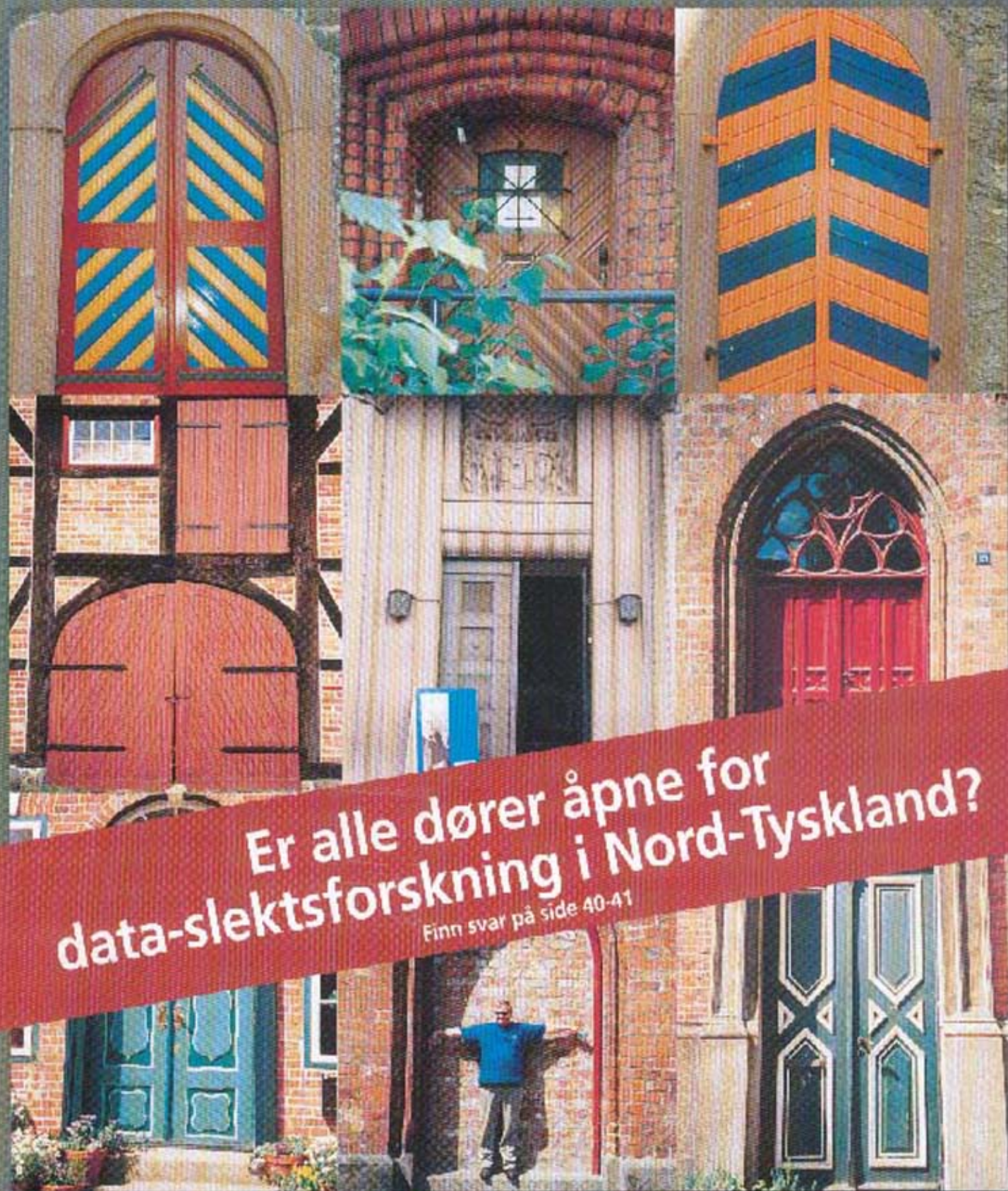

Løssalg kr 50,-

Slekt og Data

MEDLEMSBLAD FOR DIS-NORGE - ÅRGANG 10 - NR. 3+4 - 1999

Er alle dører åpne for
data-slektsforskning i Nord-Tyskland?

Finn svar på side 40-41

Slekt og Data

Medlemsblad for DIS-Norge – Nr. 3–4/1999. Årgang nr. 10 – ISSN 0803-0510

REDAKTØR for denne utgave:
Jan M. Keus

Redaksjonsmedarbeidere:
Finn Holden, Aud Magnhild Ohnstad, Aud Ellen Paulsen, Sølvi Arntzen, Jan S. Krogh, Eirik Nord

BLADETS ADRESSE:
Postboks 29 Bryn
0611 OSLO
Epost: DISredaksjon@rootsweb.com

OPPLAG: 8000
Abonnement for bibliotek og liknende institusjoner kan tegnes for kr 200,- pr. år.

ANNONSERING:
Annonser kan tegnes ved henvendelse til redaksjonen.

Produksjon og trykk:
Gan Grafisk AS

NESTE NUMMER
sendes ut 1. mars 2000.
Deadline for innsendt tekst
15. januar 2000

SLEKSKONFERANSER PÅ NETTET
no.fritid.slektsforskning.diverse
no.fritid.slektsforskning.etterlysing
no.fritid.slektsforskning.it
soc.genealogy.nordic
soc.genealogy.benelux
soc.genealogy.britain
soc.genealogy.french
soc.genealogy.german
soc.genealogy.computing
soc.genealogy.marketplace
soc.genealogy.medieval
soc.genealogy.methods
soc.genealogy.sumames.britain
soc.genealogy.surnames.canada
soc.genealogy.surnames.german
soc.genealogy.surnames.usa
soc.genealogy.surnames.french
swnet.sci.genealogi
dk.historie.genealogi
sfnet.harrastus.sukututkimus

DISforum, digitalt diskusjonsforum for medlemmer:
DISforum@rootsweb.com

For registrering, gå til:
<http://www.sol.no/dis-norge/disforum.htm>
DISafe@rootsweb.com kan registreres på samme sted

DIS-Norge
Postboks 29 Bryn
0611 OSLO
Bank-kontonummer
0824 07 64750
Organisasjonsnr.:
975 782 190
Tlf 22 26 66 77
Fax 22 76 03 56
Telefontid (DISofonen)
onsdag 18-21

Epost: disnorge@online.no
Web-sider: www.sol.no/dis-norge

STYRETS MEDLEMMER

LEDER: Jan Solberg
Kjennveien 15 B, 1470
LØRENSKOG
Telefon 67 90 77 51 (p)
Fax 67 90 34 32 (p)
jansol@online.no

REDAKTØR: Jan M. Keus
Fagertunveien 149,
1358 JAR
Telefon: 67 14 84 75 (a/p)
Telefaks: 67 14 08 40 (p)
Mobil: 970 86 982
jmk@ah.telia.no

KASSERER: Kåre Vaksvik
Geologsvingen 15,
0380 OSLO
Telefon: 22 50 86 29 (p)
kvaksvik@online.no

SEKRETÆR: Norunn Klettum
Tyrstubbveien 19,
0687 OSLO
Telefon 22 26 40 25 (p)
klettum@online.no

MEDLEMSREGISTERET: Per Steinar Håklev
Vestaveien 46, 1476 RASTA
Telefon: 67 90 65 48 (p)
phaaklev@online.no

STYREMEDLEM:
Vidar Øverlie
Tornefjellveien 2,
4056 TANANGER
Telefon: 51 69 80 89 (p)
oeverlie@online.no

STYREMEDLEM:
Lars Nygaard
Gravdalsveien 12 H,
0756 OSLO
Telefon: 22 52 29 97 (p)
lrygaard@jancomulti.com

Varamedlemmer:
Kari Nicolaisen
Fjellveien 31 A, 1678
KRÅKERØY
Telefon: 69 34 30 58 (p)
kanicola@online.no

Tone Moseid
Sandbakkveien 38, 2020
SKEDSMOKORSET
Telefon: 63 87 30 05
toneem@online.no

Kjell Helge Moe
Sagastien 5, 2800 GJØVIK
Telefon: 61 26 42 62
khmoe@newmedia.no

PÅ KONTORET:
Åse Wethal Holen
Kontortid: onsdag og
torsdag 9–15

DISTREFF ADRESSE: (se egen side for lokale kontakter)
Alf Christophersen
4909 SONGE
alf.christophersen@basal-med.uio.no
Telefon: 37 16 42 09 (p), 22 85 13 27 (a, tlf. svarer)

Aktivitetsutvalg i DIS-Norge
sentralt 1999–2001

A. Slekt og Data
(redaksjonsutvalg)
Finn Holden, Oslo
Jan M. Keus, redaktør og styreansvarlig
Jan S. Krogh, Vilnius
Aud Ellen Paulsen, Larkollen
Sølvi Arntzen, Bergen
Aud Magnhild Ohnstad, Elnesvågen
Henriette Dan Pedersen, Oslo
Eirik Nord, Oslo

B. Internett
(web og mail-lister)
Alf Christophersen
Ole Bjørn Darrud
Bjørn Nielsen
Otto Jørgensen
Lars Nygaard, styreansvarlig
Einar Balle

Halvard J. Bolstad
Rolf B. Holte
Kjell Inge Tomren

C. Slektsfaglige spørsmål
Norunn Klettum

D. DISTreff
Alf Christophersen, operativt ansvarlig
Rolf B. Holte
Ole-Johan Kippenbroeck
Vidar Øverlie, styreansvarlig
Otto Jørgensen
(+ lokale kontakter)

E. Evaluering av slektsprogrammer
Ole Bjørn Darrud, funksjonalitetstesting
Kjell Helge Moe, koordinator og styreansvarlig
Liv Marit Haakenstad

F. Startpakke for nye slektsgranskere
Kjell Helge Moe, styreansvarlig
Eirik Nord

G. Kilderegistrering
Gunnar Borvik
Knut Egil Hamre
Odd Marthinsen
Lars Nygaard, styreansvarlig
Frank Stenslie
Tone E. Moseid

H. Eksterne relasjoner
Jan M. Keus
Tone E. Moseid
Jan Solberg

I. Administrasjon og økonomi
Jan Solberg, leder DIS-Norge
Kåre Vaksvik, kasserer,
Per Steinar Håklev, medlemsregisteret
Dessuten deltar:
Åse Wethal Holen
Elin Madsen, regnskapsfører

J. Lokallag
Dagfinn Andreassen
Steinar Oddenes
Jan Solberg
Vidar Øverlie

K. DISofonen
Kari Nicolaisen
Kåre Vaksvik

Leder

LEDER

Kjære DIS-medlemmer og slektsgranskere

Et nytt foreningsår ebber ut, og vi kan se tilbake på en rivende utvikling for foreningen. Medlemstallet stiger betydelig, og vi har i år fått godt over 1000 nye betalende medlemmer. Innen året er omme vil jeg tro vi har minst 5400 betalende medlemmer. Ganske nøyaktig halvparten av disse er også medlem av et eller flere lokallag. Vår forening fortsetter å være den sterkeste voksende slektsforskerforening i landet.

Kontorleder

En meget viktig milepæl ble nådd i høst da vi ansatte foreningens første kontorleder. Åse Wethal Holen, som er etnolog av utdanning og har praksis fra andre kulturorganisasjoner, har selv arbeidet med slektsforskning i 20 år.

Åse vil til å begynne med arbeide tre dager i uken, hvorav 2 dager vil være faste. Mest sannsynlig blir dette onsdag og torsdag. Dette innebærer at dere kan ringe inn på dagtid på disse to dagene og snakke med Åse om stort og smått når det gjelder medlemsforhold, aktivitetene og foreningens virksomhet ellers. Om et år eller to regner vi med å øke stillingen til full tid, og da har vi i realiteten en riktig generalsekretær i foreningen. Jeg ønsker Åse Wethal Holen lykke til i jobben.

Stor fagkonferanse avholdt

I høst har vi for første gang hatt en stortillitsmannskonferanse hvor vi har diskutert foreningens arbeid og videre utvikling på nært sagt alle aktuelle områder. Konferansen samlet alle aktivitetsutvalg og deltakere fra alle lokallag.

I forskjellige arbeidsgrupper ble virksomheten diskutert, og vi har nå fått et vesentlig bedre grunnlag for å videreutvikle foreningen i en retning som medlemmene er tjent med.

Konferansen la til grunn at Slekt og Data fortsatt vil være foreningens viktigste kanal med medlemmene. Det ble diskutert hvordan bladet kunne forbedres i kvalitet, og kanskje også i kvantitet.

Aktivitetsutvalget for internett fikk en skikkelig gjennomgang av en modernisering av våre internett-sider, og vi har mye å se fram til neste år når det gjelder forbedringer innenfor rammen av et helt nytt design. Vi må videre regne med at foreningen på bakgrunn av drøftingene på konferansen vil øke aktiviteten vesentlig innenfor kilderegistrering, – i første omgang vil det komme ut veiledningsmateriale om hvordan en skal gå fram. Innenfor lokallagsvirksomheten fikk de nye lokallagene tilgang til de etablerte lagenes erfaring når det gjelder drift og utvikling av lokallagene. Innretning og kriterier innenfor evaluering av slektsprogram ble diskutert, og det arbeides nå med et helt nytt konsept for startpakken basert på CD-rom. DIS-treff ble gjennomgått både når det gjelder hvordan vi skal få flere av våre medlemmer til å ta dette fine tilbudet i bruk og hvilke planer for nyutvikling det nå ligger an til.

Strategiplan

På konferansen ble det også diskutert foreningens videre samlede strategi som en forsmak på landsmøtet i april 2000. Vi ser nå at foreningens virksomhet bygger på fire hovedpillarer:

1. Slekt og Data,
2. Internett med mail-lister og diskusjonsgrupper (og snart egen server)
3. Lokallag
4. Aktivitetsutvalg

Vi ønsker å være en forening for folk flest som interesser seg for slekt, og vår styrke ligger i stor bredde i medlemmenes bakgrunn. Dette må vi satse videre på gjennom å ha varierte medlemstjenester som passer både for nybegynnere og godt slekts-skolerte. På denne bakgrunn endret vi også formålsparagrafen for foreningen på siste årsmøte for å få bedre fram at vi nå har blitt en landsdekkende slektsforskerforening som har en likeverdig blanding av slektsfaglige tiltak og satsing på bruk av data som verkøy. Det flotte med vår forening er jo at vi har en spesiell mulighet til å satse på datakommunikasjon medlemmene imellom. Derfor passer internett så utrolig godt for oss, og vi vil se i årene framover en stadig større internettsatsing i foreningen. Slektsforskning er i dag ikke lenger en

isolert aktivitet i heimen eller på arkivet, men først og fremst kontakt mennesker imellom. Dette er også en av de grunnleggende årsakene til den fantastiske veksten i interessen for vår hobby.

Vi må få flere til å aktivt delta i foreningens aktiviteter

Foreningens hovedutfordring er å trekke medlemmene med i aktivt arbeid i foreningen. Vi har mange gode ideer og tiltak liggende klare, men vi mangler folk til å ta fatt på oppgavene. Når vi nå har etablert lokallag i alle fylker og fått i gang aktivitetsutvalg på alle viktige områder, bør vi også ha et vesentlig bedre grunnlag for å trekke flere medlemmer med. Ta kontakt med DIS-Norge, aktuelle aktivitetsutvalg eller lokallag, og ta del i foreningens virksomhet! Det vil du ha mye igjen for i form av personlige gleder ved å hjelpe andre og for egne kontakter i slektsforskningsarbeidet.

Et eksempel på et viktig tiltak er de lokale slektsforskerdager som blir arrangert i mange lokallag. DIS-Norge vil fortsette å støtte slike lokale arrangement og bidra til at en kan gå sammen med historielag og andre slektsforskerforeninger. Vi vil satse på at slike slektsforskerdager kan arrangeres i flest mulige fylker slik at så mange av våre medlemmer som mulig kan bidra og delta. Jeg vil oppfordre lokallagene allerede nå til å legge planer for neste år og ta kontakt med mulige samarbeidspartnere slik at arrangementene kan få best mulig oppslutning.

Jubileum neste år

Vi går nå inn i vårt 10. år som forening, og det vil bli markert først og fremst i det første nummeret av Slekt og Data som kommer ut i mars. På landsmøtet i april hvor alle deler av landet er representert, vil det selvsagt også bli en markering. Vår forening har hatt stor vekst og aktivitet gjennom de ti år, og foreningen vil utvikle seg og vokse videre.

Jeg vil benytte anledningen til å ønske alle medlemmer en riktig god jul og et godt nytt år.

Jan Solberg
Leder DIS-Norge

Leder.....	3
Husmannsvesenet i Norge.....	4
Husmannskontrakter i Vestre Aker.....	6
Husmenn.....	9
Håndbog i slekts historie	12
Extrahusholdninger	
– en «glenst» kilde	13
Tidligere formann i DIS-Norge er	
skeptisk til fortsatt rabattavtale	14
DIS-Norge landsmøte 2000.....	15
Brother's Keeper Utility	16
Brother's Keeper	
Windows fra 1996 til 1999	16
BK's far.....	17
Valgordningen i DIS-Norge.....	20
Ny lov om behandling	
av personopplysninger	21
Når primærkilder er borte,	
er det da mulig å finne slekta?	23
Norsk museum for fotografi	
– Preus fotomuseum.....	25
Referat fra Tillitmannkonferanse	
Oslo 16-17 okt 99.....	27
Tids-spekter.....	33
Slekten Brunsgaard.....	34
Hvorfor DISforum?.....	35
Navnestandardisering, kan du tenke	
deg å hjelpe til?	35
Erfaring med DIS-Treff.....	36
Tvungent lokalmedlemskap	
= 50 % dyrere?	36
Slekt og Data,	
ferdiglest på 10 minutter.....	38
NordGen i Nord-Tyskland.....	40
Slektforskar dagar i Karlstad.....	42
Heraldikk for genealoger.....	43
Tanker ved oldefars bortgang.....	45
Etterlysninger.....	47
DIS-arrangementer Norge rundt	50

husmenn

Husmannsvesenet i Norge

av
Wenche Undrum

En husmann er en som leier/fester gård og et jordbruk som ligger under en gård, og som fra gammelt av var sett på som en del av gården. Avgiften var stort sett å arbeide en på forhånd fastsatt arbeidsmengde hos bonden. En årlig avgift. Husmannstiden var den tiden de fleste nye hjem i Norge ble etablert.

Husmannen hørte til gården og skattet til den. Overalt i landet var husmannen en underklasse. I Nord-Norge og på Vestlandet var ikke klasses skillet så markert som på Østlandet.

Det er lett å forveksle husmenn og leilendinger. Forskjellen ligger i det at en leilending bygslet en tomt og var en egen skatteenhet, mens husmannen som nevnt skattet til gården.

Husmannsvesenet ser ut til å ha utviklet seg i takt med befolkningsveksten etter svartedauden.

Det tok 200-250 år å bygge opp igjen folketallet fra før 1349. Mange småbruk stod tomme. De større gårdene trengte arbeidskraft, og folk flyttet inn i de småbrukene hvor alle var døde under svartedauden.

Bondens eiendom

Det er altså to grunner til at husmannsvesenet oppstod.

Befolkningsøkning og behovet for fast arbeidshjelp på gårdene. Det tok som sagt opptil 250 før folketallet var tilbake til det var før svartedauden. På 1600 tallet fikk vi et befolkningspress, og behovet for nye boplasser økte. Etter gammel lov kunne folk rydde nye plasser på spesielle vilkår fra kongen.

Husmannstiden er i en særstilling når det gjelder å etablere nye hjem.

Bøndene hadde i stor grad selvbestemmelse over seg og sine. Naturen og statsmakten satt grenser, men resten, sine husmenn og sitt hushold rådde de selv over. Bøndene bestemte selv når de ville ta imot nye impulser. Alt fra jordbruksprodukter til redskap. Alt nytt ble møtt med skepsis. Selv da møkkagreipet av jern kom, ble det sett på som ubrukelig, og gutten som introduserte dette, ble nesten hevet ut av bonden.

Husmannsklassen var den største befolkningsklassen man hadde. Den var dobbelt så stor som bondeklassen, og den var altså den eiendomsløse underklasse. Husmannen var bondens «eiendom» på en måte, og vi tenker med en gang at dette var noe forferdelig noe sett med 1999 øyne. Men vi må se på dette med datidens øyne og ut fra deres levevilkår og muligheter.

Forholdet husmann-bonde var ikke sort hvitt. Det var et gjensidig avhengighetsforhold. Bonden trengte arbeidskraften, og husmannen hadde en sikkerhet for seg og sine gjennom gården. Ble det sykdom og nød, sultet de ikke.

Ny lovgivning

Riktignok hørte husmannen til det nedre lag av samfunnet og var fattig. Men det var en anstendig fattigdom. Han var fullverdig medlem av grendesamfunnet og hørte med i bearlaget. I det daglige arbeide

det bonde og husmann side om side. Bonden kunne heller ikke behandle sin husmann etter for-godtbefinnende. Det var regler for skikk og bruk og sømmelig adferd. Samfunnets verdier, holdninger og normer regulerte dette. Ettermålet var viktig, og slektens ære måtte beholdes og forsøres. Folks omdømme blant sambygdingene var en sterkt regulerende faktor som bidro til at man tok vare på sine medmennesker etter den kristne tro.

Naturligvis var det unntak. Overgrep fant sted. Derfor kom det en lov i 1750 som skulle sikre husmannen at han ikke ble utnyttet eller oppsagt uten grunn. Denne loven ble moderert i 1752. Antagelig fordi myndighetene ikke helt hadde forstått hvordan gjen-sidigheten i forholdet husmann bonde virket. De aller fleste husmenn hadde levelige kår, det var unntak da som nå. I Norge i dag har de fleste det bra, men fattigdom og sosiale tilfeller har vi allikevel. Bøndene hadde truet med å legge ned husmannsplassene hvis ikke myndighetene endret loven.

Kontrakt

Det nye ble da at plasser ryddet på gårdens innmark stod det bonden fritt om han ville gi en skriftlig kontrakt eller ikke. Husmenn som ryddet i utmarka, skulle ha skriftlig kontrakt på plassen for seg og sin kone i deres levetid.

Det var også svært vanlig at en husmannssønn overtok etter sin far hvis forholdet mellom bonde og husmann hadde fungert tilfredsstillende.

Vi kan se fra kirkebøkene at bønder og husmenn er av samme opphav. På gårder der det var mange sønner, var det ofte vanlig at en av dem fikk en husmannsplass. Slekten var viktig, og der både gården og husmannsplassene gikk i arv, forble samfunnene svært stabile.

En husmann hadde altså som oftest en sikker arbeidsplass. Hans lønn ble utregnet i penger, men han fikk den utbetalt i naturalia. Mellomregnskapet ble sjelden avsluttet fordi husmannen alltid skyldte bonden noe. For oss virker

det som en underdanig situasjon. Det var jo også det, men det er viktig å huske på den sikkerheten husmannen hadde. Når husmannen jobbet på gården, hadde han oftest kosten i tillegg. Det var også en vesentlig faktor i tider med knappe resurser. Levevilkårene og forutsetningene var annerledes på den tiden enn i dag. De slet hardere fysisk enn vi gjør. På grunn av lite variert kost og det harde slitet døde de også tidligere enn vi gjør.

Fridag

Men er vi lykkeligere enn de var? Mange sliter like mye i dag. Det er ikke fysisk slit, men ut fra dagens krav til oss føler mange seg utbrent, og mange ønsker seg bort fra byene, og vil gjerne etablere seg på landsbygda. Den landsbygda husmennene flyttet fra.

Pliktarbeidet husmannen hadde på gården, kunne skape en interessekonflikt. Han skulle jo samtidig dyrke sin egen jord. Men det var også viktig for bonden at husmannen fikk dyrket sitt eget, og arbeidet ble som regel avpasset til felles beste.

Alle slet like mye fysisk med gårdsdriften. Både bondens barn og husmannens barn måtte tidlig ut og

hjelpe til. Fra 7 årsalderen var de med de voksne og fikk plikter og oppgaver etter evne og alder. For barna var det helt naturlig å jobbe med voksne. Målet var å bli like dyktig som foreldrene.

I 1851 fikk husmennene en lovfestet fridag i uken for å dyrke egen jord.

I årene mellom 1860 og 1920 kom industrialiseringen til Norge, og vi fikk det som kalles Det store hamskifte. Sammen med utvandringen til Amerika ble det begynnelsen til slutten på husmannsvesenet. Lønnsarbeidersystemet gav dem en viss frihet. De var ikke lenger underlagt bonden og den 24 timers avtalen de hadde med ham.

I 1860 kom loven om almueskolen på landet. Alle barn skulle på skolen. I praksis ble det oftest bondens barn som kom dit, for husmannsbarna hadde lite klær, og maten var ofte et problem. Dermed ble klasseskillet mer markert. Husmannsbarna måtte jobbe på husmannsplassen eller hos bonden, mens bondens barn gikk på skolen.

Vi ser at det over denne tidsperioden fra 1860 til 1920 skjer mange og sammenfallende ting som er med på å endre husmannsvesenet. Det var tekniske nyvinninger innen jordbruket som gjorde at bonden

ANNONSE

Er programmet ditt laget for deg?

Embla AS legger vekt på å lytte til deg som skal bruke vårt slektsprogram. En ny brukerundersøkelse viser at vi i Norge vil ha norske programmer og at de skal være enkle å bruke. Slektsprogrammet **Embla® Familie og Slett** blir utviklet i Norge og vår nye versjon vil bli meget lett å forstå og enkel å bruke. Vi tar i bruk de mulighetene som Windows gir oss med dra-og-slipp verktøy og en gjennomarbeidet skjermdialog, som er absolutt mangelvare hos våre konkurrenter.

Embla® Familie og Slett har Norges største gratis e-postliste på internett for brukere av slektsprogram. I testpanelet for vår nye versjon sitter det garvede slektsgranskere som passer på at det nye programmet holder en høy standard. De fungerer som en «vakthund» overfor oss som utvikler **Embla® Familie og Slett**. Embla as utvikler sitt slektsprogram både med sine brukere og for sine brukere!

Det er Embla AS som utvikler
Embla® Familie og Slett

trengte mindre arbeidskraft. Befolkningsøkning og utvandring til Amerika. Industrialiseringen som gjorde det mulig for husmannen å bli lønnsarbeider og dermed regulere sin fritid til en viss grad selv.

Gjensidighet

Langsomt og sikkert blir det omlegging fra naturalhushold til pengehushold. Husmannen var ikke lenger en så viktig arbeidskraft som før. De fattigste husmannsplassene ble lagt under gården. Noen hus-

mann kjøpte også plassen sin og utviklet dette til større bruk, og ble selveier på lik linje med bonden.

Ettertiden har dømt husmannsvesenet hardt. Store sosiale motsetninger og sterke politiske synsmåter fra den senere perioden av husmannstiden hadde satt sitt preg. Men ser vi husmannsvesenet over en tidsramme på 300 år, ser man litt mer nyansert på det.

Gjensidigheten i samspillet bonde-husmann må heller ikke glemmes. Det er de positive sidene som må veie tyngst. Ingen annen tid har skapt så mange nye hjem i Norge

som under den store nye rydnings-tiden. Kulturlandskapet endret seg også ved at det ble bygget tettere i de gamle bosetningsområdene. Det ble også bygget nytt i utkanten av disse eldre områdene.

Husmennene var en økonomisk ressurs som var med på å bygge opp bygdene våre.

I 1927 ble husmannsvesenet avviklet.

Artikkelen er hentet fra medlemsbladet til Vinderen Historielag med tillatelse fra forfatteren og redaksjonen.

husmann

Husmannskontrakter

i Vestre Aker

av
Finn Holden

Amund Amundsen på Lille Borgen forpaktningsskontrakt med Jacob Wilhelmsen, Kone og Børn, 1 1/2 geometrisk Maal bortforpagtet mod 3 Spd90/ aarlig Afgift og 3 Arbeidsdager.

«Ifølge en imellem os underskrevne, jeg Amund Amundsen Kjøbmand til Christiania, og jeg Jacob Wilhelmsen Holmen Er indgaaet Forming af følgende Kontract oprettet mellom os om Forpagtningen af et Stykke Jord paa den mig Amundsen tilhørende Eiendom Lille Borgen Matr. Nr. 56 i Agers Sogn beliggende.

1. Jeg Amund Amundsen forpagter hermed til Jacob Wilhelmsen et Stk. Jord paa ovennevnte min Eiendom Lille Borgen, stort geometrisk Maal 1 1/2 er og siger eet og et Halvt geometrisk Maal, der i Nord støder Lige mod Veien og i Syd til hans Broder Evens Forpagtningsjord. Dette Stykke Jord forpagter han paa hans og hans kone Karen Knudsdatters og deres Børns Levetid.
2. I ForpagtningsAfgift svarer Jacob Wilhelmsen aarlig 2 1/2

Spd. af hvert et geometrisk Maal Jord eller tilsammen 3 Spd. 90/ der erlægges halvaarlig 11te Juni og 11te December Termin. – Og herforuden forretter han hver Sommer tre 3 Arbeidsdager paa sin egen Kost, og have saavidt muligt Tilsyn med de mig Amundsen tilhørende omliggende Jorder og Grunde, for at man ei med Kreaturer skulde tilføre Skade. –

3. Jacob Wilhelmsen forpligter sig til selv at opføre det fornødne Gjerde om det af ham forpagtede Stk Jord, og fremdeles at vedligeholde samme. –
4. Jacob Wilhelmsen forpligter sig til nøiagtig at opfylde denne Contract der ligeledes til enhver af dens enkelte Clausuler er forbindende for hans Efterkommere, og skulde han eller de udeblive med den stipulerede Afgift over den foreskrevne Tid, eller forresten ellers overskride denne Contract, staar det Eieren frit for, om han i første Tilfælde vil modtage betalingen eller erklære Forpagtningsrettigheden forbrudt i ethvert af dem. –
5. Det stemplede Papir til Forpagtnings Kontracten, samt alle i anledning af dens Oprættelse flydende

Omkostninger, betaler Forpagteren allene. – Iøvrigt anmærkes det, at Eiendommen af Forpagteren allerede er taget i Besiddelse dette Aars 14de April. Forpagteren er ellers fri for Jordskat.

4de September 1828 Amundsen – Jacob Wilhelmsen m.p.p. Til Witterlighed L. Syversen, Hans Hansen Grimelund m.p.p. – (m.p.p. vil si med påholden penn, at vedkommende ikke kunne skrive) Panteregister for Aker 1824-1843, s. 78, pantebok 9, 1824-1833, s. 328, RA.

Jacob Wilhelmsen var arbeidshusmann, dvs. at han leide jord mot årlig leie og faste arbeidsdager hos jordeieren. Jacob leide 1 _ mål jord. Dette kunne han ikke leve av, slik at han i tillegg hadde forefallende arbeid i skogen og med transport til og fra byen. Jacob var eldste sønn av husmann Wilhelm Jacobsen på Bjerkehaugen under Holmen. Da Wilhelm døde i 1842, overtok yngste sønnen Hans husmannsplassen Bjerkehaugen, mens de to andre sønnene, Jacob og Even, fra 1828 var husmenn på Borgen. Even Wilhelmsen står i senere manntall oppført som husmann, arbeidsmann og skomaker. Tilsvarende yrker har jeg ikke funnet på broren Jacob.

En husmannsplass i Vestre-Aker.

Husmannskontrakten gjaldt i Jacobs, hans kones og «deres Børns Levetid». Husmannsvesenet oppløses gradvis. I siste halvdel av 1800-tallet kan kontraktene sies opp hvert år, både av husmannen og av jordeieren. Industrien og arbeidssparende maskiner gjør at husmennene lettere kan skaffe seg annet arbeid, og bøndene trenger ikke arbeidskraften.

To husmannskontrakter fra gamle Frognersæter i Aker «Afstaaelse. Jeg undertegnede Niels Arnesen Frognersæter der siden Aaret 1807 har benyttet Pladsen «gamle Frognersæter» under Gaarden Frogner i Ager, gjør vitterligt at da jeg paa Grund af min meget høie Alder nu ikke lengere kan drive nærværende Plads til nogen Nytte for mig eller paa anden Maade er i Stand til at erhverve noget til mit Livs Underhold, afstaaer jeg herved til Gaarden Frogners Eier hvilken-somhelst Ret jeg muligens kan have til at benytte ovennævnte Plads til min Død, imod at den eller de Huusmænd, der efter mig overdrages denne Plads, bliver gjort forpligtede til at give mig Ophold paa samme som hidindtil, samt forsvarlig og anstendig Underholdning til min Død, hvorfor jeg forbeholder mig i Tilfælde af uvillig og uforsvarlig Oppfyldelse af saadan Forpligtelse, at Gaarden Frogners Eier, da derfor giver mig saadan Erstatning, som af uvillige

og forstandige Mænd efter Sagens Natur, maatte ansees passende. Anden Decbr. 1851 Niels Arnesen Frognersæter med iholdt Pen. Ovenstaaende er i dag i vores Nærvær undertegnet af Niels Arnesen Frognersæter, der er fuldkommen bekjendt med sammes Indhold. Michael Olsen Rustad. Ole Halvorsen. Gerhard Gade.»

Deretter undertegner Jens Nielsen Frøensvolden husmannskontrakt og lover å underholde den

forrige husmannen. Men allerede 7 år senere kommer en ny husmann, som lover omsorg for den gamle husmannen.

Husmannskontrakt med omsorgsklausul

«Underskrevne F. G. Gade, Eier af Gaarden Frogner og Frøen i Aker gjør vitterligt at have leiet min Plads gamle Frognersæter beliggende i Gaarden Frogners Skov, fra

ANNONSE

Kan slektsprogrammet ditt fortelle historier fra gamle dager?

Embla® Familie og Slegt var først i verden med å bruke bilder i et slektsprogram, og vi holder fortsatt forspranget.

Har du noen i familien som kan fortelle historier? Hvorfor ikke legge lyden inn i slektsprogrammet slik at dine etterkommere kan høre stemmen til f.eks. din far eller bestefar. Du kan lagre mange bilder av dine barn ettersom de vokser til og senere kjøre en lysbildevisning hvor du ser hvordan de forandrer seg. Dette er glimrende for oss som er foreldre og besteforeldre, men det vil være en uvurderlig skatt for barna våre. Tenk på det!

Men nå er tiden inne å ta ett skritt videre.... I vår neste versjon 4.0 av **Embla® Familie og Slegt** vil du også kunne vise video... rett fra slektsprogrammet! Det er i dag dyrt å bruke digitalt video, men det vil komme en tid da alle vil ha denne muligheten til en rimelig penge. Vi tar sjansen og hopper inn i fremtiden... **vil du være med?**

Det er Embla AS som utvikler
Embla® Familie og Slegt

14 April 1857 til Carl Olsen
 Frognersæter paa følgende
 Vilkaar: 1) Pladsen er kun leiet paa
 aarviis saaledes at jeg er berettiget
 til at udsige Huusmanden inden
 hvert Aars Juul til Forflyttelse den
 14 April. - 2) I Afgift betales aarlig
 10 – ti – Speciedaler der afgjøres
 med Arbeide. Afgiften beregnes fra
 14 April til 14 April. - 3) Husene
 paa Pladsen, som tilhøre mig, skal
 vedligeholdes af Huusmanden, der
 ogsaa pligter at vedligeholde
 Gjærdene om Pladsen. Det fornødne
 Materiale dertil, udvises ham af
 mig i min Skov. For Bekostningen,
 anvendt af ham paa Husene, godt-
 gjøres han ved Bortflyttelsen, efter
 uvilligt Skjøn. - 4) Til Brænde maa
 bruges Qvist og Stubber, som
 oprenskes om Sommeren og samles
 til Vinterforraad i Gaardens Skov;
 intet deraf maa sælges eller over-
 lades andre, ikke hugge eller
 brænde Braatte eller andet; ei
 fælde noget Træ lidet eller stort
 uden Udvisning. - 5) Pladsen skal
 bruges forsvarlig og dyrkes vel og
 ikke forringes paa Huse eller
 Jordvei og maa den paa Pladsen
 fallende Gjødsele ikke bortføres fra
 samme. - 6) Huusmanden skal være
 forpligtet til at forrette det Arbeide
 i Skoven, det være sig med Hugst,
 Kjørsel eller andet som bliver ham
 anvist, imod at erholde den samme
 Betaling, som min anden Huusmand
 eller Arbeidere erholde. - 7)
 Huusmanden maa ikke uden mit
 Vidende og Villie tage nogen til
 Huse paa Pladsen. - 8)
 Huusmanden skal være forpligtet til
 nøie at paasee at jeg ikke af nogen
 som helst skee Uret eller lider Tab
 ved Bortførelse af Ved eller

Husmannsplassen Besserud nedenfor Holmenkollen i Vestre-Aker.

Tømmer af min Skov, og skal han
 strax uden Opsigelse kunne bortvi-
 ses fra Pladsen, dersom han ikke,
 saavidt det maatte bevises have
 staaet i hans Magt, forhindrer saa-
 dant skeer og strax underretter mig
 derom, hvilket ogsaa skal kunne
 skee om han forseer sig i nogen af
 de under Nr. 3 til 7 inclusive
 anførte Punkter. - 9) I stedet for
 overnevnte aarlige Afgift 10 Spd.
 skal Huusmanden være forpligtet til,
 saalenge Pladsens forrige
 Huusmand, Niels Arnesen
 Frognersæter, lever og
 Huusmanden bruge Pladsen at give
 ham forsvarligt Ophold og
 Underholdning paa Pladsen, lige-
 godt i enhver Henseende, som han
 selv har det, og skal Huusmandens
 Kone desuden være forpligtet til at
 yde bemeldte Niels Arnesen den
 Hjælp med Renlighed, som han paa
 Grund af sin høie Alder, nødvendi-
 gen maatte tiltrænge. Skulde det
 befindes ved foran stillet Under-
 søgelse af retsindige og forstandige
 Folk, at Huusmanden i nogen

Henseende ikke forsvarligen opfylder
 sin indgaaede Forpligtelse med
 Hensyn til Niels Arnesen, da skal
 han ligeledes være pligtig til uden
 videre Opsigelse at fravige Pladsen.
 Frogner den 28 Februar 1857.

F. G. Gade. Ovenstaaende af Hr.
 F. G. Gade meddelte Huusmands-
 seddel vedtages af mig i alle dens
 Punkter efter at den er bleven mig
 forelåst og saaledes dens hele
 Indhold bekjendt og hvor jeg af
 samme overtaget et ligelydende
 Exemplar. Carl Olsen Frognersæter
 m.p.P.»

Undertegnet av vitner

Fattige og arbeidsudyktige ble
 utplassert i legd på gårdene eller
 husmannsplassene. F. G. Gade på
 Frogner Hovedgård (i dag Oslo
 bymuseum) skulle ha hatt 1-2 i
 legd. Ved denne kontrakten slipper
 han å få en arbeidsudyktig i legd på
 egen gård, men får ham plassert på
 husmannsplassen.

Hva skjedde med den utslitte
 Niels? I Understøttelses-
 protokollen står han lako-
 nisk omtalt: «Niels Arnesen
 Frognersæter, enkemann,
 fattigunderstøttet fra 1857,
 død 90 år gammel.» (1862?)
 Han hadde altså slitt som
 husmann til han var omtrent
 80 år gammel.

Litteratur:

Pantebok 17 og 19 b for Aker, s.
 261 og s. 869, Riksarkivet.
 Understøttelsesprotokoll for
 Nordre Vestre Aker 1857-1863,
 Oslo byarkiv.

Husmannsplassen Sadelmakerbråten på Slemdal i Vestre-Aker.

Husmenn

Til tross for at «noen» synes dikt bør være bannlyst, mest på DIS-forum, vil redaksjonen likevel begynne denne artikkelserie om husmenn og husmannskost med et dikt. Vi fant diktet og artiklene i boken av samme navn «**Husmenn og husmannskost**» skrevet av Ardis Kaspersen til vidunderlige illustrasjoner av Egil Torin Næsheim og utgitt på Landbruksforlaget i 1996. Husmenn, vi finner de blant våre aner for de fleste av oss og vi slektsforskere kommer derfor ofte i kontakt med begrepet. Ardis Kaspersen forteller på sin måte husmennenes historie og det klasse-samfunn de levet under. Det er meningen at vi med tillatelse av forfatter og illustratør etter hvert trykker kapitlene i kommende utgaver av *Slekt og Data*, og begynner denne gang med selve forord samt kapittel 1 og 2.

*En Husmand udi Norge han har det ei saa godt
For Pladsen skal han slide om det gaar nogsaa smaatt,
Ja 8 Skilling Dagen om Vaaren han da faar;
6 Skilling naar det er Vinter; det kan du tro forslaar:*

*Men naar det bliver Slaatten, da har han op til 12,
Da faar han fuld Erstatning for lave Vintersold,
Da kan de tro en Husmand sin Plads betaler fort;
Da kan han kaste Sorgen og al Bekymring bort.*

*Dertil saa vil jeg lægge til en Linje eller to
Vor Husmandskost i Norge er ingen Mand for go',
For Bonden skal han trælle saa lenge han formaar;
Og saa paa Omgangslægden, det blir hans siste kaar.*

ANNONSE

Hva er hensikten med kilder?

Kilder er der vi henter vår slektsinformasjon fra. Det kan være bygdebøker, kirkebøker, folketellinger, nedtegnelser etter en gammel tante eller samtaler med andre i slekta. En kilde kan være så mangt. Vil dine etterkommere kunne finne tilbake til kildene når de skal bruke den slektsinformasjonen du har samlet? Som regel er svaret nei. Og vi spør "hvorfor ikke?" En del slektsprogram har mangelfull kildehåndtering og det gjør det vanskelig for deg som slektsgransker å registerer kilder på en hensiktsmessig måte. Embla AS vil forandre på dette og i vår nye versjon 4.0 av **Embla® Familie og Slekt** vil det være så enkelt som å klikke-dra-og-slippe.... i ett og samme vindu. Når det blir enkelt og oversiktlig blir det gøy å bruke et slektsprogram. Er ditt slektsprogram enkelt å bruke?

Det er Embla AS som utvikler
Embla® Familie og Slekt

Disse versene fra «Husmannsvisen», hentet fra boken «Husmannsfolk og husmannsminne fra Gudbrandsdalen», får stå som innledning til min bok om husmenn og husmannskost – en bok om en tid som må betegnes som en skamplett i vårt lands historie. Det faktum at husmannstiden varte helt til vår nære fortid, er enda verre. Vi nordmenn som så lett kritiserer når andre folkeslag blir underkuet, bør tenke på å feie for egen dør.

De som har lest boken «Husmannstia» som Einar Hovdhaugen skrev først på 1970-tallet, kan tenke sitt. Jeg har snakket med Hovdhaugen, og han ga meg lov til å bruke enn del av sitt materiale som bakgrunnsstoff til denne boken.

Ardis Kaspersen

Husmenn

Spør man om hvem husmennene egentlig var, finnes det ikke noe entydig svar. Enkelte hevder at husmennene stammet fra mellomaldersk underklasse, noe som blir motbevist av andre historikere. Man sitter igjen med det inntrykk at de fleste husmenn selv stammet fra husmannsfamilier.

De fikk plasser hos dem som eide store jordeiendommer, eller hos andre som rådde over gods. Prestegårdene festet gjerne husmenn. Husmennene kunne selv ikke eie matrikulert jord. De var gratis arbeidskraft for andre, og de overtok ofte en husmannsplass uten noen form for kontrakt eller annen sikker avtale. Det fantes også jordløse husmenn. Disse hadde det verst økonomisk.

Noen husmenn kom fra gårder som ikke hadde rom for flere enn odelsgutten. Da måtte de yngre søsknene ta til takke med å finne seg en husmannsplass, for det var ikke så mange mulig-heter til å skaffe seg arbeid i tider da folketal-

let var i sterk vekst. Mange ganger kunne det være en større belastning å leve som husmann for en bonde-sønn, enn for en som hadde sitt utspring fra denne standen.

Husmennene og deres familier levde stort sett under vanskelige kår. Det å stå nederst på rangstigen, var nok verre å leve med enn pliktarbeidet. En husmann måtte alltid stå på pinne for jordeieren. Han måtte sitte nederst ved bordet, og han måtte bukke og skrape for

herskapet – ja, selv for tjenerne på gården. Lua måtte av når husmannen gikk forbi hage-porten, selv om det ikke var folk å se.

Husmannsungen skulle helst ikke blande seg for mye med de ungene som sto høyest på rangstigen.

Husmannsfolket kunne lett bli jagd fra plassen dersom de ikke overholdt alle pålegg.

Selvsagt var det forskjell på husmennene. Noen sto på og arbeidet til og med om natten. Dette kunne gi seg resultat i mer fôr og dermed flere husdyr. Noen steder var imidlertid selve husmannsplassen så skral og jord-eieren så nådeløs at det ikke var noen vei utenom fattigdommen og maktesløsheten. Senere vil jeg komme inn på både lyspunkter og mørkesider ved husmannslivet.

Det vonde classeskillet

Juridisk hadde husmennene de samme rettigheter gjennom hele husmannstiden. Loven gjaldt i prinsippet likt for alle. At dette ikke fungerte i praksis, er en annen sak. Lovverket manglet lenge regler for å regulere forholdet mellom husmenn og bønder. Man mente at det ikke var bruk for dette. Fra midten på 1700-tallet kom det imidlertid en

del forordninger, men disse var stadig under forandring. Noen skikkelig hus-mannslov kom ikke ført i 1851.

Husmannen sto utenfor en rekke tillitsverv som fantes i bygdesamfunnet. Han kunne verken bli lensmann, kirkeverge eller forlikskommissær. Det eneste tillitsvervet en hus-mann kunne få, var å bli bygdevekt. Dette var et lønnet verv som først og fremst besto i å holde bygda fri for tyver og om-streifere. Vekteren skulle også holde tilsyn med betlerne – de som gikk og ba om almisser. Han skulle også sette klaven på folk som ble satt i gapestokken.

Det het også at hus-mannen kunne bli omgangsskolelærer og korporal i det militære.

Av dem som møtte på tinget i 1814, var matros Even Thorsen hus-mannssønn, men han møtte som representant for marinen og ikke som hus-mann.

Da man i 1814 fikk et folkestyre med stemmerett var denne stemmeretten sterkt begrenset. På bygdene var det folk som eide matrikulert jord, som hadde stemmerett. Husmennene var dermed satt utenfor.

Klasseskillet utviklet seg til diskriminering i 1880-årene, men det var ikke i arbeidslivet man merket det mest. Nei, det var på det personlige plan. Forskjellsbehandlingen gikk utover selve menneskeverdet. Klasseskillet ble noe vondt og sårt.

Hver gård hadde sin gravplass på kirkegården, men ikke alle deler av kirkegården var like verdsatt. Den dårligste var lengst mot nord. Der fikk fattigfolk og husmenn sine graver. Inne i kirken hadde hver gård sine stoler. Embetsmennene hadde som regel lukkede stoler. Husmannens plass var nederst i kirken. Etter at konfirmasjonen ble innført, sto konfirmantene på kirkegulvet rangert etter sosial rang. Det samme gjaldt for dåpsbarn. Dersom en bonde-sønn og en hus-mannssønn ble båret til dåpen samme dag, var det selvsagt at bondesønnen først fikk dåpsvannet over hodet. Det var ikke noen store reaksjoner på denne rangordningen i Guds hus.

I boken «I Manns Minne» fra Hedmark forteller Ole Engel, født

1894, om den store standsforskjellen som rådde på flat-bygdene. Omgang mellom bonde og hus-mann var utenkelig. Barna lekte heller ikke sammen. Giftermål mellom bondesønn og hus-mann-sjente forekom ikke, men noen ganger hendte det at bonde-sønnene fikk barn med en hus-mann-sjente.

At ordet «hus-mann» i 1880-årene fikk et sosialt mindre-verdig stempel i visse deler av landet, var en tung bær å bære for mange. Selv om det enkelte ganger skjedde i tankeløshet, så sved det likevel i sinnet.

Det sosiale klasseskillet på bygdene var seiglivet. Selv om lovverket etter hvert ga husmennene de samme rettigheter som de andre borgerne, satt mindreverdighetsfølelsen igjen i lang tid. Etter hvert ble imidlertid en del av husmennene mer klassebevisste, og de sto frem og hevdet sin rett. Etter generasjoner der sosial urett og diskriminering var en selv-følge, skapte dette hat, mistro og motvilje. Bøndene hadde vanskeligheter med å se annerledes på rangordningen og tradisjonene som rådet i bondesamfunnet.

Krigsårene endret på så mye. I denne tiden hadde alle en felles fiende å kjempe mot. Det ble også mer inntektsutjevn-ing. De sosiale kår endret seg. I dag er heldigvis hus-manns-standen en saga blott.

ANNONSE

Embla® Familie og Slekt er Norges mest solgte slektsprogram!

Embla AS har brukt mye tid, energi og økonomi i videreutvikling av **Embla® Familie og Slekt**. Vi har ikke funnet noen i hele Europa som har lagt så mye penger i et slektsprogram før. I år 2000 kommer vi med vår nye versjon av programmet. Kjøper du **Embla® Familie og Slekt** i løpet av Desember, vil du få gratis oppgradering til vår nye versjon 4.0 når den kommer. **Gi deg selv en nyttig presang til jul, og vær med på fremtiden!**

Det er Embla AS som utvikler
Embla® Familie og Slekt

Embla AS, Rogaland Kunnskapspark
Postboks 8034, 4068 Stavanger
E-post: firmapost@embla.no. Internett: www.embla.no
Tlf: 51 87 46 90. Faks: 51 87 46 91.

Håndbog i slægtshistorie

av Hans W. Worsøe, 1999

av Finn Holden

Politikens forlag har i mange år utgitt en rekke håndbøker av høy kvalitet. Selvsagt har forlaget også en «Håndbok i slægtshistorie», og den har vært en suksess. I år har den kommet ut i 3. utgave, 2. oplag. Det er en meget vakker bok med masser av fargebilder av dokumenter, slektsbøker og arkiver. Håndboka er på sett og vis en parallell til «Våre røtter» av Nils Johan Støa og Per-Øyvind Sandberg. Begge er gode og grundige og en uvurderlig hjelp for slektsforskerne. Alle kildene vi er avhengige av, gjennomgås med omtale av hvor vi kan finne dem og hvor viktig det er å være tro mot kildene.

Ulikheten er også klar. «Våre røtter» er skrevet av to arkivarer som er mer historikere enn slektsforskere. Bare første kapittel er viet

selve slektsgranskingen, slekts-tavler og slektstrær. Senere er det en meget viktig gjennomgåelse av kilder og kildebruk og krav til pålitelighet og etterprøving. Vi kan nok ønske at den også kunne komme ut i ny utgave og ta opp alle muligheter med bruk av Internett, men også hvilke krav det stiller til oss om like nøyaktig kontroll av opplysningene vi henter der.

«Håndbok i slægtshistorie» bærer mer preg av en forfatter som er slektsforsker. Jeg tenker særlig på kapitlet «Praktiske for-udsætninger». Her gjennomgås og drøftes slekthistorisk systematikk anetavler og etterslekts-tavler.

Han drøfter over flere sider anetavlen «som de fleste slægtsforskere nok begynder med» og nevner kritikk som gjennom tidene er nevnt mot anetavlene: standshovmot ved adels-tavler, nazistenes krav om arierat-tester i 30-årene, anetavlen er «særegen for hver enkelt person». Men han fastslår at anetavlen er populær blant slektsforskerne: slektsforskerens «personlige indfaldsvinkel til Danmarks-historien», «spændingsmomenter og den samlerglæde, mange har», «tre-fire generationer eller lidt længere tilbage begynder at vise sig mønstre, enten sociale eller geografiske» (s. 46-7).

«Den anden hovedgruppe af slægtshistorie» er etterslektstavler, og av «naturlige forretningsmæssige grunde er disse mer populære hos de professionelle genealoger» (s.47). Han omtaler fenomenet «etterkommere av utdødde slekter» ut fra stamtavlens språkbruk og den fullstendige etterslektstavle.

Worsøe behandler oppstillings-systemer og problemene med en systematisk nummerering av perso-nene. Han gir eksempler på de mest

anvendte systemer, innryknings-systemet, den generasjonsvise og den tabellariske oppstilling. Her kommer han ikke inn på, synes jeg, et stort problem ved utformingen av slektsbøker: Hvordan forene sammenhengen slike systemer gir, med fyldig omtale av flere personer? De slektsbøkene jeg har lest, har lagt seg på den ene linjen, enten vekt på sammenheng med nakne data eller mer løsrevne personer.

Jeg forsøkte i sin tid (S og D 96/1) å slå et slag for anetavler i stedet for etterslektsbøker og fikk en del motbør (S og D 96/2, 96/4, 98/1). Jeg fortsatte imidlertid med anetavler med sikte på en slekts-bok. Det var da rart (både i norsk og dansk betydning) å lese i «Håndbok for slægtsforskning» nøyaktig den modell for slektsbok som jeg hadde funnet fram til:

«En populær måde at kombinere anetavle og etterslægtstavle er at udarbejde en såkaldt slægtsbog for et bestemt ægtepar. Hvis man vælger et par, der blev gift sidst i 1800-tallet, kan den få et ret betydeligt omfang – men dog være overkommelig. Med dette ægtepar som udgangspunkt udarbejdes en fuldstændig etterslægtstavle samt en anetavle for hver af ægte-fællerne.» (s. 57) I tillegg: Da vil anetavlen være felles for alle etter-kommerne av ekteparet.

Hans H. Worsøe: Håndbog for slægts-forskning, Politikens Forlag, Køb, 1999. ISBN 87-567-5803-0

PS

Jeg er overbevist om at det vil være fornuftig å følge med i utviklingen i slektsforskningen i våre naboland gjennom de håndbøker som utgis og gjennom artikler i tidsskrifter. Jeg håper at Slekt og Data kan gjøre dette.

FH

*If you could see your ancestors
All standing in a row,
Would you be proud of them or not?
Or don't you really know?
Some strange discoveries are made
In climbing family trees.
And some of them, you know,
Do not particularly please.*

*If you could see your ancestors
All standing in a row,
There might be some of them perhaps
You shouldn't care to know.
But here's another question
Which requires a different view -
If you could meet your ancestors
Would they be proud of you?*

by Nellie Winslow Simmons Randall

kilde

Extrahusholdninger

– en «glemt» kilde

av Henry N. Nilsen

Det var under arbeidet med folketellingen i 1900 for Berg og Idd at Knut Egil Hamre oppdaget at det manglet lister med personopplysninger i det mikrofilmede materialet. Det samme viste seg å være tilfelle også for andre herreder i Østfold. Han henvendte seg derfor til Statsarkivet i Oslo som kunne bekrefte at lister som var borte på filmene, også manglet i det originale materialet.

Årsaken viste seg å være at lister med såkalte «Extrahusholdninger» (barnehjem, gamlehjem, fengsler, sykehus, internatskoler og andre institusjoner) var fjernet fra sin opprinnelige plass og lagt i egne pakker. Disse pakkene ble ikke tatt med da folketellingen for 1900 ble mikrofilmet, og senere dataregistrert.

Etter anmodning fra Hamre besluttet styret i Østfold Historielag å bekoste en reise til RA for Knut Syversen og Lillian Dybedahl. De tilbragte en dag på lesesalen til å gjennomgå pakkene med extrahusholdninger. «Utbyttet» ble i alt 1228 personer fordelt på 59 lister i de fire bykommuner Fredrikshald, Fredrikstad, Sarpsborg og Moss, samt i ni herreder.

Listene er nå registrert og databehandlet av Hamre. Som vanlig

for de øvrige kilderegistreringene fra Østfold er dataprogrammet BD87 benyttet. Korrekturlesing er besørget av Knut Syversen og Ottar Midthun, Tune Historielag. Heftet inneholder foruten forord og hovedliste også alfabetiske lister, sortert på fornavn, etternavn og fødested.

Det er sikkert flere enn undertegnede som uten hell har lett etter noen av «sine» i folketellingen for 1900. I ettertid kan det synes merkelig at ingen fra arkivverket har gjort interesserte lokal- og slektsgranskere oppmerksomme på at extrahusholdningene vitteilig er utelatt ved mikrofilmingen, og senere dataregistreringen (som nå ligger på Internet).

Ved en gjennomlesning av heftet oppdager man mye nytt og interessant. Det er nemlig ikke bare personer i sykehus og andre institusjoner som dukker frem – nei, også personer som natten mellom 2. og 3. desember overnattet på hoteller, pensjonater og lignende, er tatt med i samme kategori. Tidligere har undertegnede antatt at det var av hensyn til personvernet at noen lister ble holdt unna mikrofilmingen. Dette synes jo rimelig når det gjelder personer som var innlagt i sykehus, innsatte i fengsler eller lignende. At personer knyttet til servicenæringen og deres gjester

ble holdt tilbake, oppleves derimot ganske merkelig.

Denne utgivelsen bør ha interesse også langt utenfor Østfolds grenser fordi man her vil kunne finne personer fra mange forskjellige steder i landet, og for så vidt også fra utlandet. For eksempel ser man at det ved underoffisersskolen på Fredriksten festning i Fredrikshald finnes elever fra flere kommuner utenfor Østfold. Også på Kalnes Landbrugsskole i Tune og på Berby (husholdningsskole) i Idd finner vi mange elever fra andre distrikter.

Nå venter vi i spenning på at extrahusholdningene i resten av landet skal bli registrert og gjort tilgjengelige, gjerne i utgivelser som denne. Da vil vi endelig få mulighet til å lete etter bortkomne personer fra «de Smaae Lehn» som søkte seg til andre trakter.

Med dette anbefales heftet på det beste. Det kan bestilles fra Østfold Historielag, Postboks 14, 1713 Grålum. Tlf. 69141052. Telefax 69140814. Postgirokonto: 0825 0891580.

Extrahusholdninger i folketellingen 1900 i Smaalenene.

Utgitt 1999 av Østfold Historielag. Hf. 70 sider A4, ISBN: 82-90570-06-6

Tidligere formann i DIS-Norge er skeptisk til fortsatt rabattavtale

At utviklingen innen IT går fort erfarer vi hver dag. Bare siden forrige utgaven av Slekt og Data (nr 2/99) hvor styret i DIS-Norge presenterte den re-vurderte avtale med Telenor NEXTEL, har situasjonen i Internett markedet endret seg slik at Bjørn Nilsen, DIS-Norges forrige formann i en mail til DIS-forum den 3. oktober skriver at utviklingen er i ferd med å løpe fra denne avtalen. Han råder medlemmene å se litt på hva avtalen gir oss sett i forhold til hva konkurrentene kan tilby.

Vi velger å trykke meldingen og overlater medlemmene til selv å vurdere.

Aller først: Jeg har satt pris på at DIS-Norge veldig tidlig fikk til rabattavtale med SOL, deretter med Nextel.

For min egen del tror jeg kanskje at utviklingen er i ferd med å løpe fra denne avtalen. I dag tilbyr flere (faktisk også Nextel!) tilgang til Internett uten abonnement i det hele tatt; kun trafikkavgiftene for telefonlinja. Aftenposten har i dag en «test» av fem leverandører: Sense Wave, X-Stream Network, Connect2Internett, Dagbladet Start og Frisurf(Nextel).

Dersom man ikke trenger annet enn tilgang til Internett og Epost-adresse er alle disse aktuelle. Noen tilbyr hjemmesideplass, andre ikke, mens en lover å komme med dette litt senere. Support er det kanskje så som så med hos alle. Sjøl har jeg ikke hatt behov for dette på det jeg kan huske. Med andre ord: Et par tepper spart i året. Jeg har allerede startet opp hos Dagbladet. Registrering gjort på noen sekunder, og jeg har nå en email-adresse: bnilsen@start.no.

For sikkerhets skyld beholder jeg Nextel-kontoen en liten stund til, men stopper den ganske sikkert ved første forfall.

Mens vi er i gang: Jeg kommer nok til å konvertere mitt GSM-abonnement til kontantkort. Bruker GSM'en lite, og det er tull å betale en del lapper i året for «ingenting». Jeg får beholde tlf-nummeret ved overgang til kontantkort hos samme leverandør. Senere vil nummerportabilitet bli et faktum, slik at jeg kunne velge f.eks. NetCom og likevel beholde nummeret. Hvilken av Telenor eller NetCom jeg bruker spiller ikke så stor rolle, for jeg tenker å registrere meg hos Telepluss, slik at jeg kan ringe ut gjennom dem til kr. 1,95 pr. min. istedet for 6-7 kroner hos de andre.

Hva kan vi lære? Telemarkedet er virkelig i omstilling nå. For den som ønsker det, kan man surfe på de billigste løsningene en god stund framover.

PS: Jeg skifter strømleverandør også «ganske ofte». Gjort med et et par tastetrykk på «Din side/Økonomi».

3 okt 1999
Hilsen Bjørn N.

Lars Nygaard, Internett-ansvarlig i DIS-Norges styre reagerer på Bjørn Nilsens fremstilling og skriver følgende:

Det er interessant at Bjørn Nilsen, som i sin tid forhandlet fram samarbeidsavtalen med Schibsted Nett og den første avtalen med Telenor Nextel, nå antyder at tiden kanskje har løpt fra hele avtalen. Hans hovedargument for dette er at det nå er mulig å skaffe seg Internett-tilknytning uten abonnementsavgift i det hele tatt, som f.eks. Telenor Nextels egen «Frisurf».

Til orientering for våre medlemmer har vi foretatt en sammenligning av Telenor Frisurf med det billigste av Telenor Nextels betalingsabonnementer, Telenor Internett Basis (kr 708 pr år med DIS-rabatt). Det er følgende forskjeller:

- Basis har lagringsplass (10 MB) til egen hjemmeside (web), Frisurf ingen.
- Basis gir tilgang til diskusjonsgrupper (News), ikke Frisurf.

- Basis åpner for familie-epost med inntil 3 adresser, Frisurf tilbyr kun én.
 - Basis inkluderer gratis fullversjon av antivirusprogram i 6 måneder.
 - Døgnåpen teknisk support er gratis for Basis, kr 8,75 pr minutt for Frisurf.
 - Basis gir mulighet til 22% rabatt eller mer på tellerskrittene gjennom «Familie og Venner Internett», Frisurf gir ingen slik rabatt.
 - Basis gir tilgang til egen e-postkatalog over Telenor Internetts abonnenter.
 - Basis tilbyr «Nettjeger tjeneste», hjelp til å lete fram bestemt informasjon på nettet.
- Våre medlemmer får hver for seg vurdere om disse forskjellene er viktige for deres behov. Gratisabonnementer fra andre leverandører kan dessuten tilby noen av ovennevnte tjenester. DIS-Norge vil uansett opprettholde rabattavtalen med Telenor Nextel så lenge medlemmene ønsker det.

Planleggingen av landsmøtet i år 2000 og feiring av DIS-Norges 10 års jubileum er allerede i full gang. Det kan høres ut til å være lenge igjen til landsmøtet, men nå er tiden inne for å informere medlemmene da landsmøtet skal berammes 3 måneder i forveien. Prosessen med valg av representanter fra fylkene skal også starte nå.

Styret for DIS-Norge har besluttet at landsmøtet blir holdt i Oslo, søndag den 9. april 2000. På landsmøtet behandles vanlige saker som beretning, regnskap og budsjett. I tillegg skal vi velge foreningens tillitsmenn for de neste 2-3 årene. Alle medlemmer kan delta på landsmøtet som observatør med talerett. Dersom det er saker som ønskes behandlet på landsmøtet, er det ønskelig at disse sendes inn til styret før utgangen av januar slik at de kan tas med i innkallingen til landsmøtet. Siste formelle frist for innsendelse av saker er senest 6 uker før landsmøtet, det vil si 26. februar 2000. Innkalling til landsmøtet med aktuelle papirer vil bli sendt ut til alle medlemmene sammen med Slekt og Data nr. 1/2000.

På landsmøtet møter en DIS-Norge-representant for hvert fylke. Representanten skal være valgt senest en uke forut for landsmøtet

og har en stemme. For hvert 200. medlem i fylket gis denne representanten en ekstra stemme på landsmøtet. Foreningen har nå lokallag i alle fylker i landet, og styret i DIS-Norge anmoder herved, i henhold til vedtektene, lokallagene om å forestå valgmøte i sine respektive fylker. Valgmøtet skal holdes senest 1 uke før landsmøtet og holdes vanligvis sammen med årsmøtet i lokallaget. Valgmøtet er åpent for alle medlemmer, alle DIS-Norge medlemmer har stemmerett, og alle medlemmer kan foreslå kandidater. Med denne melding i Slekt og Data varsles også alle medlemmene om de forestående valg og berømmelse av landsmøtet den 9. april 2000.

I forbindelse med landsmøtet vil det lørdag 8. april bli et kulturelt arrangement og et arbeidsmøte hvor utsendingene til landsmøtet samles for å drøfte aktuelle saker. Det er DIS-Oslo/Akershus som vil være vertskap for den kulturelle og faglige delen av arrangementet. Nærmere detaljer om dette vil det bli informert om senere. Lørdag kveld feires 10 års jubileet med en festmiddag for utsendingene og innbude. Her vil det også være anledning for andre DIS-Norge medlemmer å delta for egen regning.

Dato for valg av fylkesrepresentant til DIS-Norges landsmøte:

Akershus 1. mars
Aust-Agder 20. mars
Hedmark 15. mars
Hordaland 15. mars
Møre og Romsdal 4. mars
Nordland 2. mars
Nord-Trøndelag 28. februar
Oppland 25. mars
Oslo 1. mars
Telemark 13. mars
Troms 23. mars
Vest-Agder 14. mars
Vestfold 13. mars
Østfold 25. mars

Følgende fylker hadde den 14.11.99 ikke fastsatt dato for valgmøte:

Buskerud
Finnmark
Rogaland
Sogn og Fjordane
Sør-Trøndelag
For de fylkene hvor dato for valgmøte ikke er bestemt, har DIS-Norge anbefalt lokallagene å arrangere valgene 23. mars. Det vil senere bli gitt beskjed dersom det blir en annen dato.

DIS-Norge landsmøte 2000

Brother's Keeper Utility

Hjelpeprogram for Windowsversjonen

av
Otto Jørgensen

Mange er kjent med Brother's Keeper i Windows, men jeg ser fortsatt at det er mange som fortsatt benytter DOS-programmet. De som ellers er godt orientert, vet at det også finnes en rekke små DOS-programmer som kunne benyttes i ulike situasjoner, når man skulle foreta enkle endringer av datamassen. Disse småprogrammene kan også benyttes til Windowsversjonen.

Brother's Keeper finnes som nevnt i Windows (siste oppdatering er datert 12. oktober 1999). En rekke hjelpefunksjoner er innebygget i selve hovedprogrammet, men det hender at man av og til har mer ytterliggående behov og da vil dette Windowsbaserte hjelpeprogrammet være til stor hjelp. Programmet kan utføre følgende funksjoner

- 1 Tilbakeføre BK-kodenummer som er slettet
- 2 Foreta global søk og erstatt i datafeltene
- 3 Importere en kommaseparert datafil
- 4 Endre bokstav som angir kjønn på personene man registrerer. Om man bruker K(vinner) eller F(female) for å angi kjønn for kvinner, vil programmet klare det, men det er å anbefale at man bruker F eller i det minste er konsekvent.
- 5 Endre navn fra/til store eller små bokstaver
Alt+F2 er en fin funksjon når man trenger «fremmede» bokstaver og tegn for global utskifting

- 6 Endre rekkefølge på navn (flytte fornavn først hvis det er skrevet sist eller omvendt)
- 7 Høyrejustering av REF-feltet
- 8 Knytte kilde til en rekke av personer
- 9 Føye til opplysninger i REF-feltet for en rekke av personer.

I tillegg er hjelpefunksjoner som ellers er del av hovedprogrammet, også tatt med.

Programmet installeres i samme katalog som hovedprogrammet, da begge program benytter samme språkfiler.

Før man benytter slike funksjoner, ta alltid sikkerhetskopii av dine datafiler. Det er en generell god regel, da det er du selv som er ansvarlig for dine data.

Hjelpeprogrammet kan hentes gratis fra Internett
<http://home.sol.no/~ojorgens/bk>.
I de tilfeller dette ikke lar seg gjøre og man ønsker tilsendt programmet, send nkr 50.00 til konto 0539 3259967

Otto Jørgensen
Åsenhagen 46B
2020 Skedsmokorset

Brother's Keeper Windows fra 1996 til 1999

av
Otto Jørgensen

6. februar 1996 kom Brother's Keeper i Windows og ble omtalt i Slekt og Data nummer 4/96 etter at de verste barnesykdommene var over.

Siden den gang har ikke selve grunnstrukturen i programmet blitt vesentlig endret, men allikevel har det forekommet en rekke utvidelser

og forbedringer til det man har i dag.

Nedenfor skal jeg kort gjengi noen av de mange endringer som har funnet sted

1996

- Tillater at man både brukte K og F for kvinner. Anbefaler at man benytter F (har ikke noen betydning for utskrifter)
- Konvertering fra DOS til

Windows ble forbedret

- En rekke forbedringer i GEDCOM import og eksport til også å dekke GEDCOM-filer av nyere standard. BKW benytter som standard 4.0 men med tillegg av en rekke andre funksjonaliteter.
- Forbedringer i tilknytting til hvilken oppløsning man har på skjermen
- Konverteringsmuligheten fra ulike Codepage i DOS ble utvidet,

slik at man ikke skulle få problemer med våre ÆØÅ.

- Flere rapporter fikk RTF som alternativ utskriftsformat (registrerte brukere). RTF er et fint format hvis man redigere sin egen slektsbok i for eksempel Word.
- Noen rapporter fikk også mulighet til å få med bilde i utskriftene
- Bedre indeksering
- Bedring av norske tekster

1997

- Bedre søkefunksjoner innenfor datafeltene
- Flerre rapporter og forbedringer i eksisterende rapporter
- Boksrapporter under slektssammenligninger
- Utskrift av enkeltsider under forhåndsvisning (registrerte brukere)
- Første totale oppdatering av norske skjermttekster og norsk hjelpefil samt at en rekke andre språk ble tilgjengelig.
- Ytterligere forbedringer i GEDCOM, bl.a. mulighet til å utelate detaljer om levende personer
- Nye rapporter med bilder (registrerte brukere).
- Mulighet for utskrift etter partall eller oddetall.

1998

- Ytterligere forbedringer av GEDCOM import/eksport.
- Flere rapporter får flere utskrifter, også som RTF og Txt
- Antall generasjoner i flere av rapportene ble øket.
- Flere funksjoner for å kopiere ut deler av databasen.
- Nye funksjoner ved registrering av kilder.
- Nye rapporter som bl.a. omfatter alle i databasen (registrerte brukere).
- Versjon 5.2G

1999

- Sikkerhetskopiering til fritt valgt disk-adresse.
- Bedre logging av feilsituasjoner
- Funksjonene i rimelighetskontrollen utvidet til bl.a. å omfatte flere «uvanlige» datoformat
- Ytterligere flere muligheter for oppdeling av databasen.
- Flere rapporter har fått ytterligere funksjoner, bl.a. mulighet til å utelate detaljer om levende personer i en rekke rapporter.

Jeg tror neppe noen kan vente at det vil bli oppdateringer av DOS-versjonen og jeg anser at DOS-versjonen av 18. november 1995 er den siste. Jeg anbefaler de som fortsatt bruker DOS-versjonen, til å gå over til Windows-versjonen.

Samtidig som disse endringene har funnet sted, er også disse forhold blitt innarbeidet i den norske hjelpefilen sammen med andre gode forslag mottatt fra brukerne av programmet.

Det er også kommet til en rekke nye språkvarianter slik at de fleste europeiske språk skal nå være inkludert.

Detaljert informasjon om de endringer som har funnet sted, kan leses fra min hjemmeside under <http://home.sol.no/~ojorgens/bk/index.htm>.

Hva ventes i fremtiden

Det som mange venter på, er neste store oppdateringen. Vi har visse signaler om hva denne vil omfatte, og jeg er lovet en foreløpig versjon om ikke så veldig lenge. Den er lovet å omfatte mange av de tingene som har vært etterspurt, noe som nok vil bety en vesentlig endring av selve databasestrukturen, bl.a. flere datafelter til flere hendelser, større plass til lange navn i alle felter, bedre behandling av kilder.

Jeg vil også tro at det ved overgang til neste versjon vil bli innbygget konverteringsmuligheter, på samme måte som det var fra DOS til Windows.

BK's far

av
Jan S. Krogh

Det sannsynligvis mest brukte slektsforskningsprogrammet i Norge er Brother's Keeper, forkortet BK. Grunnen er at det er lett å få tak i, både på Internett og på disketter fra kursholdere eller slektsforskere. I denne artikkelen skal vi møte mannen bak programmet,

amerikaneren John Steed, og se om programmet holder mål i forhold til den store utbredelsen det har fått.

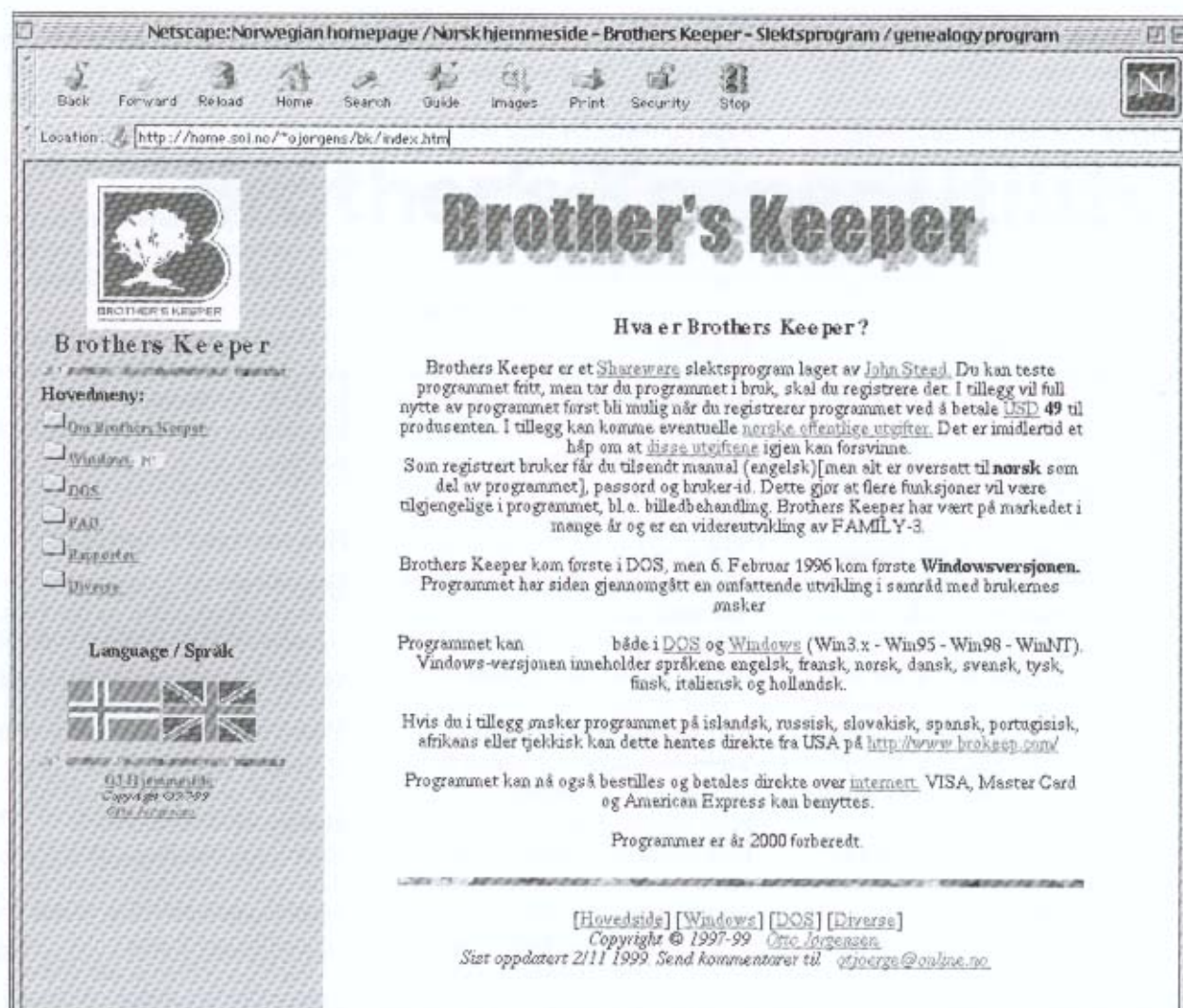
John Steed

For å finne programskaperen må vi dra til industri- og universitetsbyen Rockford i staten Michigan, 16 km nord for Grand Rapids, med over 140.000 innbyggere.

John Steed (45) studerte bl.a.

data og bedriftsøkonomi ved Michigan universitet (1976), og til advokat ved Wayne State Law School (1979).

Allerede under studiene, som 21-åring, begynte han å jobbe med datamaskiner. Det første slektsforskningsprogrammet tok han til med som 28-åring i 1982. John Steed ble allerede som barn interessert i slektsforhold. I dag arbeider han på fulltid med BK.

Mange års arbeid

Han forteller selv om hvordan det hele startet: – Da jeg som liten deltok på slektstreff, ble jeg nysgjerrig på hvilken måte jeg var i slekt med disse menneskene jeg stadig møtte. Mine foreldre og min bestemor fortalte slektskapene omtrent slik: «Tja, hans mor er vel søskenbarn med din far, så han er vel din tremenning».

Like før jeg dro på et treff i 1984 skrev jeg programmet «Family» som kunne regne ut slektsforhold, og jeg gav alle deltakerne en utskrift som viste hvordan han eller hun var i slekt med de andre.

– Deretter samme år gjorde jeg noen endringer i programmet og begynte å distribuere det som et spre-program («shareware») interesserte kunne laste ned fra Compuserve i håp om å tjene litt penger på det. Responsen var imidlertid svært liten, men første lisens ble solgt allerede da! Samtidig fikk

jeg enkelte forslag fra de som hadde prøvd programmet. Dette var nok til at jeg gjorde noen forandringer, sendte ut et ny versjon og enda flere tips.

– Jeg er selv ingen slektsforsker, men jeg lyttet til rådene jeg fikk og arbeidet med programmet nesten hver kveld i tre år før det var blitt godt nok til at jeg kunne tenke på å si opp min «egentlige» jobb. I 1989 ble jeg med i Association of Shareware Professionals («Foreningen for Profesjonelle Spre-programskapere») som er til god hjelp i markedsføringen av programmet, forteller John.

Før å unngå forvekslinger med andre program med samme navn skiftet «Family» etter noen år navn til «Brother's Keeper».

Utbredelse og framtiden

John Steed sier BK har mer enn 30.000 brukere spredt over hele verden. Av disse er rundt 19.000 i

USA, mens over 1500 (5%) er fra Norge. – Norge og de andre skandinaviske landene er derfor viktige for meg, sier han og legger til at selv om de fleste kundene er mennesker over 50 år og med tid til slektsforskning, er det også en del yngre blant dem.

Før øyeblikket jobber John med en ny og tyngre utgave av BK – versjon 6. Den vil romme større og flere datafelt. På den måten vil det bli mer plass for lengre person- og stedsnavn, men også mer spillerom for plassering av hendelser og kilder, lover opphavsmannen som garanterer at hver person i den nye versjonen vil kunne knyttes til hundrevis av hendelser som hver vil kunne refereres mot mange kilder. Det vil også bli laget et konverteringsprogram som vil omdanne alle data fra eldre versjoner av BK til denne nye versjonen.

John synes interessen for slektsforskning er blitt svært høy, og tross tøff konkurranse fra andre

selskaper er han fornøyd med salget av BK. Når versjon 6 er ute, trolig allerede i løpet av første halvår 2000, regner han med større pågang. Gjennom alle år har programskaperen forsøkt å holde størrelsen på filene nede slik at det kunne lastes ned raskere, men også for bruk på eldre maskiner. Versjon 6 blir likevel større enn noen gang.

Familien

Selv om John sitter med programskapning og salg av BK. Hver dag har han en ufravikelig regel: Klokka 17 legges alt arbeid bort til fordel for resten av baptistfamilien som ikke kan sies å representere noen gjennomsnittlig amerikansk huslyd. Kona Shelly, som er utdannet lærer, har i tillegg til morsrollen og husarbeidet drevet hjemmeundervisning for samtlige av familiens fem barn. Selv om dette er sjeldent i USA, tipper John at det praktiseres i omkring 1% av alle familier med barn i skolepliktig alder. De fleste amerikanske barn går på offentlige skoler, mens noen benytter skoler drevet av private eller livsynssamfunn.

Bare eldstemann, Jesse på 18, er nå ute av redet og har begynt på universitetet. John bedyrer at han selv ikke har tid til egne fritidsinteresser. Data var den viktigste hobbyen før den ble jobb.

Fra instruksjonsheftet til BK ser vi at John Steed har kommet et godt stykke i egen slektsforskning. De fleste anene hans kommer fra England. Til slutt bedyrer han at han selv kun bruker Brother's Keeper!

Kritikk

Selv om Brother's Keeper er et av de programmer som fullt tilfredsstillende DIS-Norges strenge krav til slektsprogrammer, betyr ikke det at foreningens «sjefkontrollør» Ole Bjørn Darrud mener programmet er perfekt, tross at det er lettkjørt, inneholder de mest grunnleggende rapportene og er oversatt til norsk.

– Selv om BK er mest brukt i Norge, er nok programmer som Family Tree Maker (FTM) et betydelig bedre og mer komplett produkt og den kommersielle markedslederen. BKs suksess

skyldes i stor grad at det er distribuert som spre-program og i norsk språkdrakt, slår Darrud fast som også mener at dersom FTM, Legacy eller Family Origins hadde vært oversatt til norsk, så ville BK neppe vært så populært i Norge som det vitterlig er.

Ole Bjørn

Darrud legger til at det dessverre er slik at mange som holder kurs i slektsforskning, bruker, viser og distribuerer BK som gratis. Det er det definitivt ikke ettersom spre-programmer kun kan prøves en kort tid før lisens må kjøpes. Men ifølge Darrud er det verste at kursholdere ikke gjør deltakerne oppmerksomme på det han karakteriserer som «programmets felle», nemlig måten kildene registreres.

Andre svakheter med programmet ifølge programkritikeren er den gammelmodige utformingen, lite intuitive arbeidsflyten, mangler vedrørende slektsbøker, manglende støtte av Gedcom 5.5 og mangel på håndtering av flere varianter av samme hendelse og navn.

Kildeadministrasjon

Sentralt i kildeadministrasjonen står «(OBD) – Strukturerte kilder» som har følgende karakteristika: 1) minimum to felt for innskriving av a) hovedkilde og b) kildedetalj, 2) De to første feltene er uavhengige av hverandre og knyttes sammen når kilderegistreringen skjer, og 3) det kan knyttes et fritt antall kombinasjoner av de to første feltene til en hendelse.

Otto Jørgensen på Skedsmo er Brother's Keepers mann i Norge. Han og Ole Bjørn er uenige om BK versjon 5.2G støtter Gedcom, og om programmet har strukturert kildeadministrasjon. Ole Bjørn mener det

Ole Bjørn Darrud

ikke har noen av delene. Otto hevder at programmet er konstruert for å støtte Gedcom versjon 4.0 og ikke versjon 5.5 som Ole Bjørn refererer til, og at OBD nok fungerer utmerket.

Ole Bjørn legger til: – Fordelen med strukturerte kilder er åpenbar når antallet personer øker. Et hovedbibliotek som kan hentes fram og gis en kildedetalj, er en meget ryddig måte å holde orden på kildene på. Videre går utviklingen av nye program/versjoner i retning av nettopp denne måten å registrere kilder på. De som etterhvert bytter program til tyngre forskerorienterte program, vil som nevnt flere ganger ikke kunne gjøre en slik migrasjon av data uten å måtte legge inn alle kilder på nytt.

– Slik vil det også være for BK brukere i forbindelse med den nye annonserte versjon 6. Ifølge Otto vil konverteringen av BK brukere bli avhjulpet dersom brukeren har kun 1 kilde per hendelse og har registrert alle sine kilder i henhold til de tre feltene som BK tilbyr, avslutter Ole Bjørn Darrud.

Mer om Brother's Keeper

I tillegg til Otto Jørgensen har Birger Nytrøen fra Bodø og Kjell Ivar Farstad i Molde bistått med Windows-versjonen som ble lansert 6. februar 1996.

Fremdeles ligger også siste DOS-versjon ute på Ottos egne rikholdige BK-sider på <http://home.sol.no/~ojorgens/bk/index.htm>.

Brother's Keeper er oversatt til (sør)afrikaansk, finsk, fransk, dansk, nederlandsk, flamsk, islandsk, italiensk, russisk, slovakisk, svensk, tjekkisk og tysk.

Mannen bak det mest populære slektsforskningsprogrammet i norsk språkdrakt er amerikaneren John Steed.

Valgordningen i DIS-Norge

Eirik Nord, formann i DIS Oslo-Akershus skriver:

Som alle andre foreninger har også vår forening en valgordning. Selvsagt fordi vi som medlemmer skal kunne velge et styre som kan stå for den «daglige» driften av foreningen. «Daglige» fordi vi alle vet at våre tillitsverv er basert på frivillighet og, ikke minst, er ubetalte verv. Med andre ord er det flere tusen timer som hvert år legges ned i gratisarbeid for vår felles interesse. Foreningen er nå bokstavelig talt landsdekkende i og med at det er lokallag i alle fylker. I tillegg har vi også et par lag som spenner over deler av to fylker samt et lokallag som dekker to fylker. Alle våre medlemmer er selvsagt medlemmer av den landsdekkende foreningen. MEN alle er ikke medlemmer av et lokallag. Jeg er absolutt ikke motstander av muligheten for å stå som direktemedlem uten lokal tilknytning. Det må i prinsippet være slik at det å være medlem av et lokallag er frivillig. Det må også selvsagt være frivillig om man i det hele tatt vil benytte seg av et lokalt tilbud eller ikke.

Spørsmålet er heller i hvilken grad ett direktemedlem skal kunne påvirke foreningens drift. Dagens ordning høres jo veldig fin og demokratisk ut, alle medlemmer har stemmerett på valgmøtet som avholdes i forkant av årsmøtet (Landsmøtet / generalforsamling). På denne måten har jo jeg, som direktemedlem også muligheten til å påvirke selv om jeg har valgt å ikke benytte meg av det lokale tilbudet. Som sagt MEGET demokratisk.

Et lokallagsmedlem har jo den samme stemmeretten så hvorfor i all verden skal jeg melde meg inn i et lokallag? Et lag som tilhører der jeg tilfeldigvis bor, men som ikke har noe som helst tilknytning til de stedene

jeg driver min leting etter røtter! Nei, jeg forbeholder meg retten til, hvis jeg i det hele tatt vil, å melde meg inn i det laget som driver med nettopp de stedene der jeg leter. Det er jo der jeg har mine interesser!

Hva har så dette med valgordningen å gjøre?

Jeg ser det slik at det faktisk har ganske mye med nettopp valgordning og stemmerett å gjøre.

FORDI:

1. Alle vi som er medlemmer av lokallag, ja kanskje til og med er tillitsvalgte, mister den lille «fordelen» det er å være lokalt medlem. Det er jo vi som kjenner til hvordan foreningen fungerer lokalt og kanskje også sentralt. Et direktemedlem har ikke denne kunnskapen.
2. Hvordan avvikles valgmøtet for valg av representanter til årsmøtet? Nettopp gjennom lokallaget.
3. Hvordan avholdes så valgmøtet for direktemedlemmer? Jo, ved at lokallaget også arrangerer dette møtet!

Min påstand er derfor at det meste i forbindelse med valg av representanter til årsmøtet skjer via lokallaget. Vi kan derfor, med dagens valgordning, i værste fall, få følgende scenario:

1. Landsforeningen ber lokallaget avholde valgmøter.
2. Lokal-laget må deretter innkalle ikke bare sine egne medlemmer, men også direkte medlemmer slik at disse kan benytte seg av sin stemmerett.
3. Dersom et antall direktemedlemmer møter opp på valgmøtet, kan disse velge representanter til årsmøtet som IKKE ER MEDLEM AV LOKALLAGET.
4. Lokallaget får på denne måten INGEN representanter på årsmøtet.

5. Dersom dette skjer tilstrekkelig mange steder, så kommer vi til et årsmøte hvor ingen av representantene representerer lokallag, kun direktemedlemmer.
6. Disse utsendingene skal da velge styret for landsforeningen.
7. Ingen av utsendingene har noe som helst sans for noen av de av valgkomiteen foreslåtte medlemmer til styret. Det fremsettes benkeforslag på samtlige verv, alle forslag er på direktemedlemmer.
8. DIS-Norge sitter, etter et slikt årsmøte, med et valgt styre, kanskje for 2 år, som ikke har ett eneste medlem som har en tilknytning til et lokallag!

Jeg er klar over at dette er «å male en viss mann på veggen», men med dagens valgordning kan dette faktisk skje. Når man først kommer med kritikk av noe, så er også barnelærdommen at man bør komme med forslag til forbedringer. Hvilke forslag har jeg så? Jo:

1. Alle medlemmer beholder selvsagt sin stemmerett
2. Selv om det kan høres lite demokratisk ut, så : «Verdien» av en stemme fra et lokallag teller mer enn «verdien» av et direktemedlems stemme.
3. Dette kan gjøres ved at det for hver utsending står for eksempel 50 medlemmer bak en utsending fra et lokallag, mens det må 100 stemmer fra direkte-medlemmer for å få en utsending.
4. Valgmøtet for direktemedlemmer avholdes av landsforeningen, ikke av lokallag. Lokallaget er ansvarlig for å avholde valgmøte for sine medlemmer.

På denne måten vil det være en tungtveiende grunn til å være medlem av et av foreningens lokallag. JA, sier du kanskje, men hva da med de som ikke vil være medlem

der hvor de tilfeldigvis bor, men heller vil være medlem der hvor interesseområdet – / ene er? Med andre ord hva med meg som bor i Østfold, men leter i Aust-Agder eller for den del i Finnmark? Hvordan skal jeg få min stemmerett? Jeg som overhodet ikke er interessert i å benytte meg av lokallagsmøter hvor jeg kan treffe:

- Andre som driver slektsforskning
- Andre som har hatt eller har de samme problemer som meg med å finne frem i kildene?

- Andre som kanskje forsker på det samme området?
- Andre som bruker samme slektsprogram og kan gi meg tips hvis jeg står fast?

Hva med meg?

Svaret kan rett og slett være at lokallagene, som har sine medlemslister à jour per 31.12., gir muligheten til postavstemning.

1. På denne måten kan vi oppnå at medlemskap i lokallag også har en liten «fordel»
2. Vi sikrer at de som er medlem av et annet lag enn det de sokner til geografisk, også får sin mulighet til å påvirke foreningen
3. Vi sikrer at også direktemedlemmer, som kun er interessert i å få et medlemsblad i posten noen ganger i året, også har sin mulighet til å påvirke.

Lokallagsmedlem uten røtter i området av Finn Holden

Jeg har lyst til å slenge meg på leserinnlegget til Eirik Nord. Mitt problem er det samme: Jeg bor i Oslo og er medlem av Oslo og Akershus lokallag av DIS-Norge, men uten noen røtter innen distriktet. Eirik og jeg er langt fra alene om denne situasjonen. Men jeg er

ikke interessert i endringer i valgordningen slik Eirik Nord foreslår. Derimot er jeg interessert i det slektshistoriske arbeidet andre lokallag utfører, som kilderegistrering, orientering på møter og i det lokale medlemsbladet om hvor en kan hente ny informasjon. Kan slektsforskere som bor i andre deler av landet, delta i kilderegistreringen? Men dette krever kunnskap om den kilderegistreringen

som foregår rundt om landet. Kanskje kunne jubileumsnummeret 1/2000 inneholde en samlet oversikt over det registreringsarbeidet som drives i lokallagsregi, med navn på ansvarlig og med mulighet til å hekte seg på? Vi som bor nær Riksarkivet eller et statsarkiv, kunne også yte hjelp til andre forskere som forsker på de samme kommuner som oss.

Ny lov

om behandling av personopplysninger

av
Bjørn Nilsen

I Stortinget ligger det nå et forslag til en ny lov om behandling av personopplysninger. Loven skal avløse den gamle «Lov om personregistre m.m.» som vi fikk i så tidlig som i 1978. Verken den gamle loven eller det nye lovforslaget har noen direkte virkning for den enkelte slektsforsker som sådan. Likevel kan det være nyttig å kjenne litt til loven, og hvilke endringer som ligger i det nye forslaget.

En viktig endring ligger allerede i det nye navnet for loven. Den gamle loven var nokså sterkt fokusert på personregistre. Med person-

registre var ment registre, fortegninger m.m. der personopplysninger er lagret systematisk slik at opplysninger om den enkelte person kan finnes igjen. Den nye loven vil dekke all behandling av personopplysninger. Dette begrepet er ikke avgrenset til den gamle registerdefinisjonen, men omfatter all lagring, bruk og transport av personopplysninger.

Selv om forskriftene til dagens lov unntar svært mange registre for krav om innhenting av tillatelse på forhånd (konsesjon), er det likevel en meget stor del som det må søkes konsesjon for før bruk. Dette vil bli endret i den nye loven, hvor en utstrakt bruk av meldeplikt vil erstatte mye av dagens konsesjons-

behandling. På den annen side vil antakelig en stor del av det som i dag er unntatt fra konsesjonsplikt bli meldepliktig.

Behandling av sensitive personopplysninger vil også etter den nye loven bli gjenstand for konsesjonsbehandling. Definisjonen av hva som er sensitive personopplysninger endres også på ett punkt. Som i dag vil det omfatte opplysninger om

- rasemessig eller etnisk bakgrunn, eller politisk, filosofisk eller religiøs oppfatning
- at en person har vært mistenkt, siktet, tiltalt eller dømt for en straffbar handling,
- helseforhold,
- seksuelle forhold.

Den gamle loven hadde også et punkt om familieforhold andre enn slike som gjelder slektskap eller familiestatus, formuesordningen mellom ektefeller og forsørgelsesbyrde. I den nye loven er dette punktet erstattet med «opplysninger om medlemskap i fagforeninger». Dette siste kan nok virke merkelig for oss her i Skandinavia. Årsaken til at det er med er fordi loven skal harmoniseres med EU-direktiv. Faktisk er nok også en slik opplysning mer «sensitiv» jo lenger sør og øst man beveger seg i Europa.

Informasjonsplikten for den behandlingsansvarlige blir behandlet særlig omfattende i det nye lovforslaget. Denne skal av eget tiltak informere den registrerte når det samles inn personopplysninger. Det vil også i større grad enn i dag kreves at den som skal behandle personopplysninger må innhente samtykke fra den som omfattes av behandlingen.

Datatilsynet har også i dag hjemmel til å foreta kontroll med at personregisterloven overholdes. Med den nye loven vil kontrollvirksomheten bli øket, og tilsynet får også nye og mer effektive sanksjonsmidler.

Slektsforskeres forhold til ny lov

I §3 om saklig virkeområde står det eksplisitt at loven ikke gjelder for behandling av personopplysninger som den enkelte foretar for rent personlige eller andre private forhold. Dette betyr altså at våre forskerregistre ikke reguleres av loven, heller ikke hva angår registrering av nålevende personer.

I forarbeidene til lovforslaget står at unntaket ikke gjelder for

økonomisk aktivitet som overstiger det som er vanlig for fritidsaktiviteter. Eksempelvis omfattes ikke personopplysningsbehandling hos enkeltmannsforetak av unntaket. Omsatt til våre forhold skulle dette for eksempel tilsi at en som driver slektsforskning på kommersielt grunnlag og bygger opp personregistre, vil være omfattet av lovens bestemmelser.

Det er naturlig å stille spørsmål om det er forskjell på personregistre over levende og døde personer i forhold til loven. For å gi et svar på dette mener jeg vi må se på lovens formål, som er «å beskytte den enkelte mot at personvernet blir krenket gjennom behandling av personopplysninger». Videre definerer loven begrepet personopplysninger som «opplysninger og vurderinger som kan knyttes til en enkeltperson». Dette kan bety at også (slekts-)registre over døde personer kan være personopplysninger i lovens forstand dersom de kan knyttes til en (levende) enkeltperson.

Hva med Internett?

Et kanskje særlig interessant spørsmål gjelder hvorvidt loven vil regulere utlevering av personopplysninger (som for eksempel slektsregistre) på Internett. Da den nye loven kom i Sverige, ble det full forvirring om lovligheten av å offentliggjøre navn i det hele tatt på Internett. Svenske myndigheter ble nødt til å foreta en ny vurdering og tolkning av lovteksten.

Departementet har drøftet dette spørsmålet i forarbeidet til lovforslaget her hjemme. Spørsmålet om offentliggjøring av personopplysninger via Internett er ikke uttrykke-

lig regulert i EU-direktivet.

Departementet skriver likevel at det ville fremstå som et uønsket innblanding i den enkeltes privatliv om man skulle gi behandlingsregler som åpner for kontroll med slik behandling av personopplysninger som vedkommende foretar som privatperson. Videre sies det at private hjemmesider på Internett med informasjon av privat og personlig karakter også vil omfattes av unntaket (fra lovens saklige virkeområde).

Hvordan vil det stille seg med DIS-Norges DISTREFF-register? Dette er ikke et register som innehas av en privatperson, og skulle i utgangspunktet bli omfattet av loven. Nå er det ikke laget forskrifter til den nye loven enda, men en vurdering kan gjøres på bakgrunn av nåværende forskrifter. Her er medlemsregistre etter §2-2 i forskriftene unntatt fra konsesjonsplikt, når de ikke inneholder andre personopplysninger enn de som er listet opp i forskriften. Blant disse finner vi registrering av «spesielle interesser i tilknytning til foreningen etter samtykke fra den registrerte». Min egen tolkning av dette tilsier at DISTREFF-registeret vil være nettopp et slikt register; en oversikt over spesielle interesser (slektsnavn og steder det forskes på).

Når vil den nye loven begynne å gjelde?

Som nevnt ligger lovforslaget nå i Stortinget, som Ot.prp. nr. 92 av 25. juni 1999. Kanskje vil den bli behandlet i vårsesjonen til neste år. Iverksetting er imidlertid også avhengig av at det foreligger et forskriftsverk, slik at loven i beste fall trolig ikke vil bli gjeldende før fra tidligst 01.01.2001.

STRAYS, et nytt begrep i slektsforskning

Vi plukket opp en melding på DISforum, som vi gjerne vil formidle til alle vår medlemmer. Tar vi utgangspunkt i at DISforum leses av ca 8-10% av medlemmene er det klart at viktige informasjonen som er bestemt for DIS-Norges medlemmer og mailes til vårt forum, ikke automatisk vil bli kjent for alle. Derfor:

Samfundet for dansk genealogi og Personhistorie og Hvem Forsker Hvad har indledt et samarbejde om indsamling af "Strays - Lejlighedsfund - Forsvundne personer"

"Strays" er en engelsk betegnelse, der ikke findes en hel præcis oversættelse af. Man kunne kalde dem "Omstrejferne".

"Vildfarne", "Forsvundne", "Bortløbne" eller "Lejlighedsfund".

Når den engelske betegnelse er valgt, er det fordi det allerede internationalt er en veldefinert og anerkendt genealogisk betegnelse. Søger man på Internettet på ordet "Strays", får man flere hundrede henvisninger - ikke altid genealogiske ("Strays" kan bl.a.

Fortsettelse s. 46.

Biri kirke

I boka «Våre røtter» er definisjonen på en primærkilde «den mest opprinnelige kilden til en opplysning». Dette vil oftest være kirkebøker, folketellinger, skifter, pantebøker, tingbøker, dødsfallsmeldinger osv. Sekundærkilder blir da trykt litteratur, som f.eks. bygdebøker, slektsbøker osv, med andre ord bearbeidelse av primærkilden.

Når primærkilder er borte, er det da mulig å finne slekta?

av Liv Marit
Haakenstad

Litt om Biri, Redalen og Snertingdal

I flere år har jeg forsket mye på slekter i Biri (Gjøvik kommune). Biri og Snertingdal kommuner ble i 1964 slått sammen med Gjøvik kommune. Redalen, som ligger i knutepunktet mellom disse kommunene, tilhørte Ringsaker sogn fram til 1821, da det ble lagt under Biri. Verdslig lå Redalen under Biri. Unntaket er Unset gård i Redalen som både geistlig og verdslig var lagt under Ringsaker sogn. Dette vet jeg ikke årsaken til. Der jeg i denne artikkelen har henvist til Ringsaker Kirkebok, gjelder dette gårder i Redalen.

Prestegårdsbrann

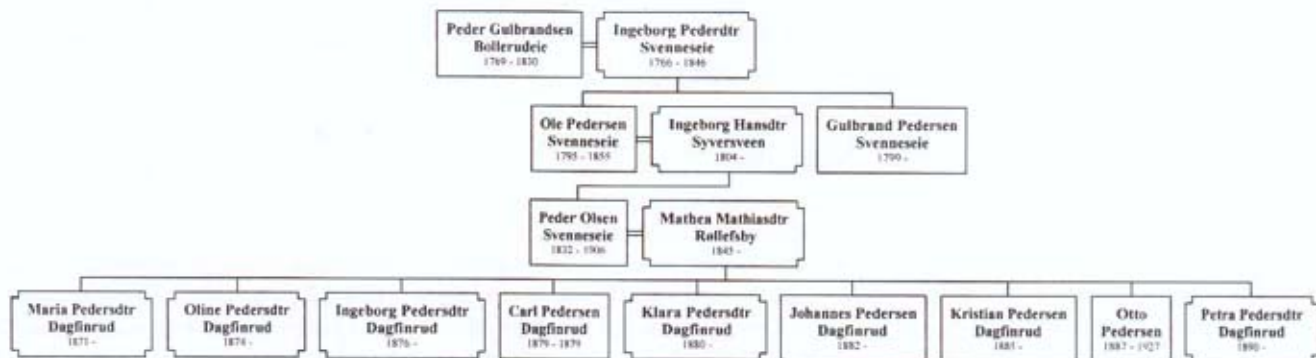
Det er flere som har prøvd å finne slekta si på egen hånd, men det er ikke bare vanskelig håndskrift som har stanset dem. I en brann på Biri Prestegård 13. september 1890 gikk kirkebøkene fra periodene 1790-1813, 1854-1863 og 1864-1876 tapt. Dette utgjør til sammen 45 år av den til da 146 år lange kirkebokføring i Biri. Er det da mulig å finne slekta til en person dersom minst 3 generasjoner er berørt av dette? Jeg vil i denne artikkelen prøve å vise dette ved et eksempel, men dette er ment som en metode og ikke som en fullstendig bevisførsel for slektskap.

Et konkret eksempel

Peder Gulbrandsen Bollerudeie ble døpt i Biri Kirke 15. mai 1769. Når

han giftet seg, vet vi ikke, men ved skifte etter ham 27. november 1830 på Skumsrud i Biri, går det frem at han var gift med Ingeborg Larsdatter. Dette bekreftes ved folketellingen 1801 for Biri. Peder og Ingeborg er da bosatt på Svenneseie, og de er begge i første ekteskap. De har barna Ole Pedersen 6 år og Gulbrand Pedersen 2 år. Dessuten bor Ingeborgs far der. Det går ikke direkte frem av folketellingen, men ved hennes død 20. april 1766 i Ringsaker Kirke, er foreldrene Lars Larsen og Marit Clemetsdatter Unseteie. Den eldste sønnen Ole er født ca. 1795. Han er da sannsynligvis konfirmert før 1814, da vi igjen har en kirkebok å forholde oss til. Gulbrand er derimot konfirmert innenfor perioden av kirkebøker. Ved konfirmasjonen i 1814 i Biri

Etterkommere etter Peder Gulbrandsen Bolleiseie

Kirke er dåpsdatoen hans oppgitt til 11. april 1799.

Dersom vi følger Ole Pedersen videre, finner jeg ham gift 29. september 1828 i Biri Kirke med Ingeborg Hansdatter Syversveen. Henne finner jeg derimot ikke i folketelling for Biri 1801. Årsakene til dette er enten at hun ikke er født i Biri, eller at hun er født etter 1801.

I Biri Kirkebok er fedre til brudeparet først oppgitt fra 1829. Alderen er imidlertid her oppgitt til å være 32 år på Ole Pedersen, og 24 år på Ingeborg Hansdatter. Presten har dessuten skrevet pige, Syversveen – nu tjener på verket (Biri Glassverk). I skifteprotokollen for Toten, Vardal og Biri finner jeg et skifte etter Hans Jensen Syversveen 4. mai 1809. Hans etterlatte er enke Kari Syversdatter og barna Ingeborg 4 år og Oline 2 år. Hvem denne Hans Jensen var, vet jeg ikke, men enka ble født på Bjørnstad på Biristrand. Skiftet etter Syver Hansen Bjørnstad ble holdt 24. mai 1811, og da er Kari Syversdatter alt gift igjen med Clemet Knutsen Syversveen. Ingeborg Hansdatter ble konfirmert i 1818 i Biri Kirke, og hennes dåpsdato er da oppgitt til 28. oktober 1804.

Jeg finner en Ole Pedersen død i Strandstuen i Biri 18. februar 1855. Dødsfallsmeldinger eller anmeldte dødsfall er en innberetning fra lensmannen til sorenskriveren. Et medlem av Vestoppland Slektshistorielag skrev av denne kilden for årene 1855–1876, da kirkeboken er tapt.

Peder Olsen var som sin far Ole Pedersen født på Svenneseie. Han var født 13. januar 1832 og døpt 29. januar samme år i Biri Kirke. Han døde i 1906. Kona hans het Mathea Mathiasdatter Røllefsby, og var født 23. mai 1845. Jeg finner ikke dette paret viet. Ved folketellingen 1865 er han bosatt på Fredrikstuen under Roterud, Biristrand sammen med sin mor og bror. Han er da inderst og dagarbeider. Mathea er tjenestepike på Kalverud, Biristrand, som er en av nabogårdene til hennes hjemsted. Ved folketellingen 1875 er de gift og bosatt på Roterud nedre, Biristrand. De har da barna Maria, født 1870 og Olave, født 1874. Hans mor

Ingeborg Hansdatter har egen husholdning sammen med hans bror Hans, men til forskjell fra folketellingen 1865, står det nå oppgitt at de er Peder Olsens mor og bror.

Utdrag av tapt kirkebok

Det finnes for perioden 1866–1872 en rekonstruksjon av tapt kirkebok for Biri (xerokopi = døyte, viede, begravde). Denne er ført i pennen av sogneprest Christoffer Andreas Lassen (1810–1884). Her har jeg ikke funnet Peder og Mathea gift. Konfirmasjonslistene i Biri Kirkebok 1886 oppgir at Maria Pedersdatter er født 11. juni 1871 på Bjørnstadieie, Biristrand, døpt 2. juli 1871. Da innførsel av dåp stopper allerede i 1870, er konfirmerte nærmeste kilde på hennes fødsel og dåp.

«De kondisjonerte»

Hadde dette eksemplet hatt utgangspunkt i primært glassblåseslektene som fantes ved Biri Glassverk, ville jeg i stor grad funnet dem i kirkebokavskrift for «de kondisjonerte», som strekker seg fra 1730–1879. Dette er utdrag av kirkebøker for Biri ved ovennevnte Wilhelm Theodor Alexander Lassen (1815–1907), en xerokopi fra Riksarkivet. Men, det kan være nyttig å se litt i Lassen selv om man leter etter en husmann. Han var ikke lokalkjent der han skrev av kirkebøker, og har derfor av og til fått med husmenn eller andre av lavere sosial rang i sine avskrifter. Dette skyldtes at de hadde litt spesielle navn.

Kildene

Som dere ser av eksemplet, støtter jeg meg ofte på andre primærkilder der primærkilden for dåpen er gått tapt. Ved konfirmasjonen er dåpsdatoen som regel oppgitt. Skifter er en annen kilde som ofte oppgir alder nokså nøyaktig dersom

barna er umyndige eller ugifte (gjelder jentene). Er derimot ikke barnas alder oppgitt, som vi ser i de eldste skiftene for Biri, kan det bli verre å finne rekkefølgen på barna. Guttene ble ført først, deretter jentene. Da må en støtte seg på andre kilder.

Ekstraskatten i 1760-åra kan gi nyttige tilleggsopplysninger som enkeltstående fødselsdager, ut- og innflyttinger, dødsfall og stilling/stand. Her er bare innbyggere over 12 år innført. En annen mulighet når det gjelder skifter, er at man kan finne skifter som berører de personene man jobber med, fra en annen slektsvinkel.

Folketellinger oppgir alder på alle. Fra 1865 er det også oppgitt fødested. Pante- og tingbøker kan gi nyttig tilleggsinformasjon. Jeg har flere ganger funnet fødested oppgitt der, og angitt omtrent når en person er død. I Biri mangler det også en del skifter, men i Panteboka for Toten, Vardal og

Biri har jeg funnet oppgitte datoer for tapte skifter.

Av nyere dato er lysningsprotokollen en verdifull kilde for meg som slektsforsker. Denne inneholder for Biri informasjon om fødested, alder, bopel, fedre til brudeparet og deres stilling, foruten lysnings- og vielsesdato. Lysningsprotokollen er skrevet fortløpende her, og ikke i skjematisk kirkebok. Dermed har det vært opp til presten hva han har villet føre inn her.

Sekundærkildene som bygdebøker og slektsbøker bruker jeg noe. Disse kan gi en pekepinn på hvor du vil finne det du leter etter, og dessuten kan det være tidsbesparende å bruke dem. Sekundærkilder kan inneholde feil, og bør sjekkes mot primærkildene.

Nils Johan Stoa og Per-Oivind Sandberg, «Våre Røtter» – Håndbok i slektsgransking for nybegynnere og viderekomne, Cappelen 1992 (s. 30).

Norsk museum for fotografi – Preus fotomuseum

Nasjonalt museum med stort ansvar og mye å ta igjen.

av
**Hanne
Holm-Johnsen**

For tiden lever Fotomuseet en nesten anonym tilværelse i det fraflyttede kontorlokalet til Østlandets Sjøforsvars Distrikt på Karljohansvern i Horten. Når denne tilværelsen avsluttes og museet står frem i ny offisiell drakt er usikkert. Det håpes på 2001. Men selv om det for tiden ikke finnes utstillingslokaler i Horten, kan noen av museets høydepunkter sees i utstillingen «Konstruksjon eller Virkelighet» i Lillehammer Kunstmuseum frem til 9. januar 2000. Samtidig arbeider museets stab med flere tiltak for å formidle kunnskap om fotografi, uavhengig av museumsbygg: hjemmeside på internett, flere utstillinger omkring i landet og publikasjoner om samlingen.

Museets samling dekker de fleste aspekter ved fotografiet. Derfor ble det i Kulturdepartementets stortingsproposisjon nr. 56 «Skiping av eit nasjonalt fotomuseum», lagt vekt på både fotografiets tekniske utvikling og dets mange bruksmåter: som dokumentasjon, som fri kunstnerisk ytring eller som vitenskapelig hjelpemiddel. Også amatør- og fagfotografenes skildring av enkeltmenneskets og samfunnets høydepunkter blir trukket frem. Selv om de fleste norske museer har fotografier i sin samling, hadde ingen museer eller kulturinstitusjoner ansvar for å ta vare på denne arven. Det var grunnen til at det den 27. mai 1994 ble vedtatt i Statsråd at Staten skulle overta Preus fotomuseum for 46 millioner kroner. Museet har vært nasjonalt museum siden 1. januar 1995.

Samleren Leif Preus og Preus fotomuseum

Samlingen, som ble gjort tilgjengelig for publikum da Preus Fotomuseum åpnet den 3 juni 1976, var bygget opp av Leif Preus, grunnleggeren av Preus Foto A/S. Han hadde interesse for fagets historie, samtidig som han etter hvert fikk økonomisk mulighet til å kjøpe gjenstander av historisk verdi. Samlingen bærer preg av at han hadde en bred generell interesse og internasjonale kontakter. Derfor inneholder den både kameraer og andre tekniske gjenstander, tusenvis av fotografier og et stort fagbibliotek. Mange av de historiske kameraene, fotografiene og bøkene er kjøpt på auksjon i utlandet, mens nyere fotografi som oftest er kjøpt av fotografene direkte.

Det fantes – og finnes – ikke noe særlig marked for historisk teknisk utstyr eller fotografi i Norge. Derfor har gaver, etter hvert som museet ble kjent, vært den viktigste kilden til utvidelse av denne delen av samlingen. En privat samling vil alltid speile samlerens smak, det gjør også denne, men gavene har tilført samlingen en bredde den ellers vanskelig ville ha fått. Den fotografiinteresserte, enten hun er profesjonell eller amatør, kan alltid finne noe av interesse i museet.

Museet eier over 400 album

En viktig del av samlingen er fotografialbumene. Vi har alle familielialbum i en skuff eller bokhylle hjemme. Eller kanskje hadde vi en bestefar som reiste og laget minnealbum fra reisene sine, eller kjøpte album med masseproduserte fotografier til minne om frigjøringen i 1945 eller olympiaden i 1994? Disse albumene, som kanskje skal nedarves til våre barnebarn, er ikke bare av privat interesse. Dette er

faktisk kilder til kunnskap om tidligere tiders liv i hverdag og fest. Albumene

gir oss derfor innsikt i folks verdier og estetiske preferanser fra 1840-tallet og frem til i dag. Dessuten kan en finne små kunstverk av fotohistorisk betydning i slike album. Og som alle andre billedteknikker, opparbeider stadig omgang med bildene et øye for hva som er godt og hva som er dårlig.

«Et fotografi sier mer enn tusen ord» er noe som gjentas til det kjedsommelige. Det kan være sant hvis man kjenner omstendighetene omkring fotografiet, men de fleste av oss kjenner frustrasjonen ved å ha glemt å skrive ned navnene og stedene på fotografiene man har, for tanten som kunne alle historiene døde. Allikevel vil den som er interessert og er villig til å bruke tid og litt litteratur kunne få en forståelse for når og hvor fotografier kan være tatt gjennom å identifisere teknikk, klesdrakt eller stilen fotografen har valgt. Helt motsatt av det de fleste tror, skildrer fotografier nemlig ingen nøytral virkelighet. Uten litt kunnskap vil vi være temmelig hjelpeløse overfor et fotografi vi har arvet som vi ikke vet noe om. For ikke å si tilfeldige fotografier vi kommer over. Men med kunnskap vil vi kunne rekonstruere det utroligste.

Litt hjelp til å forstå album

Sitter man med et gammelt fotografialbum i hånden bør man selvfølgelig først og fremst finne ut om det står noe i det og, hvis mulig, hvor det kommer fra. En gjenstands

proveniens, dvs hvor den kommer fra, er alltid viktig. Alle album har en historie. Hvem laget det? Hvem har tatt vare på det? Hvem ga det til meg? Alle disse svarene kan hjelpe til å identifisere bildene senere. Neste skritt ville være å se på albumtypen. Det finnes litteratur som kan hjelpe, men som en regel kan en si at det i begynnelsen var mindre minnebøker som fungerte som fotografialbum. De første album beregnet til fotografier ble laget i Paris på slutten av 1850-tallet, etter at fotografen Disdéri hadde oppfunnet en metode å ta flere mindre fotografier på et flak. De ble så kuttet opp i visittkortstørrelse og klebet på papp, som oftest med fotografens navn og adresse under bildet på forsiden eller på baksiden.

Siden disse fotografiene har standardformater i to størrelser (Carte de visite og cabinet (ca. 10 x 15) Begge sorter populære til ca. 1920) ble det produsert album hvor man kunne skyve inn bildene. På den måten ble de holdt fast på arket med en trykt ramme eller bord rundt. Album ble raskt produsert i mange land og også eksportert. Derfor kan man godt finne et tysk eller fransk fotoalbum med amerikanske bilder i – eller for eksempel norske.

Albumprodusentene hadde flere problemer å løse: hvordan skulle ryggen konstrueres slik at den ikke brakk når albumet var fullt, og hvordan skulle man få en fleksibel lås som kunne takle samme problem? Mellom 1860

og 90-tallet kommer det utallige løsninger på rygg- og lås-problemet. Ofte kjenner man igjen produsenten på låsene, fordi det ble tatt patent på oppfinnelsene. Albumene er

preget av moter, tilgjengelig materiale og tollover – dvs markedet, som i dag. For eksempel måtte man en periode importere umonterte album fra Tyskland til Russland pga. de høye russiske tollsatsene på ferdige

album. Også USA laget problemer for europeiske produsenter. I en periode på 1890-tallet steg prisene på lær til album slik at man i Tyskland gikk over til å bruke andre materialer som speilføyel med pappfyll. Disse var selvfølgelig ikke så holdbare, men kan være veldig flotte å se på. Det ble også produsert album med spilledåser eller skrin til oppbevaring av fotografier. I det hele tatt ser en utallige albumtyper. Lær og metallbeslag var populært fra 1860-tallet og utover. I tillegg varierte man med innlegg i broderi, elfenben eller speil. Speilbildet av den som åpnet albumet ble sådan det første portrettet man så.

Utover mot århundrets slutt et det ikke ende på albumtyper man kan kjøpe: med utskåret omslag av tre, store folie formater med lærsnitt, album med tematiske dekorerte sider som «Album of Old Masters» og «White Flowers» osv. På 1890-tallet kommer også de store representative stående album og lakkalbum med asiatiske motiv eller jugendstil ornamenter.

Som så mye annet var det krigene – og nye fotografiske teknikker og moter – som forandret albumet. Papp og plast blir dette århundrets materialer. Ikke fullt så elegant, men mer hensiktsmessig for de tynnere amatørfotografiene. Mellom 1920 og 50 har albumene som oftest store sorte eller grå ark bundet sammen av snodde silkesnorer, mens i vår tid, sammen med fargebildene, har vi fått plastalbumene som enten er selvklebende eller med lommer til å sette fotografiene i.

Mange fotografiske teknikker

Det vil gå for langt å komme inn på de forskjellige fotografiske teknikene, derfor vil jeg anbefale en bok, f.eks. den lille som ble gitt ut av Cappelen i fjor. Men det finnes også flere steder på Internett der man kan hente informasjon, bl.a. www.city-gallery.com, www.daguerre.org og www.encycphoto.com/fMenue.htm. Let litt videre fra disse.

Tar man seg litt tid til å se på teknikker vil man fort oppdage at ens egne fotografialbum ofte inne-

holder flere typer som forteller at de er tatt av forskjellige generasjoner, med ulik utstyr eller kanskje har en satt inn bilder som er kjøpt på en tur eller har vært gave fra andre. Helt fra fotografiets begynnelse var det populært å produsert bilder av berømttheter eller populære steder for turister, og disse fotografiene har det alltid vært vanlig å blande med sine egne.

Det profesjonelle portrettet

Det er viktig å være klar over et helt spesielt forhold når det gjelder fotografiene i våre privatalbum, også fra tidligere tider: de er en form for roman over våre liv. Enten fotografiene er tatt av en profesjonell fotograf eller en amatør så vil de avbildede se best mulig ut.

Studiosituasjonen, i visittkortets tid som i dag hos portrett fotografen, var en helt isolert situasjon der den poserende kom inn i et miljø som vanligvis ikke hadde noe med hans eller hennes private liv å gjøre. Man kledde seg i sin fineste stas, siste mote eller festuniform og ble «presset» inn i et billedskjema som hadde hentet sine forbilder fra fyrsteportrettene i renessansen og forestillinger om kjønnes egen-skaper og roller i samfunnet. I tillegg kom dagens mote når det gjaldt bildets stil og fotografens individuelle stil.

Fotografens studio var fylt av rekvisitter som møbler, planter, bøker, leker eller til og med klær og annet nødvendig. Forskjellige typer rekvisitter har også sin epoke, som fotskammelen på 1870 tallet eller de utallige stoltypene. Et studio kunne også ha forskjellige baktepper – som teaterets kulisser. Fotografiet har nemlig alltid handlet om illusjon. I fotografiets spede begynnelse, før man fikk lamper og blitz, innredet man stuen ute i solen og skar vekk himmel og gress som syntes på sidene av stuen man satt i. Med studiolumpenes innmarsj flyttet man så innendørs. Men fra da av ble det produsert baktepper som kunne gi inntrykk av at den portretterte satt ute.

Sammenlikning av mange visitt-

kortfotografier, eller det større kabinettkortet, viser forskjellige pose-ringstyper. De første står med hånden på et bord eller stol – på grunn av lange eksponeringstider og behov for å støtte seg – sittende to og to eller i større grupper – dandert. Den unge kvinnen med barn, venn- eller venninnegruppen, far og mor omgitt av sine barn, brudeparet og det gamle paret, alt er typer som går igjen i de fleste vestlige land. Tidens moter gir selvfølgelig også nye positurer, som den avislesende kvinnen omkring århundreskiftet. Sportsgrener som sykkel og ski setter også sitt spor på portrettfotografiet.

Motene gir god hjelp til å datere, men det er viktig å tenke på at moter er avhengig av nasjon eller region og sosial stand. Også her lønner det seg å kjøpe en bok, men vær litt kresen og finn en med mye detaljer og tilbehør som parasoller, slips, kragedetaljer, hatter, frisyser osv. Hvis vi generelt tar utgangspunkt i Europa og andre områder som er europeisk influert, så kan en

si at kvinneskjoler og hårfrisyser lett kan hjelpe å datere fotografier på tiåret: 1860-tallet har store vide skjorter som er videst nederst. Typiske velstående kvinneportretter kan også ha sjal, kyser eller små hatter. Menn har lange frakker og høye snipper. I England har man gjerne flosshatter på denne tiden. Menn til alle tider har likt uniformer.

Utover på 1870-tallet har skjortene blitt mere flat foran med mye stoff bak. Det kalles kø! Denne formen finner en også på 1880-tallets kvinne, men den er enda litt trangere. På 1890-tallet bruker man igjen mer stoff. Kjolen har fått puffermer øverst som smalner og blir trange ved håndleddene. Dessuten har skjortene igjen fått litt vidde. Mennene er kledd i dresser som likner mer de man kjenner i dag. I første tiåret av det 20de århundre har kvinner ofte skjørt og bluse: skjortene forholdsvis rette og blusene med store ermer, høye halser og uten byste dvs litt vid og formløs

foran. Slik kan en følge klesmoter som forandrer seg i takt med tidens forandrede kvinne- og mannsroller og aktivitet i samfunnet.

Amatørfotografen

I hele forrige århundre dominerte den profesjonelle fotografen som enten hadde sitt faste studio eller var omreisende. I 1888 lanserte Kodak sitt første bokskamera med rullefilm for amatører. Bildene er lett å kjenne igjen fordi de er runde. «You Press the Button. We Do the Rest.» var slagordet for å få amatørerne til å ta opp fotografiet. Filmen hadde 100 bilder, og hele kameraet skulle sendes til fabrikkene med den ferdige eksponerte filmen. Etter en stund kom fotografiene tilbake, sammen med kameraet med ny film. Dette var selvfølgelig alt for tungvint til å vare, men småbildekameraet og rullefilmen hadde sett dagens lys. Det 20de århundre ble amatørfotografens århundre og våre familiealbum fikk en helt annen karakter.

Hanne Holm-Johnsen er utstillingspedagog ved Norsk museum for fotografi – Preus fotomuseum.

Referat fra Tillitmannkonferanse Oslo 16-17 okt 99

Workshop Slechtsprogram

8 deltakere, derav 2 fra aktivitetsutvalget.

Fem viktigste kriteriene i et slechtsprogram

1. Brukervennlig både for slechtsforskeren og for de som skal lese utskriftene. Dvs rapportene må være leservennlig, og vi må selv kunne definere tekst i utskriften.
2. Programmet må støtte Gedcom import og eksport med norske tegn.
3. Må være fleksibelt, dvs. må kunne tilpasses både nye brukere og viderekomne. Det bør være mulig å kunne slå av funksjonsknapper for nybegynnere.
4. Brukerne må kunne kommunisere med programskaperne om forbedring av programmet.
5. Nye versjoner må komme med ikke for langt tidsrom mellom hver utgave.

Det er positivt med rask omtale av nye slechtsprogram på DIS-Norges hjemmesider, men dette må skje kontinuerlig. Tabellene med tekniske kriterier på nettet og i S&D er vanskelige å forstå. Ikke alle har internett, så i hvert nr av Slekt & Data må det være en liten spalte med kort omtale av nye versjoner. En gang per år bør DIS-Norge lage et hefte med oppdatert vurdering av slechtsprogram. Programmene bør deles i to grupper: nybegynnere og viderekomne. Det bør også komme fram hvilke program som har grei datautveksling og hvilke som evt. ikke kan kommunisere. Vi bør etter hvert teste flere tekniske kriterier, for eksempel ny versjon av Gedcom.

Det var stor diskusjon om hvor strenge krav vi skulle stille til kildehenvisninger. Ikke alle var enige om at det var nødvendig med kilde-

register i et slechtsprogram. Men kravene vil kunne endres i løpet av få år: for eksempel kan det bli spørsmål om å ta med lyd, film og bilde slik at man kan lage slechtsbok på CD-rom.

Brukervennlighet

Gruppen var stort sett enig med aktivitetsutvalgets liste med momenter, men vil i tillegg ha med: – at utskriftene skal være leservennlige og enkle å lage – det må være enkelt å ta sikkerhetskopier – det må være enkelt å overføre til DISTreff

Det bør komme en FAQ-avdeling på DIS-Norges hjemmeside med slechtsprogram. En del av de vanligste spørsmålene bør også komme med i en egen spalte i S&D. (Det

bør også være en FAQ-knapp under DISTreff, for eksempel om Gedcom). Det bør komme en interaktiv side: «Hva vil du legge vekt på ved valg av slektsprogram?» Her kan du klikke på noen knapper ut fra dine ambisjoner og forutsetninger. Men hvem skal lage det? Ikke alle har internett. Derfor bør en forenklet versjon av dette stå i det årlige heftet som DIS-Norge skal lage om vurdering av slektsprogram.

Utvikling av slektsprogram

Hva med DIS-Norges rolle i utvikling av slektsprogram?

Det var stor diskusjon om dette, men vi var stort sett enige om dette: I følge vedtektene kan ikke DIS-Norge ha økonomiske interesse i bestemte programmer. Men brukerne og spesielt brukergrupper bør kunne være i dialog med program-skaperne. Liste med tekniske kravspesifikasjoner og momenter for

brukervennlighet er allment kjent. DIS-Norge bør si fra hvilke som er de beste programmene, men kan ikke gå inn i utviklingen av ett bestemt program. Ikke alle er flinke i data, så DIS-Norge bør lage en mal for et grunnkurs i bruk av PC og Internett. Hvert lokallag kan så lokalt finne egnede kursholdere. Et eksempel er bruk av zip-filer.

Referent: Kjell Helge Moe

Workshop Lokallag og Administrasjon

På workshopen om lokallagene og administrasjon deltok følgende personer: Dagfinn Andreassen, Jan Andreassen, Per Henrik Bache, Halvard Bolstad, Viggo Eide, Gertrud Gulseth, Bjørn Høgstmyr, Per Steinar Håklev, Karle Jensvik, Andreas Johannessen, Per Rolf Johnsen, Toril Mathisen, Tone Moseid, Steinar Oddenes, Aud Ohnstad, Remi Pedersen, Stein Rypem, Henning Skogh, Jan Solberg, Ingrid Breistein Tandstad, Dagfinn Ugelstad Larsen, Kåre Vaksvik, Lauritz Wanvik, Åse Wethal Holen og Vidar Øverlie.

Etter en presentasjon av alle deltakerne ga Vidar Øverlie og Per Steinar Håklev en kort orientering om henholdsvis aktivitetsutvalgene for lokallag og administrasjon. Deretter fortalte Bjørn Høgstmyr fra DIS-Telemark om sine erfaringer fra driften av et relativt nyetablert lokallag. Han fokuserte på det som har å gjøre med medlemmenes forventninger til et nystartet lokallag og lokallagets små ressurser. Deretter overtok Viggo Eide fra DIS-Salten Slekthistorielag og fortalte om erfaringene med driften av et mer etablert lokallag. Han delte også sine erfaringene om det å arrangere medlemsmøter, utgivelsen av Skifter i Salten, produksjon av medlemsbladet Salten Slegt og om deres slektsforskerdag. Før lunsj ble det også litt tid til å identifisere viktige tema innefor de fire områdene: forhold mellom lokallagene og DIS-Norge, forhold mellom lokallagene, forhold mellom lokallagene og andre

organisasjoner og om forhold internt i lokallagene.

Etter lunsj orienterte og demonstrerte Stein Rypem og Henning Skogh medlemsregisteret som nå fungerer mye bedre enn tidligere. Medlemsregisteret er nå ajour med innmeldinger fra nye medlemmer og det arbeides videre med å forbedre registeret slik at lokallagene skal kunne få de opplysningene som de ønsker fra DIS-Norge.

Deretter ble deltakerne på workshopen delt i fire grupper som vurderte nærmere de temaene som var identifisert før lunsj som viktige innenfor de fire områdene som nevnt ovenfor. Det ble litt lite tid til skikkelig diskusjon da det var mye å diskutere før deltakerne måtte gjøre seg klare for nye workshoper. Resultatene fra arbeidet i disse grupper ble på søndagen presentert til alle deltakerne på tillitsmannskonferansen. Steinar Oddenes fortalte om forhold mellom DIS-Norge og lokallagene og la vekt på utveksling av informasjon mellom DIS-Norge og lokallagene, en felles erfaringsbank, bruk av DISdrift, medlemsordning med felles kontingent for alle medlemmer og muligheten for å ha en felles dato for arrangement av slektsforskerdager rundt om i landet.

Dagfinn Andreassen orienterte om hva gruppen som hadde diskutert forhold mellom lokallagene hadde kommet fram til. Denne gruppen hadde fokusert på ordningen med medlemskap i flere lokallag for å kunne motta

medlemsblad fra de forskjellige lokallagene og hva dette skal koste. De anså det som meget viktig at alle lokallag får medlemsblad eller medlemsbrev fra de andre lokallagene. Det ble også nevnt at Epost kan være et billig alternativ til den vanlige posten når det skal gis informasjon til medlemmene. Det var også et behov hos lokallagene at de holdt hverandre informert om de som til enhver tid er leder med post og Epost adresse.

Når det gjaldt forhold mellom lokallag og andre organisasjoner presenterte Tone Moseid denne gruppens arbeid. Hun nevnte at det var et behov for opplæring/kurs og hvor samarbeid med lokale studieorganisasjoner var en mulighet som burde benyttes i større grad. Det ble også nevnt at DIS-Norge har søkt om medlemskap i Folkekulturforbundet som også gir støtte til opplæring. Mulighetene til å samarbeide med beslektede organisasjoner som historielag og Norsk Slekthistorisk Forening ble også nevnt. Her kunne man invitere sentralt til et samarbeid, mens selve samarbeidet utvikles lokalt, ut fra lokale forhold. Hun nevnte også mulighetene som eksisterer når det gjelder samarbeid med alle bibliotekene rundt om i landet. Samarbeide med andre organisasjoner kan brukes til å markedsføre DIS-Norge og lokallagene uten at det oppstår konkurranse mellom foreningene. Til slutt orienterte Dagfinn Ugelstad Larsen fra gruppen som

hadde diskutert forhold internt i lokallagene. Han nevnte at det var et stort behov for opplæring blant medlemmene bl.a. innefor bruk av Internett, kilder og tyding av gotisk skrift. Her kunne det være aktuelt å benytte seg brukergrupper, fadderordning, AOF og Friundervisningen. Når det gjaldt tema for kåserier på medlemsmøter så ble riksarkivet, statsarkivet,

militære kilder, emigrantprotokoll, kirkebøker og bygdebøker nevnt. Startpakken med programvare og oversikt over andre verkøy ble også omtalt som viktig for arbeidet i lokallagene. Det var også viktig at lokallagene markedsførte seg på slektsgranskedager og messer. Mange av lokallagene dekker store geografiske områder noe som har medført at

det er blitt etablert flere undergrupper i noen fylker.

Aktivitetsutvalget for lokallag får nå den utfordrende oppgaven i tiden fremover å innarbeide de viktigste punktene fra workshopen i sitt arbeidsprogram for de neste årene.

Referent: Vidar Øverlie

Workshop Kilderegistrering

Deltakere: Jan Andreassen (DIS-Finnmark), Halvard Bolstad (DIS-Sogn og Fjordane), Gunnar Borvik (aktivitetsutvalget/DIS-Rogaland), Viggo Eide (DIS-Salten Slekthistorielag), Gertrud Gulseth (DIS-Telemark), Liv Marit Haakenstad (DIS-Hedmark), Vidar Holum (DIS-Oslo/Akershus), Karle Jensvik (DIS-Nord-Trøndelag), Truls Magnus (DIS-Hordaland), Odd Marthinsen (aktivitetsutvalget/DIS-Østfold), Lars Nygaard (aktivitetsutvalget).

Deltakerne rapporterte om status for kildeavskrifter i de respektive fylker:

Nordland: DIS-Salten Slekthistorielag har laget en CD med skiftemateriale. Den er til salgs for medlemmene for kr. 150 og andre for kr. 300. Oppgraderinger for henholdsvis kr 50 og kr 100. Svært populær. MS Access brukes som database- og søkesystem på CDen. **Oslo/Akershus:** KROA registrerer Sagene (Oslo) og Ullensaker. 3-4 kirkebøker er ferdig registrert. En privatperson har registrert 30.000 personer i Hurdal og tilbyr dataene for salg på CD gjennom KROA. Folketellingen 1875 for flere kommuner på Romerike overtatt fra en annen privatperson. KROA vedlikeholder detaljert oversikt over alt registrert materiale i disse to fylkene. **Hordaland:** Betydelig interesse for kilderegistrering. Kontakt med Statsarkivet i Bergen, som har vært aktive på dette feltet i mange år. **Sogn og Fjordane:** Ingen registreringsvirksomhet i DIS. Et meget aktivt fylkesarkiv har registrert kirkebøker, folketellinger og mye annet. **Hedmark:** Sør-Østerdal Slekthistorielag har holdt på med

kilderegistrering i mange år. Hedmark Slekthistorielag er nå i ferd med å starte opp et registreringsprosjekt i Hamar-området. **DIS-Hedmark** ønsker et samarbeid. **Finnmark:** RHD har registrert mye folketellings- og kirkeboksmateriale fra Finnmark. Foreløpig ingen registreringsaktivitet i DIS-Finnmark.

Østfold: Østfold historielag har blant mye annet registrert svenskeinnvandring 1850-1910. DIS-Østfold vurderer hvilke kilder de skal gå i gang med.

Nord-Trøndelag: Verdal historielag har skrevet av kirkebøkene 1780-1927 og dødsannonser fra avisene. Ingen registreringsaktivitet i lokallaget.

Telemark: Lokallaget ønsker å komme i gang med kilde-registrering så snart som mulig. En del materiale tidligere registrert bl a av Grenland Ættehistorielag.

Rogaland: Klepp historielag har skrevet av folketellingene 1875 og 1900 og dåpslister fra kirkebøkene 1793-1900. Dataene foreligger snart på CD-plate. Kirkebøker for Hetland 1668-1800, Høgsfjord 1702-1805, Høle og Forsand 1855-1905, Høyland (Sandnes) 1691-1900 og Sandnes 1691-1900 er registrert av Dag Otto Olsson og finnes i papirutgaver på biblioteket (ikke etter Standard 4G). Videre er Sokndal 1729-1904 registrert av Jon Puntervoll (ikke etter Standard 4G).

Hele Norge: Digitalarkivet har overtatt alt materiale registrert av Teleslekt 1993-98. Gjelder folketellingen 1900 og deler av 1865. 1865-tellinga er nå fullført. Alle emigrantprotokoller ventes å være ferdig registrert innen neste sommer.

Hva trengs for at flere lokallag skal komme i gang med kilderegistrering?

- Lokalavdelingene må tilrettelegge og administrere arbeidet. Lokal drivkraft er viktig! Erfaring tilsier at registreringen bør foregå hjemme, med de følger dette har for anskaffelse av lesbare kilder og teknisk hjelpeutstyr.
- Lokallagene må selv få velge hva de vil registrere. Selvbestemmelse øker entusiasmen.
- Motivering oppnås gjennom opplæring i arbeidet. Kurs er viktig, både i skrifttyding og praktisk registrering. Viktig å følge en registreringsstandard.
- Aktivitetsutvalget i DIS-Norge har satt seg som mål å utarbeide en veiledning/håndbok i lokal kilderegistrering i løpet av våren 2000. Aktuelle temaer for boken er: Hvordan komme i gang med kilderegistrering lokalt, valg og bruk av registreringsstandard, vurdering av aktuelle kildetyper for registrering, anskaffelse av kildekopier som registreringsunderlag, krav til maskin- og programvare, valg av registreringsprogram, korrekturarbeid, kvalitetssikring av datamaterialet, anbefalinger om hvordan arbeidet rent praktisk kan legges opp, hint om faglig veiledning underveis, klargjøring av juridiske forhold i tilknytning til dataregistrert kildemateriale, ulike former for tilgjengeliggjøring og distribusjon av registrert materiale, muligheter for lokalt og nasjonalt samarbeid om kilderegistrering.
- En ny standard Histform for registrering av kirkebøker er under utarbeidelse. Det vil bli utviklet programvare for mest mulig auto-

matisk konvertering av materiale fra Standard 4G (fra BD87) over til Histform.

Hvordan bør registrerte data gjøres tilgjengelig?

- Mulig samarbeid med Arkivverket: Lokallag i DIS eller lokale historielag bidrar med arbeidskraft ved å utføre registrerings- og korrekturarbeidet. Arkivverket skaffer gratis kildekopier som registreringsunderlag og kan ved stikkprøver i registrert materiale vurdere og sikre kvaliteten. De lokale lagene beholder rettighetene til materialet og kan fritt distribuere og formidle dette som papirhefter, søkbart på CD, komplette datafiler på diskett/CD, lokal web e.a. Arkivverket legger materialet ut søkbart på Internett nasjonalt og internasjonalt gjennom Digitalarkivet.
- Arkivverket og DIS-Norge arbeider nå med et avtaleutkast som vil bli sendt ut til høring.
- Aktivitetsutvalget for kilderegistrering i DIS vil søke å få avklart diverse juridiske forhold i tilknytning til dataregistrert kildemateriale.
- Den CDen som DIS-Salten selger, har en særskilt leser liggende på CDen. Denne kan oversette og søke i Access-filene. En Access runtime-modul for å kunne inkludere og kjøre en slik leser fra CDen uten å installere MS Access på brukerens maskin, koster i størrelsesorden kr 2.000.
- KROA har lenge arbeidet aktivt

for å få utviklet et tilsvarende program i Access e.l. for å kunne søke i historiske persondata registrert etter Standard 4G med BD87. Et Access-kyndig DIS-medlem er i nå gang med utviklingsarbeidet.

- Klepp historielag har laget en prøve-CD. Den er basert på Opera Nettleser, og alle dataene er kodet i HTML. Opera selger sin CD-versjon til en pris på US\$ 700,- for distribusjon i et antall av 1000 CDer. Det blir en pris pr. CD på ca kr. 6. Problemet er at tusen CDer er et altfor stort antall for vårt marked. Opera Software har åpnet for å inngå en særavtale. Den bør eventuelt DIS-Norge inngå.
- Det ble fra flere hold oppfordret til at DIS-Norge skal engasjere seg i leting etter en høvelig søkemotor for CD-distribusjon. Søkemotoren må kunne søke i basefiler med flere søkekriterier.

Bør DIS-Norge samarbeide med andre om kilderegistrering og -tilgjengeliggjøring?

(f eks lokale historie- og slektshistorielag, LLH, Arkivverket, RHD)

- Enstemmig JA!
- Noen lokallag i DIS har møtt likegyldighet eller uvilje til samarbeid hos lokale historielag. Årsaken er trolig at DIS kommer som en ny aktør i et veletablert lokalhistorisk miljø.
- DIS-lokallagene må gjennom sitt arbeid vise at de kan bidra positivt til miljøet med nye «varer og tjenester» til felles nytte, ikke minst på datasiden. Dette vil skape tillit.

- At DIS-medlemmer også melder seg inn og arbeider aktivt i det lokale historielaget, skaper fellesskap og grobunn for samarbeid.
- For samarbeid med Arkivverket, se ovenfor.
- RHD bør få adgang til det registrerte datamaterialet til forskningsformål. De kan evt bidra med kursvirksomhet som motytelse.

Andre innspill og opplysninger

- Møtedeltakerne gjentok den stadike oppfordringen til DIS-Norge om å bidra til å få utviklet et nytt Windows-basert registreringsprogram for historiske persondata. Temaet ble ikke diskutert utover dette. Minst to private utviklingsprosjekter er nå initiert, og disse vil bli fulgt opp fra DIS-Norges side.
- Vi må tenke gjennom hvilke kilder vi skal prioritere i registreringen. Skifter gir f.eks. mer kvalitativ informasjon («kjøtt på beina») enn kirkebøker og folketellinger. Men de to sistnevnte kildene danner rammeverket for slektshistorien.
- Noen kirkekontorer «flytter» gravprotokoller over på EDB. Verdifullt stoff.
- Kirkebøkene har sperring på 100 år mot distribusjon via WWW. Sperrefristen for originalprotokollene er 60 år etter siste innførsel.

Gunnar Borvik og Lars Nygaard

Workshop Internett

Deltakere: Erik Angell-Hansen (DIS-Hordaland), Einar Balle (DIS-Hordaland), Alf Christophersen (aktivitetsutvalget), Rolf B. Holte (DIS-Salten Slekthistorielag), Vidar Holum (DIS-Oslo/Akershus), Otto Jørgensen (aktivitetsutvalget), Morten Kjellesvig (DIS-Vestfold), Odd Marthinsen (DIS-Østfold), Eirik Nord (DIS-Oslo/Akershus), Lars Nygaard (aktivitetsutvalget).

Møteleder: Lars Nygaard
l. referent: Otto Jørgensen

Møtet ble gjennomført som en fri diskusjon rundt nedenstående emner. Referatet er en noe stikkordpreget oppstilling av de konkrete ønsker, idéer, forslag og viktigere synspunkter som ble fremsatt. Opphavsmannen til hvert enkelt punkt er ikke tatt med.
DIS-Norges web-sider: Nytt design og andre forbedringer
n Målet er å gjenreise DIS-Norges web som «Slektsportalen» i Norge!
• Deltakerne studerte utkast til ny hjemmeside med en ekspanderbar meny i en venstre ramme.

Hovedpunkter i menyen: «Om foreningen», «Medlemstjenester», «Åpne tjenester». Forslag til forbedringer: a) «Lokallagene» som et fjerde hovedmenypunkt. b) «Friskere» hovedside (i høyre frame) med bedre overskrift og appetittvekkende slagord istedenfor nøktern formålsparagraf og administrativ informasjon. Siden må utvetydig fortelle hva DIS-Norge er! c) Mindre logo i venstre ramme. (Menyen bør helst kunne få plass i et skjermbilde med oppløsning

640x480.) d) Nytt og bedre design på standardsidene for lokallagene. (Per 3.11.99 er punkt a og c fullstendig og punkt b og d delvis gjennomført.

Mottakere av dette referatet oppfordres til å foreslå ytterligere forbedringer av punkt b og d.)

- Forslag om å få en datateknisk høyskole e.l. til å gi «Utvikling av nytt web-design for DIS-Norge» som en studentoppgave. Dette vil kunne gi enten en god totalløsning eller noen gode elementer å ta med i vårt eget design.
 - Korrektheten til HTML-koden bak våre web-sider kan sjekkes med «Web Garage» eller andre gratistjenester på nettet.
 - «Døde linker» kan finnes med web-verktøyet HotMetalPro eller med «Link Inspector» eller andre kommersielle eller gratis tjenester på nettet.
 - Våre web-sider bør kunne gi bedre treff ved robotsøk (Alta Vista, Hotbot etc) ved aktiv bruk av keywords, META-tagger osv. Vi trenger veiledning om hvordan dette gjøres.
 - Våre web-sider bør markedsføres bedre ved å inngå avtaler med andre viktige nettsted for slektsgranskere om sentralt plasserte, gjensidige linker.
 - En spesialannonse med link til DIS-Norges hjemmeside knyttet til bruk av bestemte søkeord (f eks «slekt») kan kjøpes hos Kvasir m.fl. (Pris kr 1,50 per fremvisning)
 - Aktivitetsutvalget må bestille statistikk for våre web-sider!
 - Vi må huske på å inkludere TARGET=«_top» i alle våre linker til eksterne web-sider (inkludert lokallagenes egne sider), slik at de får hele vindusbredden til rådighet og ikke bare vår høyre ramme.
 - Til gjengjeld skal lokallagenes egne hjemmesider (dvs startsider) ha en lett synlig link til DIS-Norges hjemmeside.
- DIS-Norges web: Forslag til nye tjenester
- Database over feil i norske bygdebøker
 - En «Hvem forsker hva»-database (supplement til DISTreff)
 - Indeks til alle artikler i Slekt og Data 1990-2000, sortert på forfatter, tittel, kronologi og emneord (det siste viktigst). Først og

fremst som et hjelpemiddel for medlemmene til å utnytte «ressursene» i gamle nummer, men også som aktiv markedsføring for å få solgt noe av den mengden gamle nummer som lagres på DIS-kontoret (enkeltnummer eller årssett). Med scannede forsider og utvalgte artikler fra bladene som smakebiter.

- «Erfaringsbank» for lokallagene, temaer f eks faddere, temagrupper, medlemsmøter, foredragsholdere, stoff til lokale blader, web-erfaringer, «clipart» for web, slektsforskerdager, oppslagstjeneste/ bibliotek-tjenester, lokale ressurser osv. Mesteparten av dette medlemstjenester.
- Aktive og bedre plasserte etterlysningssider
- FAQ for ulike slektsprogrammer (tips om oppsett, egenskaper, feil etc)
- Smakebiter (uten passord) på diverse medlemstjenester (med passord) som rekrutterings-fremstøt.
- Side med løpende nyheter om og fra DIS-Norge (realisert 2.11.99)
- Ny rutine (helst automatisk ved hjelp av skript) for oppdatering av siden med oversikten over andre nylig oppdaterte web-sider? Link med dato via «pippen» på hjemmesiden.
- Lokale sider/portaler (kommuner/fylker) med dataregistrert kildemateriale og andre lokale ressurser (fra DIS' lokallag, lokale historielag osv). Medlemstjeneste?
- Litt publisert web-statistikk. 10 på topp-liste?
- DISTreff: En sammenligning av DISTreff med web-søkbare databaser med kildemateriale (f eks Digitalarkivet) eller innsamlede slektsdata (private web-sider). Hensikt å markere DISTreffs fortrinn.
- Informasjonsside om Startpakken myntet på tillitsmannsapparatet i DIS og lokallagene.

Egen Internett-server for DIS-Norge: Ønsker og forventninger

- Aktivitetsutvalget har fortsatt planer om å anskaffe egen server for DIS-Norge (eller en betydelig friere web-hotellordning enn vi har i dag), senest på ettermøtet 2000. Prosessen vil trolig gå gjennom følgende steg: Plassering ‡ Finne konsulenthjelp

til konfigurering ‡ Maskinkjøp ‡ Installasjon og konfigurering av maskin- og programvare ‡ Utvikling og drift av tjenester (web, mail, maillister?, News?).

- Serveren skal ha en Unix-variant (Linux, Free BSD e.l.) som operativsystem.
- Domenenavnet «disnorge.no» er allerede anskaffet.
- Mer handlefrihet og kontroll over tekniske muligheter og løsninger.
- Mer diskplass for DIS-Norge og lokallagene (i dag kvote på 150MB hos SOL).
- Mulig å tilby web-plass og andre tjenester til samarbeidspartnere.
- Logiske mailadresser av typen «leder@disnorge.no»; også for lokallagene.
- Flytting av våre maillister DISforum, DISdrift osv fra Rootsworld til egen server er ikke påtrengende nødvendig. Rootsworlds tjenester koster oss svært lite og fungerer bra. De har bl a effektive SPAM-filtre på sine mail-servere.

Oppsummering

Det vil kreve store menneskelige og kompetansemessige ressurser å realisere de idéene og forslagene som er skissert her. Svært gledelig var det at Aktivitetsutvalget for Internett i løpet av konferansen ble utvidet med tre medlemmer, nemlig Einar Balle, Halvard J. Bolstad og Rolf B. Holte. De vil få velge og/eller bli tildelt arbeidsoppgaver og ansvarsområder ganske snart. Allikevel vil det være behov for at personer utenfor aktivitetsutvalget utvikler web-sider og -tjenester for DIS-Norge. Dette kan være «web-redaktører» i lokallagene eller andre interesserte (som kan melde seg til tjeneste via «dis-web@online.no»).

Generelt ønsker aktivitetsutvalget å få til mer kontakt og erfaringsutveksling mellom de Internett-ansvarlige i hovedlaget og lokallagene. Derfor vil vi så snart økonomien i foreningen tillater det, forsøke å samle aktivitetsutvalget og de web-ansvarlige i hvert lokallag til et eget Internett-seminar over en helg. Forhåpentligvis i 2000.

24.10. og 6.11.1999,

Otto Jørgensen og Lars Nygaard

Workshop DIS-treff

På workshopen om DIS-Norges slektsgransker data base DISTreff deltok følgende personer: Dagfinn Andreassen, Einar Balle, Alf Christophersen, Per Rolf Johnsen, Otto Jørgensen, Rolf B. Holte, Bjørn Høgstmyr, Toril Mathisen, Remi Pedersen, Dagfinn Ugelstad Larsen og Vidar Øverlie.

Etter en presentasjon av alle deltakerne ga Alf Christophersen en meget omfattende og interessant innledning om DISTreff som nå har bidrag fra ca. 550 medlemmer. Innledningen omfattet både den historiske utviklingen av DISTreff, den nåværende status og fremtidige utviklingsmuligheter. Han ga også en demonstrasjon av flere forskjellige program som brukes i forbindelse med DISTreff. Det jobbes for tiden bl.a. med et hjelpeprogram

(Gedtreff) som skal gjøre det enklere å sende gode bidrag til DISTreff. Han informerte også om foreningen DIS i Sverige som har hatt en stor økning i antall bidrag til sin database etter at den åpnet for klatring i slektstre.

Presentasjonen ble etterfulgt av en diskusjon i workshop gruppen. Otto Jørgensen sammenfattet diskusjonen på noen lysark som Bjørn Høgstmyr presenterte dagen etter til alle deltakerne på tillitsmannskonferansen. Hovedtemaene som ble diskutert, kan stort sett sammenfattes under følgende punkter:

- Det må komme bedre fram at det viktigste med DISTreff er at man kan komme i kontakt med andre som arbeider med personer og slekter innenfor samme området som seg selv.

- Medlemmene må på et tidlig tidspunkt etter innmelding i foreningen få forklart på en enkel måte hva DISTreff er. I dag er det svært mange medlemmer som har en dårlig forståelse av DISTreff og som synes at DISTreff er teknisk komplisert og vanskelig å bruke.
- Medlemmene er usikre på hvordan data skal registreres, og der er også en engstelse for at man mister kontrollen over sine egne data.
- Medlemmene må få en bedre forståelse av hvordan GEDCOM-filer lages og brukes.

Aktivitetsutvalget for DISTreff vil i tiden fremover prøve å innarbeide disse punktene i sitt arbeidsprogram for de neste årene. Fokus vil i første omgang bli satt på å lage en lettlest informasjonsfolder om DISTreff.

Referent: Vidar Øverlie

Workshop Slegt og Data

Det var fremtiden til medlemsbladet «Slegt og Data» var i sentrum i denne arbeidsgruppen. Signalene var sterke om at bladets betydning for foreningen er altoverskyggende. Redaksjonens signaler om behov for økte ressurser i form av honorar for redaktøren fant gjenklang i arbeidsgruppen ettersom dette er en svært tidkrevende oppgave for bladet som raskt har fått et høyt opplag og som krever langt høyere kvalitet enn hva tilfelle i dag.

Formann Jan Solberg som deltok i arbeidsgruppen, fulgte oppmerksomt med og deltok i debatten som resulterte i en samlet forståelse fra deltakerne om å tilføre flere ressurser til redaktørstillingen. Det ble også foreslått å be redaksjonen se på muligheten for å selge bladet i løssalg og omfordele dagens budsjett på en slik måte at den arbeidskrevende redaktøroppgaven blir delvis lønnet. Formannen presiserte at

redaktøren av medlemsbladet ikke samtidig kan være medlem av foreningen, og at budsjettspørsmål må styrebehandles. Redaksjonen fikk også i råd å opprette flere faste spalter i bladet som råd for nybegynnere, kilde-registreringer og gotisk skrift samt fortsatt å fokusere mer på data i slektsforskning enn slektsforskningen i seg selv.

Referent: Jan S. Krogh

Adelsprosjektet og Andøya kommune inviterer til Adelsseminar 8-9 april 2000

Program:

Lørdag 8 april

- 1030 Registrering
- 1100 Åpning/velkomst ved en representant for Andøya kommune
- 1115 Lars Løberg og Tore H Vigerust: Introduksjon om Adelsprosjektet og emnet
- 1130 Tore H Vigerust: Vesterålens adel 1450-1600. Andenes-ætten, Bratt og Teiste og andre adelslekter.
- 1230 Anders Bjønnes: Bjarkøy-ættens heraldikk.

- 1330 Pause
- 1500 Lars Løberg: Slekthistorie og politikk – Andenes i feide- og brytningstid.
- 1600 Geirr I Leistad: Senmiddelalderens norske adel
- 1730 Oppsummering
- 1830 Middag m.m.

Søndag 9 april

- 1100 Tor Weidling: Adel og adels-gods i Norge i senmiddelalder og tidlig nytid.
- 1200 Johan I Borgos: Nordnorsk økonomi i tiden etter middelalderen:

- 1300 Ekskursjon / kulturvandring
- 1700 Avslutning

Påmelding til Andøya kommune, Andøya rådhus, 8480 Andøya, tel 76 11 50 00. Seminaravgiften er ennå ikke bestemt, men ventes å ligge på omlag kr 500 inkludert lunch begge dager. Kontaktperson for Andøya kommune er kulturkonsulent Werner Johansen og for Adelsprosjektet Tore H Vigerust, Sørligata 40A, 0577 Oslo, tel 22 57 11 89, e-post toreher@online.no Det vil bli utgitt en seminarrapport den 8 april. Denne vil ikke inngå i seminaravgiften.

tipptips

Tids-spekter

– Hva hendte da tipptipptipp... levde

1500

1500 Den 50-60 fot lange jekta blir den vanlige føringskuta for tørrfisk fra Nord-Norge til Bergen.

Sigøynerne når Norden, blir først godt mottatt, men snart utsatt for forfølgelser.

1520 Av landets 55.000 gårdsbruk før Svartedauen er kun 20.000–25.000 i drift.

1515 Skillingsmynten blir startet utmyntet i landet.

1521 Tiendepeningsskatten innført av den dansk-norske kong Kristian II for å få penger til krigen mot Sverige.

1536 Etter reformasjonen går bruk av fisk ned sammenlignet med mel i Nord- og Vest-Europa.

Fiskeprisen går ned.

1600

1600 Folketallet er i Norge kommet opp på samme nivå det var før Svartedauen i 1349, ca

300.000–450.000 mennesker. Dette fører til økt befolkningspress, og større behov for nye boplasser.

1600-50 Linen og torskegarret kommer i bruk i Norge.

1625-30 Norges første egentlige vei blir bygget fra Kongsberg til Hokksund.

1630-1700 Flere dårlige kornår, dårlig fiske og dyrtid i Nord-Norge.

1635 Kvinner som forsømmer den foreskrevne fremgangsmåte med fødselsvitner og melding om fødsel og barselsdød, skal dømmes på lik linje med de som tok livet av fosteret med vilje.

1641 Barnelikk skal kontrolleres før det blir gravlagt.

1644-60 Kongen forbyr linefiske i Nordlandene. Juksa blir eneste lovlig fiskeredskap.

1647 Kvinner som legger fra seg uønskete barn i skog og mark, anklages på lik linje med drapsmenn.

1673-1684 Unge mennesker ble i

lov påkrevd å skaffe seg fast arbeid eller husmannsplass.

1680 Bergensborgerne mister kontrollen over handelen i Nord-Norge.

1680-1700 Hekseprosessene avsluttes.

1687 Ved lov bestemmes at sigøynerne skal arresteres og dets ledere henrettes.

1688 Veien til Christiania (Oslo) blir bygget.

1700

1730 Straffemetodene mer humane, også for seksuelle feilsteg, men halshugging og drukning forekommer fremdeles.

1736 Forordningen om konfirmasjonen.

1739 Norges første skolelov.

Prestene fikk i oppgave å etablere almueskoler i alle prestegjeld.

1742-44 Alvorligste periode med uår, dyrtid og sykdom på både folk og fe over hele landet.

1750 En lov som skulle sikre husmannen mot utnyttning eller oppsigelse uten grunn vedtas.

1774 Torskegarret og line blir lovlig å ta i bruk i Nord-Norge etter 12. mars.

1770-1800 Oppgangstid. Mange kirker bygges.

1750-80 Statlig kampanje mot brennevinbrenning.

1800

1807-1814 Igjen nedgangstider.

Norge i krig mot England. Blokade.

1811 Kgl. Fredriks universitet i Christiania

1814 Norge blir svenskstyrt, men får egen grunnlov.

1816 Stortinget vedtar etablering av Norges Bank. Sølvs-katten blir utlignet og innkrevd to år etter.

1820 De to siste århundrenes nedgangstider tar slutt i Nord-Norge, og fisket tar seg opp igjen.

1839 Russehandelen tar til i Troms og Finnmark.

1845 Sigøynerloven av 1687 blir avskaffet.

1851 Husmennene får en lovfestet fridag i året for å dyrke egen jord. Veibyggingen tar fart i landet.

1860 Industrialiseringen tar til i Norge. Loven om almueskolen på landet kommer.

1854 Hovedbanen Christiania-Eidsvoll.

1867 Storsildårene tar til i Nord-Norge.

1875 Daler og skilling blir avløst av krone og ører.

1885 Laugstol Brug leverer som første norske kraftverk strøm til en del av Skiens innbyggere.

1889 Stortinget vedtok etablering av grunnskolen. Presten mistet retten til å være selvsskrevet skolestyre-formann.

1899 Det er registrert to automobiler i landet.

1900

1900 Seilskipene må vike til fordel for dampskipene.

1905 Norge blir selvstendig.

Kongefellesskapet med Sverige opphører.

1910 Det finnes nå 320 registrerte biler i Norge.

1914-18 Verdenskrigen førte til etablering av kommunale provianteringsråd. Rasjonering på mel og andre matvarer.

1918 Dieselskipene overtar etter dampskipene.

1920 Norge har nå fått 9100 biler.

1924 Justisdepartementet inndrar alle pass utstedt til norske sigøynerne og nekter å utstede nye.

1927 Husmannsvesenet blir avskaffet.

1930 Hele 46.000 biler ruller rundt på norske vegger.

Bruusgaard

Slekten Bruusgaard

En utvikling i tenkning om slektsforhold

av Finn Holden

Denne slektsboka viser en utvikling i tenkningen om slektsforhold. Den er en videreføring av kommandør Harald Emil Bruusgaards slektsbok om «Slekten Bruusgaard i Norge» fra 1949. Den fulgte slekten bare gjennom mannsledd med utgangspunkt i stamfaren her i landet, Christen Christiansen Bruusgaard, som utvandret fra Danmark 1797 til Kongsberg. Slekten har spilt en rolle på mange områder i norsk historie og samfunnsliv, forsvaret, jus, medisin.

Den nye slektsboken har med hele etterslekten, kvinnelinjene er ført fram til i dag. Det i seg selv er en nyvinning.

Korrekte opplysninger

Ellers har familien Bruusgaard bare ønsket å konsentrere seg om etterslekten og føre slekten opp til i dag. Den eldre delen er derfor uten kildehenvisninger. Her har Morten Kjellesvig stått overfor problemer med tilgjengelighet til offentlige arkiver om nyere tid. Han har derfor sendt spørreskjemaer til familiemedlemmene, som har hatt anledning til å kontrollere opplysningene tre ganger. Slik har han vært opptatt av at alle opplysningene skal være korrekte.

Flere av slektningene får stor omtale ut fra sin innsats i annen verdenskrig og ellers i samfunnet. Det er registrert 573 etterkommere etter Christen Bruusgaard, og siden mange av dem har vært hjørnesteiner i samfunnet, er det mye interessant å lese. Endog en statsminister har viet en av dem en positiv omtale i sin selvbiografi.

God arbeidsmetode

Så noen ord om håndverket. Forfatteren har vært bundet i arbeidet: ikke granske noe videre bakover, men føre slekten opp til i dag. Her er kildegrunnlaget spørreskjemaene. Dette virker helt OK på meg. Noen slektsforskere ville sikkert savne døpsdatoer, begravelsesdatoer og kirke, men dette minsker leservennligheten, og familien har kanskje ønsket det slik.

Ved utgivelsen av en slektsbok står slektsforskeren overfor spørsmålet om å gi leserne sammenheng mellom nære slektninger og samtidig gi fyldig omtale av personene. I dette tilfellet får sønnen til stamfaren 7 barn hvorav de fleste får etterkommere som bokstaveres fra C til I. Da begynner problemene: sammenheng (Hvordan er jeg i slekt med NN?) eller omtale? Kjellesvig har valgt den fyldige omtale av personene, noe som gjør boken svært leservennlig. Jeg er enig i Kjellesvigs valg. Jeg foretrekker denne utveien framfor lis-

ten over personer med bare nakne data. Kjellesvig har gjennom et usedvanlig godt personregister, både på fornavn og etternavn, forsøkt å lette mulighetene for å finne slektskapet til andre familiemedlemmer.

Statistikk

Slektsforskeren kan gå videre med en etterslektstavle/et slektstre som viser samtidig utviklingen i flere grener. Dette er et stort arbeid, som, så vidt jeg har forstått, familien ikke ønsket. Det går også an å gi en kort omtale av utviklingen i hver av slektsgrenene før den detaljerte oppdelingen.

Det er artig å lese navnestatistikken over brukte fornavn og over giftemålsalder, alder ved første barn og levealder. Skiller disse tallene seg fra samfunnet ellers?

Jeg tilhører ikke slekten Bruusgaard, men har lest mange av personomtalene med stor interesse. Slektingene har fått en god slektsbok.

Johan Bruusgaard f. 1814 og Amalie Kiøsterud f. 1818.

Hvorfor DISforum?

av Eirik Nord

Jeg verken kan eller vil gi noen fullstendig oversikt over hva som skjer i DISforum.

Innlegget er vel mer en meningsytring. På denne listen som er et tilbud fra DIS-Norge til medlemmene, tas det opp alle mulige problemstillinger. Enkelte ting kan virke direkte merkelige på noen, mens de samme tingene er meget interessante for andre. Vi er alle medlemmer av samme forening. Hva forteller dette oss? Blant annet at vi, DIS-Norges medlemmer, er en meget sammensatt masse. Mange er helt ferske innenfor en spennende hobby, mange er nesten spesialister, mange er på middelveien. Hvis vi kikker litt på innleggene i denne lista, ser vi fort at mange navn går igjen. Så kan vi stille spørsmålet: Hvorfor er det så mange som går igjen her? Kan det være fordi en stor del av medlemsmassen ikke har tilknytning til Internett? Eller kan det

være fordi det, som et innlegg tyder på, er veldig få medlemmer som er på lista? I følge dette innlegget er det nemlig bare 8 – 10 % av medlemmene. Da dukker nye spørsmål opp: Hvorfor er det så få som er med her? Kan det være fordi de ikke har Internett? Kan det være fordi man ikke vet om tilbudet? Kan det være fordi man føler seg som en «nybegynner» og ikke vil blande seg inn? Eller kan det være fordi spesialistene skremmer med sine, innimellom, ganske så sterke uttryksmåter?

Svarene på spørsmålene er nok like sammensatte som medlemsmassen. Enkelte innlegg i sommer kan også tyde på at noen føler seg «ansatt» som politi og gjør hva de kan for å sette en stopper for de som kanskje ikke holder seg strengt til det som står i presentasjonen som ligger på foreningens hjemmesider:

«Intensjonen med en lukket distribusjonsliste for medlemmene i DIS-Norge er å kunne ha en kanal hvor medlemmene kan dis-

kutere forskjellige ting som ikke er naturlig å diskutere i no.slekt, no.slekt.etterlysning og no.slekt.programmer. Eksempler kan være diskusjon om registreringsprosjekter, foreningssaker etc. og evt. annen sosial aktivitet (min utheving) mellom foreningens medlemmer.»

Med andre ord så er det i bunn og grunn mulig å ta opp mye forskjellig i denne listen. Det gjøres også, selv om enkelte kanskje tror at dette er en strengt faglig liste. Mitt poeng er derfor at de som tror det, bør i alle fall ta en kikk på presentasjonen før de skal «arrestere» noen. Til alle dere andre vil jeg sende en oppfordring om å fortsette å delta med deres innlegg. Og til dere som enda ikke deltar: Bli med, lær av andre, få og gi hjelp både her og på de åpne konferansene. Respekter at ikke alle er kommet like langt/kan like mye og la oss alle dra lasset sammen slik at vi kan fortsette å utvikle en forening til nytte og glede for oss alle.

DIS-treff utvikles

Navnestandardisering, kan du tenke deg å hjelpe til?

av Alf Christophersen

I forbindelse med videreutviklingen av DIS-treff har undertegnede utviklet et program for innsamling av fornavn, patronymikon og etternavn som blir trukket ut av din Gedcom-fil.

Det viser seg ved ekstrakstsjon av en rekke gedcom-filer at et og samme fornavn har blitt registrert på ymse vis, mange av dem er kildekorrekte, og er derfor også av stor interesse for f.eks. navnegranskere, mens andre er opplagte skrivefeil ved registrering i databasen. For å sikre at flest mulig får tilslag mot ditt materiale, ønsker vi å bygge opp lister med standardiseringer som DIS-treff kan bruke ved ekstrakstsjon og således varsle deg om ukjent stavemåte, evt. til og med kunne fortelle deg at Eva

Hansdatter neppe var mann som du hadde registrert vedkommende som.

Vi ønsker med andre ord hjelp fra deg med å sette opp forslag til standardiserte navn ut fra hva man har registrert. Noen navn er enkle, men navn som Dovrette kan gi hodepine. Selve registreringen av lenken mellom ustandardisert ord og standardisert ord vil undertegnede foreta, men det vil være stor hjelp med å vite hva man skal standardisere ordet til.

Mye av prosessen vil bli overlatt dataprogrammer, bl.a. et program for å lage standarder, men som dessverre genererer kode som er lite lesbare for mennesker. Disse må deretter kodes om til navn, da fortrinnsvis det mest hyppig brukte navnet som genererer samme standard. Når dette er gjort, kommer behovet for hjelp inn. Disse må

sjekkes manuelt, først og fremst at ikke andre navn har havnet i samme boks, men også at navn som etymologisk hører sammen, havner inn under samme navn, f.eks. vil Hans og Johan danne forskjellig primærstandard, men skal være under samme, da begge to hører inn under Johannes som antagelig har dannet en tredje kode.

Hvis du føler deg kvalifisert, kontakt forfatter av artikkelen. (Adresse, se s. 2)

Selv om du ikke føler deg kvalifisert til å hjelpe, så vil du likevel gi stor hjelp ved rett og slett å bidra med data til DISTreff ved hjelp av en Gedcom-fil, så skal vi sørge for at dine data også blir med i standardiseringsdatabasen, evt. med en rapport om mulig feilaktig registrerte navn. På denne måten kan du også hjelpe andre!

DIS-Treff

Erfaring med DIS-Treff

av Otto H. Næsgård Andersen

Mine gode erfaringer og utbytte av DIS-Treff har jeg lyst til å dele med andre.

På min fars farside har jeg kommet tilbake til min tipp-tippoldefar fra Vefsn-distriktet. En av hans sønner hadde igjen fire barn, en av disse var Anders Matias

Andersen, født i 1806 i Uggelfor, Alstahaug / Tjøtta. På grunn av familiære omstendigheter reiste Anders Matias hjemmefra i ung alder og bosatte seg i Finnmark. Hans bakgrunn før dette hadde jeg ganske god oversikt over, men for meg sluttet alle spor etter at han reiste nordover. Jeg var derfor meget interessert i hans videre liv og skjebne. Via DIS-Treff fant jeg en oversikt over aktuelle medlemmer som muligens arbeidet med samme gren. Jeg prøvde da som «et skudd i mørket» å kontakte noen av disse, og en av dem, Einar Iversen fra Hundvåg, svarte meg ganske umiddelbart. Etter noen få utveks-

linger av e-mail, fant vi fort ut at her var vi inne på samme slektsgren, det viste seg nemlig at hans kone er min firmenning. Og vår videre korrespondanse åpnet en helt «ny og ukjent» del av min familie.

For det første så hadde Einar Iversen hele historien og etterslekta til Anders M. Andersen fra han kom til Finnmark. Og denne etterslekta var jo for meg helt ukjent. Ved å sette sammen det jeg hadde om Anders M før han reiste til Finnmark, med det som Einar Iversen hadde om Anders M etter at han kom til Finnmark, fikk vi begge et ganske godt innblikk i hans livshistorie.

Og plutselig hadde jeg ikke bare fått en helt «ny» familie i Norge, men også i Amerika, New Zealand, Sverige og Danmark. Etter tips fra Einar Iversen, og via Internett kom jeg i kontakt med min hittil ukjente familie i Amerika, og e-mail korrespondansen over «dammen» har vært livlig og til stor glede for begge parter, med utveksling av

felles forfedre, nåværende familier og bilder.

Foruten slektsforskning er jeg også opptatt av krigshistorie, da fortrinnsvis de ekstyske kystbatterier som finnes i «mitt» nærområde. Og siden Einar Iversen jo er pensjonert offiser i Kystartilleriet, har jeg flittig benyttet meg av hans viten også på dette felt. Så for meg har det første «skudd i mørket» til DIS-Treff vært et absolutt blink-skudd. Og hva fikk så Einar Iversen igjen av vår kontakt? Jeg siterer hans egne ord : «Jeg fikk for det første flere slektsledd bakover korrigert eller bekreftet. Jeg fikk en ny gren, Alexander Andersen, bror til min kones oldefar, Anders Mathias Andersen, og dennes etterkommere. Videre fikk jeg en rekke utfyllende opplysninger om Anders Mathias Andersens liv før han kom til Alta omkring 1830».

Mitt råd til medlemmene i DIS-Norge er å prøve de mulighetene som ligger i DIS-Treff, kanskje finner man som jeg gjorde, helt nye slektsgrener.

Tvungent lokalmedlemskap = 50 % dyrere?

På årsmøtet i DIS-Norge 1999, avholdt lørdag 21. mars på Bryggen i Bergen, ble det fremsatt et forslag som hadde til hensikt å inkorporere alle «løse» medlemmer i DIS-Norge inn under et passende lokallag. Dette forslaget falt med 1 stemmes overvekt (17 mot 16).

av Are S. Gustavsén, Bergen

Undertegnede var til stede på årsmøtet og hadde to relativt kraftige innlegg/replikker mot det fremsatte forslaget. Jeg mente at forslaget innebar et «tvungent» medlemskap i et lokallag, og at et sådant medlemskap ville medføre en økning i kontingent på 50 % (fra kr. 200,- til kr. 300,-). Jeg mente videre at en slik kontingentøkning ikke hadde hold i et økt tilbud til oss «løse» medlem-

mer fra foreningens side. I den pågående debatt (i årsmøtet) vant mine argumenter ikke gehør hos det sittende styret, men forhåpentligvis bidro også jeg til å skape den nødvendige tvil hos de fremmøtte «fylkesrepresentantene», slik at det ble en knepen seier for å utsette den påtenkte inkorporering av de «løse» medlemmene.

Fra styrets side ble det under årsmøtesakens fremleggelse gjort klart at hensikten var å skape en mer ens organisasjon. Det ble heller ikke lagt skjul på at man ønsket å drive inn flere penger til organisasjonen. Styret bragte bl.a. til torgs (om jeg ikke husker helt feil) argumenter vedrørende behovet for å kunne tilføre organisasjonen lønnet arbeidskraft for å avhjelpe administrasjonen av organisasjonen. Dette var (og er) i og for seg et godt formål, men et hovedankepunkt ligger i den eksisterende mangel på informasjon rundt hvor DIS-Norge egentlig er på vei.

DIS-Norge en overorganisator?

For å forlate det nevnte årsmøte for en stund: Jeg har som grunntanke at det å organisere slektsforskere er av det gode. Det å kunne integrere bruk av datateknologi i slektsforskning er også av det gode. Men det å organisere slektsforskere innen bruk av datateknologi på en slik måte at organisasjonens vekst skyggelegger en mer overordnet målsetning, er ikke nødvendigvis av det gode. Med mitt fokus på overordnet målsetning mener jeg her at DIS-Norge ikke er klar nok på hvor organisasjonen egentlig vil. Med skyggelegger mener jeg at det å ville organisere ser ut til å ha fått en for viktig rolle i organisasjonens liv, sett i forhold til den egentlig overordnede målsetning, slik den burde være (etter min mening).

Hvis den egentlige målsetning med organisasjonen DIS-Norge er å ville sørge for at alle (eller i hvert fall så mange som mulig) av dens medlemmer til fulle behersker å benytte dataverktøy for virkelig å kunne strukturere og utnytte det vell av informasjon vi som slektsforskere etterhvert besitter, så vil jeg jo si at man har de beste forutsetninger for å kunne klare dette. Problemet er bare det at jeg tror at DIS-Norge, i kraft av sin vekst nå

mot slutten av 90-tallet, har tatt på seg en – ikke uttalt – rolle som hovedorganisator innen slekthistorisk virksomhet i Norge.

Det å ville utvide sitt virkefelt er for så vidt uproblematisk, men problemet oppstår når medlemsmassen ikke får ta del i en slik dreining av en forenings siktemål. Har jeg belegg for å mene at medlemsmassen ikke er helt med? Jeg tror det. På årsmøtet i 1997 ble (etter det jeg forstår) enkeltmedlemmene fratatt sin stemmerett til fordel for et såkalt «representativt» system. Dette innebar i praksis at over halvparten av medlemmene mistet reell påvirkningskraft. I rasjonalitetens navn virket vel dette meget tilforlætelig, men essensen var like fullt en dreining vekk fra det å ville organisere enkeltmennesker i forhold til bruk av dataverktøy, over til det å virkelig ville organisere «slektsnorge». Lokallagene fikk styrket sin maktposisjon til fordel for enkeltmedlemmet, og vi satt igjen med en organisasjon som formelig verket etter å få bås-satt sine egne medlemmer i en geografisk struktur uten å ville si dette i klartekst.

Jeg og flere med meg, var ikke klar over denne meget vesentlige endringen i DIS-Norge. Da jeg, noe bestyrtet, tilkjennega min motforestilling mot dette, ble jeg (på årsmøtet nå i 1999), avspist med at jeg ikke hadde fulgt godt nok med. Vel, dette er jo helt på linje med den gode gamle herskerteknikken vi kjenner fra andre sammenhenger: «De som er imot, reiser seg»; altså tving gjerne en eventuell motstand i kne ved å gjøre en (organisert) motforestilling sosialt vanskelig.

Flere tankekors

Men tilbake til dette med geografisk bås-setting. Hva i all verden har DIS-Norge med å ville overorganisere sin virksomhet på lokalgeografisk basis? Misforstå meg rett, jeg er åpen for og tilhenger av at det etableres lokallag, men med den styrke DIS-Norge har fått til å samle Norge til et «dataslektsrike» frem til årsmøtet i 1999, er det på tide å stikke fingeren i jorda.

Hva med snart å mene noe om hva all denne organiseringen skal føre til? Kan det tenkes at det finnes et liv etter DIS-Norge? Her er

jeg tilbake til dette med overordnet målsetning. Kan det tenkes at det faktisk er slektsforskning (eller genealogi for de som bekjenner seg til denne positive avarten av en hjelpevitenskap) som er det sentrale her, og at DIS-Norge nå ser sitt snitt til å utmanøvrere de allerede eksisterende slektsforeninger som finnes i denne nasjonen? Ser vi for oss at DIS-Norge om 5 år har 20 000 medlemmer og derigjennom kan diktere hva som skal stå på dagsorden inne både data og slekt? Hittil har jeg inntrykk av at det har vært et overfokus på databruk og det å vokse. Men hva vil nå egentlig DIS-Norge med dette store apparat? Hvor mange er vi egentlig nå (6-7000?), og hvor mange av oss er vel ikke organisert i minst 2-3 forskjellige slektsforeninger? Kan det derfor tenkes at DIS-Norge ved en gitt medlemsstørrelse vil forsøke å kjøpe ut sine «konkurrenter» på lokalbasis for å bli enerådende på markedet? Dette får stå som noen tanker i tiden, min hensikt med å sette dette litt på spissen; er at hver og en av oss bør få anledning til å delta i den pågående prosess med å skape 1 – en – god og bærekraftig organisasjon for «slektsnorge». Dette kan ikke skje ved at den mest dynamiske organisasjonen (DIS-Norge) turer frem; uten å ta hensyn til sin medlemsmasse på en god og demokratisk måte.

Konklusjon

Jeg foreslår derfor at enkeltmedlemmene får tilbake sin direkte stemmerett, og at den videre utvikling av lokallagene blir stilt i bero inntil DIS-Norge kan klargjøre sin hensikt med det å ville vokse til å bli et norsk svar på «Sveriges Släktforskarförbund». Dette kan være to gode årsmøtesaker for årsmøtet år 2000.

Fremfor alt ikke la «fylkesrepresentantene» bestemme at alle de «løse» medlemmene skal tilhøre deres egne lag på neste årsmøte. Dette blir en fremgangsmåte som innehar mye av en «bukken og havresekken»-mentalitet. På de fylkesbaserte valgmøtene bør det velges representanter i henhold til hvem som representerer lokallagene, og hvem som skal representere de «løse» medlemmene.

10 minutter... Slekt og Data, ferdiglest på 10 minutter...

Medlemsblad for DIS-Norge, Slekt og Data, er til glede for noen og frustrasjon for andre. For de av oss som har e-postlesere som fungerer, newsprogrammer som virker og har valgt slektsprogrammer hvor vi får den støtten vi trenger – hva slags faglig innhold har medlemsbladet Slekt og Data å by oss på, til- later jeg meg å spørre om? Jeg bruker ca. 10 minutter på lese medlemsbladet Slekt og Data. Slekt og Data er i sin nåværende form etter mitt skjønn et medlemsblad for nybegynnere.

av
Mona Grimstad

Kunnskaphunger

Det er viktig å ha noe å strekke seg etter her i livet. Langt fra utlært innen slektsforskning, leter jeg stadig etter metodekunnskap innen «faget» slektsforskning, en hobby jeg setter stor pris på. Jeg får ikke tilfredsstilt min kunnskaphunger ved å lese Slekt og Data, dessverre. Det finnes en og annen god artikkel, men det er langt mellom dem. Norsk Slekthistorisk Forening har i så måte mer å by på. Artiklene i Norsk Slekthistorisk Tidsskrift innehar et vitenskapelig forsvarlig

nivå som betyr at terskelen for å få publisert artikler heldigvis er høy. Det er noen som har sukket over at dette er et tidsskrift først og fremst for de med adelige aner. Det er mulig at dette stemmer, selv om jeg også har sett minst en artikkel om en husmannsslekt. Mange av oss har en blanding av husmenn og adel i våre aner. Det er dessverre slik at når det gjelder husmenn, er det ikke alltid så mye interessant å finne av informasjon, bortsett fra det kirkebøkene har å by på. Kirkebøkene ligner dessverre lite på gode romaner. Det er få eksamenskarakterer og store bragder å finne informasjon om der.

Enorm kvalitetsforskjell

Hva skal vi gjøre med dette? DIS-Norge har ca. 6.000 medlemmer, og jeg betaler mer i kontingent for mitt medlemskap i DIS-Norge enn kontingenten for medlemskapet i Norsk Slekthistorisk Forening. Jeg husker ikke i farten hvor mange medlemmer vi er i Norsk Slekthistorisk Forening, men tror antallet er ca. 1.600. Kvalitetsforskjellen på Slekt og Data og Norsk Slekthistorisk Tidsskrift er etter mitt skjønn enorm. Medlemmene i DIS-Norge har eller søker å tilegne seg datakompetanse, men mangler ofte kompetanse innen slektsforskning. Medlemmene i Norsk Slekthistorisk Forening har kompetanse innen slektsforskning, men henger vel kanskje etter hva datakompetanse angår.

Fusjon?

Bør DIS-Norge og Norsk Slekthistorisk Forening slås sammen? I demokratisk ånd skal man ved sammenslåinger sette sammen et styre basert på antall medlemmer i hver forening. Hvordan ville det

da gå med styrerepresentasjonen fra Norsk Slekthistorisk Forening kontra DIS-Norge? Jeg frykter at Norsk Slekthistorisk Forening vil bli i mindretall og at dette vil føre til en forringelse av kvaliteten på for eksempel et medlemsblad. Inntil DIS-Norge har mange nok medlemmer med stor nok kompetanse innen slektsforskning, foreslår jeg at DIS-Norge fortsetter som før, men at medlemmene blir oppfordret til å skrive mer om slekt i medlemsbladet Slekt og Data, og at det settes noen krav til kvalitet på artiklene om enn ikke fullt så vitenskapelige krevende som for publisering i Norsk Slekthistorisk Tidsskrift. Dette vil være en utmerket anledning for medlemmene av DIS-Norge til å øve seg på å skrive slekthistoriske artikler.

Hva er viktigst? Datakunnskap eller slektsforkerkompetanse?

Det sies at mange (noen?) av medlemmene i Norsk Slekthistorisk Forening er motstandere av bruk av data innen slektsforskning. Mulig er dette en myte. Jeg vet ikke. Uansett er dette et lite problem i forhold til den kunnskapen de besitter i slektsforskning. Å lære seg å bruke data er det minste problemet innen slektsforskning. De som har blitt for gamle til at de ønsker å lære seg data, må vi respektere. Hvor mange av Slekt og Datas lesere er det som har sett filmen Matrix? Jeg er glad for at det finnes noen som er konservative og innehar en stor kompetanse innen slektsforskning – det er mange av disse som har mye å lære oss andre. Klarer de å skrive gode artikler i Norsk Slekthistorisk Tidsskrift, er det godt nok for meg. På newsgruppene no.fritid.slektsforskning@diverse.no

no.fritid.slektsforskning.etterlysing og no.fritid.slektsforskning.it finnes det noen få som innehar stor kompetanse innen både data og slektsforskning, de driver en utrettelig kamp mot useriøse anerekker og programmer. Hvor ville vi vært uten dem? Hvordan skal nybegynnerne komme seg videre om det ikke finnes folk blant oss som innehar nødvendig kompetanse?

Hvem taper?

Avslutningsvis vil jeg presisere at jeg selvfølgelig vet at det finnes en god del medlemmer av DIS-Norge som innehar kompetanse både innen slektsforskning og data, og at det også selvfølgelig er mange medlemmer av Norsk Slekthistorisk Forening som innehar kompetanse innen data og slektsforskning. Forskjellen ligger mer i at som nybegynner er det mer naturlig å melde seg inn i DIS-Norge enn i Norsk Slekthistorisk

Forening, et faktum som preger foreningene i vesentlig grad. Jeg håper at DIS-Norge og Norsk Slekthistorisk Forening en gang i fremtiden kan slå seg sammen, men ser ikke at tiden er moden for det foreløpig. Det er vel sannsynlig at en sammenslåing ville ha mange økonomiske fordeler som besparelser angående husleie, administrasjon, medlemsregister etc. Til dette vil jeg bare si at jeg har hatt anledning til å betrakte fusjoner tidligere – og erfart at «minstemann» har en lei tendens til å bli den tapende part. Det er umulig å spå om fremtiden, og det er slett ikke sikkert at min pessimisme går i oppfyllelse. Men jeg ber uansett partene tenke seg grundig om. Det ville være trist om den foreningen som innehar størst profesjonalitet hva slektsforskning angår, ble den tapende part.

S&D og de andre...

Tilbake til DIS-Norges medlems-

blad Slegt og Data. Jeg håper det er mulig å heve nivået mot en større grad av profesjonalitet både hva kunnskap om data og slektsforskning angår. Det er viktig å ivareta de som er nybegynnere innen data og slektsforskning, det er vel i hovedsak disse DIS-Norge får sine inntekter fra. Men det er også viktig at de som har holdt på en stund, finner stoff av interesse. Det er å håpe at vårt medlemsblad Slegt og Data i fremtiden kan bli et medlemsblad med artikler av den typen vi finner i Genealogen, Heimen Lokalhistorisk Tidsskrift og gode blader for brukere av hjemme-PC. Samt artikler tilsvarende de vi kan lese i Norsk Slekthistorisk Tidsskrift, om enn ikke fullt så faglig krevende.

Vi trenger et medlemsblad med faglig utfordrende innhold for nybegynnere, interesserte i lokalhistorie, «slektsforskere», genealoger, pc-brukere og andre.

Tilsvaret til Mona Grimstad av Arvid Selle

At et medlemsblad er til glede for noen og til frustrasjon for andre er vel neppe enestående. Det er et gammelt ord som sier: «Til lags at alle kan ingen gjera, det er nå gamalt og vil så vera».

At Mona Grimstad har en mengde tekniske hjelpemidler, er vel og bra. Det har kanskje etter hvert noen og enhver av oss. Det tilsier ikke at «Slegt og Data» skulle dekke det behov som da øyensynlig verken «Slegt og Data» eller «Norsk Slekthistorisk Tidsskrift» gir henne. «Slegt og Data» vil nok forbedre seg, men vil hun virkelig påstå at et blad for nybegynnere ikke skal ha et kvalitetskrav? Nå er det heller ikke slik at «Norsk Slekthistorisk Tidsskrift» dekker alles behov, det er det langt fra. Selv går jeg av og til på biblioteket og tar frem «Norsk Slekthistorisk Tidsskrift» og jeg må ærlig talt

medgi at det er meget lenge siden det har gitt meg noe. Den gang doktor Seland var blant oss, var det et godt tidsskrift. Er ikke «Norsk Slekthistorisk Tidsskrift» også for nybegynnere?

Å klassifisere «slektsforskere» i nybegynnere og viderekomne – og kanskje forvidt komme – er en uting. Så kommer spørsmålet om «faglig innhold». Skal altså «Slegt og Data» ha et faglig innhold som passer 6000 medlemmer, eller de 1.600 medlemmer i Slekthistorisk Forening. Hva er så faglig i denne forbindelse? Slektsforskning (genealogi) er for de aller flestes vedkommende en hobby og intet annet. Å påstå noe annet, er forfengelig.

Og så: Hvorfor vil Grimstad fusjonere et faglig blad med et blad for nybegynnere? Kvalitetsforskjellen på «Norsk Slekthistorisk Tidsskrift» og «Slegt og Data» er ikke enorm. Jeg har selv hatt en artikkel i «Norsk Slekthistorisk

Tidsskrift» og jeg har også fått en bok, en konsangvinitetstavle anmeldt i tidsskriftet.

Men la oss holde opp med å sette det ene opp mot det andre. Begge tidsskrifter har sin misjon. En skal hele tiden ha klart for seg at meget av det arbeidet som legges ned er gjort på frivillig basis.

Alt som smaker av akademisk arroganse, må man sky som pesten. Det fører ikke til noe fremskritt. Å forsøke å sette opp regler for fusjon mellom 2 foreninger er vel heller ikke aktuelt nå. Da må en langt større bredde av medlemsmassen ha hatt anledning til å uttale seg.

Lykke til «Slegt og Data»!

NordGen

NordGen i Nord-Tyskland

av
Jan M Keus

Som kjent er DIS-Norge representert i det nordiske genealogiske samarbeid NORDGEN.

Under siste Släktforskar dagarna i Karlstad (høst 1999) hadde NORDGEN organisert en egen sesjon, som var rettet mot slektsforskere i hele Norden. (se for øvrig Jan Eris innlegg om dette på side ..) Om arrangementet traff andre nordiske slektsforskere enn svenske vites intet om i dag. Faktum er, siden Karlstad ligger kun 120 km fra den norske grensen, at man under foredragene kunne registrere forholdsvis mange nordmenn, og det er gledelig.

Et lignende arrangement ble gjennomført under våren 1998, da en NORDGEN-gruppe besøkte slektsforskere i Estland og Latvia. Som ett av resultatene av dette besøk ble det foreslått også å prøve å knytte lignende bånd med nord-

tyske slektsforskere. Det er jo kjent at mange slekter i Norden har aner i Nord-Tyskland, og etter gruppens syn er behovet for nærmere kontakt ønskelig. Dette gjelder for øvrig også for tyske slektsforskere.

Målet for denne reisen var derfor å undersøke om det var grunnlag for en større konferanse om slektsforskning i Norden og Nord-Tyskland.

Kortsiktig mål

DIS-Norges beslutning om å delta på denne reisen hadde imidlertid det kortsiktige formål å kartlegge det digitale samarbeid mellom nord-tyske slektsforskere og Norge. På lang sikt vil organiseringen av en konferanse ta lengre tid, noe som NORDGEN-komiteén vil arbeide videre med.

Programmet og ledelsen var overlatt til Tyskland-ekspertene Tore H. Vigerust (Norsk Slekts-historisk Forening) og Gustaf von Gertten (Stor-Stockholm Genealogiske Förening)

Gruppen samlet seg i Ost-See Akademiet i Travemünde den 11 juni 1999. Her ble det avholdt et to dagers seminar, hvor en del tyske historikere og datagenealoger deltok.

Jens Rüdiger fra Ost-See Akademiet foreleste i en meget interessant presentasjon om nord-tysk genealogisk-relatert historie og beskrev også årsaken til at Ost-See Akademiet ligger i Vest-Tyskland, som opprinnelig var tenkt som et regionalt kultursenter for Pommern i den tiden landsdelen tilhørte DDR. Klaus-Dieter Kreplin, som blant annet er knyttet til Universitetet i Dortmund, informerte om en historiske database for Pommern. Kreplin er også aktiv i hva vi kan kalle den tyske DIS-for-ening: Verein für Computer-genealogie e. V. zur Förderung familienkundlichen Forschungen.

Hva er så resultatet av denne reisen?

Et foreløpig direkte resultat av konferansen var opprettelsen av en digital diskusjonsliste mellom NORDGEN og Verein für Computer-genealogie. Fra tysk side representeres denne ved Jesper Zedlitz fra Kiel og Klaus Dieter Kreplin fra Herdecke i Westphalen. Det gledelige for norske slektsforskere må være at begge disse computer-genealoger bor i det området i Nord-Tyskland som har «levert» mest anemateriale til norske slekter.

For DIS-Norge er dette et viktig poeng, siden resten av reisen, som ble brukt til besøk til genealogiske foreninger i Kiel og Lübeck, samt arkivbesøk i Schwerin og Greifswald, ikke vil gi noe direkte resultat for våre medlemmer. De to genealogiske sentrene i Kiel og Lübeck har ingen digitale kontakter, for ikke å snakke om mangel på sådant i det tidligere Øst-Tyskland.

NordGen-gruppen foran inngangen til Verein für Familienforschung i Lübeck.

Fra lesesalen på Landsarkiv i Schwerin.

Arkivene i Schwerin og Greifswald bar tydelig preg av årelang forsømmelse fra myndighetenes side.

Diskusjonslisten, som formelt ble opprettet i Travemünde, har dessverre heller ikke fungert etter formålet. Undertegnede har i hvert fall ikke registrert noen trafikk.

Norske slektsforskere som vil arbeide digitalt med Nord-Tyskland, særlig Mecklenburg og Pommern, må derfor fortsatt belage seg å bruke den gammeldagse måte. En annen mulighet er dog å bruke profesjonell hjelp. Vi kom i kontakt med noen yrkesgenealoger i Schwerin og Greifswald. Adressene kan formidles fra Stockholm, om du vil meddele oss resultatet av din forskning. I tillegg kan du selvfølgelig reise dit selv. Etter vår erfaring er viljen til å hjelpe nordiske slektsforskere stor i både Kiel, Lübeck, Schwerin og Greifswald.

Slektsforskning i Tyskland

Er så Tyskland som helhet umulig å komme digitalt i kontakt med? Som svar på dette spørsmål har jeg hentet en del relaterte opplysninger fra Olof Crobergs artikkel i Släkthistorisk Forum 4/99 «Att släktforska i Tyskland via Internet».

Han innleder med å spørre om det går an å slektsforske i Tyskland via Internet. Og svarer faktisk: Ja, kanskje. Og dette «kanskje» må gjelde spesielt for Nord-Tyskland.

Det tysktalende område i Sentral-Europa er stort. Området omfatter hele det nåværende Tyskland, deler av Polen (Schleziën og Ost-Pommern), Østerrike og Schweiz. På www.genealogy.net kan man under overskriften «Alles über Genealogie im deutschspra-

chligen Raum» finne informasjon om tysk slektsforskning, hvordan man kommer i gang, foreninger, kilder, stedfortegnelser, kart, bibliografier, ordbøker etc. Olof påstår at denne side ligner på det svenske Rötter.

Der finnes noen databaser hvor man kan søke på slektsnavn. Dette er baser som til dels gir info om navn som har forekommet i ulike mailing-lister og til dels navn som har blitt omtalt i forskjellige forskningsrapporter.

Det er alltid fornuftig å forsøke å kartlegge stedet personen kommer fra; det kan hjelpe en forsker til å finne ut om det eksisterer kirkebøker. Disse igjen kan man finne hos mormonerne på www.familysearch.org. Klikk til «custom search» og se etter «library catalogue». I Tyskland finnes det fortsatt en hel del kirkebøker som ikke er filmet og dessuten er mange ødelagt av kriger.

De som vil søke i Pommern, kan for øvrig finne nok info å hente på <http://hinterpommern.de>

Konferanser på News

På kolofonsiden i Slekt og Data har DIS-Norge i lengre tid publisert konferansene på nettet. For de som vil delta, er det bare å abonnere seg på: soc.genealogy.german og soc.genealogy.surnames.german. Tilsvarende finnes for Schweiz. Vær oppmerksom på at hele det tysktalende område er inkludert, og det er stort. Det blir kanskje lite Nord-Tyskland.

Fra min egen erfaring kan jeg dessuten melde at jeg en gang var tilknyttet en Østfrisisk mailinglist. Dessverre ble listen totalt dominert

av amerikanere som utmerket seg i å skryte av sine dialekt-kunnskaper og innsikt i regionale matoppskrifter. En typisk nostalgisk happening uten noen form for målrettet genealogisk forskning. Slike lokale eller regionale lister finnes sikkert også fra andre områder i Nord-Tyskland uten at jeg i dag har kjennskap til disse.

Følgende CD-rom er i salg og kan være av interesse for tyske forskere:

- 1) DAGV-CD som inneholder en slektsforskerfortegning med 467.000 henvisninger samt noen andre register og et 20-talls slektsforskerprogrammer. Koster 75 DM
- 2) Degner-CD som inneholder navneregister av Deutsche Familiearchiv (bind 1-119) og Ahnenlisten-kartei (bind 1-17). Koster 59 DM
- 3) Starke-CD som inneholder register til Deutsches Geschlechterbuch (bind 1-204) med 420.000 navn. Koster 68 DM

De to første CD-rom kan bestilles fra Verlag Degener & Co, Postfach 1360, D-91403, Neustadt/Aisch (fax +49.91611378). Den tredje kan bestilles hos Dieter Zwingler, Osannstrasse 24, 64285 Darmstadt eller i Sverige: CD-klubben for släktforskare på www.algonet.se/~hamster

Forsker du på aner i Tyskland?

Norsk Slekthistorisk Forening planlegger å etablere en arbeids- og kontaktgruppe for NSF-medlemmer (og andre?) som arbeider med tyske og andre kontinentale forhold. Gruppen vil ha 2-4 årlige møter. Formålet er å bedre deltakernes kjennskap til tyske arkiv, biblioteker, samlinger og foreninger som fremmer vår slektsforskning, samt å organisere arkivreiser til Tyskland og dets naboland. Kontakt Tore H Vigerust på toreher@online.no

Släktforskardagar i Karlstad

18-19 oktober 1999

**På News fant vi et legg fra
vårt medlem Jan Eri.
Redaksjonen syntes dette var
et viktig signal til DIS-Norge
og trykker teksten i sin hel-
het i håp om reaksjoner.**

Jan Eri skriver: *Undertegnede og samboer har som relativt ferske amatørforskere (ca 4 år) nettopp returnert fra Karlstad etter «Släktforskardagar» på lørdag og søndag. For å ta den korte tilbake-meldingen først:*

Dette var både morsomt, lærer-ikt, nyttig og inspirerende. Og det naturlige oppfølgingsspørsmål må bli: Hvorfor har vi ikke noe slikt her i Norge?

«Släktforskardagarna 1999» inneholdt i år også forelesninger i regi av den Nordiske Genealogiske Samarbeidskomiteen, noe som gjorde det hele mer interessant for oss som ikke har Sverige som hovedområde. Vi bestemte oss for å ta turen blant annet fordi man gjennom foredragene kunne få introduksjon til slektsforskning i Danmark og Sverige, og fordi utstillingene inneholdt en rekke ting som kunne være interessante å se på, bl.a. leseapparater for microfiche (takk for tipset Alf C.!).

Jeg har ikke til hensikt å gi noen oppsummering av alt som skjedde, men vi synes dette var en flott anledning til å lære, å finne og å kjøpe materiell og til å komme bedre i kontakt med miljøet, både norsk og nordisk. Det slår meg imidlertid hvor mye jeg savner noe lignende i Norge, et arrangement som mobiliserer leverandører, arkiver, lokal- og slektshistorielag og foredragsholdere på nasjonal plan. Jeg forstår at det ikke

har vært noen tradisjon for dette i Norge tidligere, men er det virkelig slik at det ikke er stor nok interesse for dette?

Jeg kan bare spille ballen videre til de som kan tenkes å stå for et slikt arrangement, f.eks. Norsk Slekthistorisk Forening og DIS. Men jeg kan garantere at vi ville ha deltatt hvis det skulle bli noe av...

Redaksjonen svarer:

Javisst har vi hatt Slektsforskerdager i regi av DIS-Norge, både på Sørmarka (Enebakk), Sogn Studentby (v/Riksarkiv) og på Inforama (utstillingen Fortiden i dag). Erfaringer så langt er at interesse for nasjonale slektsforskerdager i Norge ikke er tilstede. Derimot har erfaringer med regionale slektsforskerdagene vært meget gode. Det har kanskje noe å gjøre med den kultur-geografiske situasjon. DIS-Norge har derfor gjennom sine fylkeslag ivret for å utvide

regionalbaserte slektsforskerstreff og støttet disse økonomisk. DIS-Norge har samarbeidet med NSF om slike arrangement, senest i Skien. I år 2000 vil DIS-Norge og NSF arrangere et slikt møte i Bergen (som i dette år vil være én av Europa's kulturbyer).

Fra Alf Christophersen fikk dessuten vi følgende opplysning:

Bakgrunn for Svenska Släktforskardagar er dog en noe annen enn for våre forsøk. Svenska Släktforskardagar arrangeres i forbindelse med paraplyorganisasjonen Riksförbundet for Släktforskning's årsmøte som organiseres hvert år i forskjellige byer. Lenets slektsforskerforeninger tar seg av det tekniske apparatet og andre sider ved arrangementet. I tilknytning til årsmøtet som skjer lørdag ettermiddag, arrangeres det begge dager foredrag og en stor utstilling hvor utstillere fra hele Sverige deltar, men også utenlandske foreninger

Slektskap

av Carl Fredrik Prytz

Generasjonene før en, forfedre
tidløst gamle på alle bilder
og stamtrærnes skjulte røtter
graves fram i dagen som kull

plutselig din egen virkelighet
svimmelt nær: ditt barn
har innvidd deg i fellesskapet
av alle elskende i verden

i stunden av gjennomsiktighet
er du jevn gammel med alle slektledd

Vi fortsetter Harald Nissens artikkel om heraldikk som vi trykket i forrige utgave av Slegt og Data (2/99) og tar for oversiktens skyld med hele avsnittet som begynner med:

Nytteverdi?

Kan man ha noen nytte av en slik seglbok? Fra en samler i Wisconsin hadde Nasjonalarkivet i Canada fått som gave en samling dokumenter fra den tiden da Canada var fransk koloni. Ved ett av dokumentene var det et våpensegl, hvor våpenskjoldet var helt utydelig. Bare omrisset av skjoldet vistes. Det kan skje dersom man er slurvet med forseglingen. Det eneste man kunne se, var at over skjoldet var det en fransk grevekrone og at det var to ørner eller gribber som skjoldholdere. Under skjoldet var en kjede med Elefantordenen, den fornemste danske ridderorden. Underskriften ved seglet fikk man mistanke om måtte tilhøre en sekretær og ikke den egentlige eier av seglet. Gleden var derfor stor da de kunne konstatere at seglet var identisk med greve, feltmarskalk Claude Louis de Saint Germain segl som er avbildet i seglkatalogen. Som det heter i en bokanmeldelse: «Cette identification n'aurait pu être possible sans les recherches érudites de nos confrères norvégiens (denne identifisering hadde ikke vært mulig uten våre norske kollegers lærde undersøkelser)» (D. Cogné 1992). Saint Germain (1707-1778), offiser og hærorganisasør, var 1761-1766 og 1771 i dansk tjeneste. Fra 1775 var han fransk krigsminister. Om Saint Germain og hans segl kan man også lese om i en artikkel av D. Cogné (1998).

Foruten at seglsamlingen foreligger i en trykt utgave i bokform, er dette en av databasene i Universitetsbiblioteket i Trondheim, som kan være nyttig for slektsforskere.

Det arbeides med at Det Kongelige Norske Videnskabs Selskab. Skrifter skal digitaliseres og bli tilgjengelig på internett. Siden Segl i Universitetsbiblioteket

er DKNVS Skrifter 1, 1990, vil dette bli tilgjengelig på internett.

Andre samlinger

Det finnes sikkert flere samlinger av segl her i landet som burde vært gjort tilgjengelig for forskere. Både Bergen Museum og Norsk skogbruksmuseum, Elverum skal ha interessante seglsamlinger. Hvis vi går til Danmark, finner vi seglsamlinger ved Rigsarkivet, København og ved de historiske samlinger ved Frederiksborg Slot på Sjælland.

Litteratur

Det finnes også litteratur som kan være nyttig for slekthistorikere med interesse for heraldikk. Vi har

Heraldikk for genealoger

S. T. Achen: En heraldisk nøgle (1973). Boken gjengir omkring 1750 våpen. Det kan være et våpen på en brudekiste, men hvor det ikke står noe navn. Har man mistanke om at det kan være et dansk adelsvåpen, kan boken være nyttig til å finne frem til hvilket slektsvåpen det er. Boken heter Danske adelsvåbener, men her finner vi også norsk adel. Det kan være norsk adel fra enevoldstiden, f.eks. Anker, Løvenskiold, Werenskiold og Tordenskiold. Litt tvilsomt er det vel når verket har med norsk uradel som Losna-ætten. Frem til enevoldstiden i 1660 må norsk adel regnes som en egen stand og adskilt fra den danske adel. Men vi får heller se det som en fordel at forfatteren har tatt med den norske uradel. Noe tilsvarende verk for norsk adel finnes jo ikke. Illustrasjonene er fra et plansjeverk, utgitt av Herman Storck i 1910.

Nålevende norske slekter

Den norske heraldiker Hans Cappelen har utgitt verket Norske slektsvåpen (1969). Det er beskrivelse og avbildning av våpen for

ca. 450 nålevende norske slekter. Det er slekter både av norsk rot og det er innvandrerslekter. Men innvandrerslektene må ha vært bosatt i Norge i minst tre generasjoner. De slektene som er tatt med, har brukt våpenet første gang for minst 100 år siden. Slektene har spilt en viss rolle i norsk samfunnsliv i tre eller flere generasjoner. Medlemmer av slektene lever i Norge i dag. Det er nok slekter man kan savne her, som f.eks. Koefoed og Fridrichsen. Men ellers tror jeg verket er svært dekkende i følge kriteriene som er fulgt. Selv har jeg i mange år hatt god nytte av boken til identifisering av slektsvåpen.

Et nyttig verk er også Norsk heraldisk mønstring fra Fredrik IV's regjeringstid 1699-1730, utgitt av Hans Krag (1955). Det er tegninger av våpen fra norske sivile embetsmenns segl. Han har også med segl for bønder i Akershus. Av offiserssegel fikk Hans Krag bare utgitt fire løse plansjer.

Privat og offentlig heraldikk

Den norske slekts heraldikk, eller skal vi si private heraldikk, lever en nokså anonym tilværelse i dagens Norge. Vi ser den kanskje som en signetring eller bokeiermerke. Men den kan meget nyttig for slekts-historikere.

Når det gjelder den offentlige heraldikk, er den derimot svært så synlig. Det er ikke mange norske kommuner som ikke har sitt kommunevåpen. I de senere år har det vært rene våpenkappløpet når det gjelder kommunevåpen. Her har mange dyktige heraldiske kunstnere fått prøve seg. Nye norske kommunevåpen blir presentert i Heraldisk tidsskrift. I 1987 ved 150-års jubileet for formannskapsloven, ble verket Norske kommunevåpen utgitt. Jeg skrev selv der om landkommunenes våpen. Andre offentlige institusjoner har også våpen. Generalmajor Torbjørn Bergersen, som er en fremragende heraldisk kunstner, har tegnet våpenmerker for den norske hær.

Jeg vil be leserne studere de verkene som er nevnt her og annen litteratur som er nevnt i litteraturlis-

ten. Begynn med å lese innledningskapitlene i Hans Cappelen's Norske slektsvåpen og i Norske kommunevåpen. Studer også C. M. Munthes artikler i første bind av Norsk slekthistorisk tidsskrift. Vil man trenge typere ned i stoffet, skal man lese Woodward, A treatise on heraldry. Den er på over 850 sider, og studerer man den grundig, har man lært en masse heraldikk. Den er min heraldiske bibel, selv om den kan virke litt gammeldags. Boken er jo over 100 år gammel. Galbreaths Manuel du blason er også fin, hvis man leser fransk. men den finnes også i en tysk utgave. Forfatteren var engelskmann som slo seg ned i Sveits og skrev på fransk. Senere ble boken også oversatt til tysk.

Internett

Søk også på emnet heraldikk i BIBSYS i universitetsbibliotekene og andre større biblioteker. Slektsbøker gjengir også ofte tegninger av segl og våpen. Danmarks Adels Aarbog gjengir våpentegninger i farger. Benytt registeret bakerst i siste årgang for å finne frem til de fullstendige stamtavlene for slektene, der vi også finner våpentegningene. Studer også Heraldisk tidsskrift som blir utgitt i København. Finnes i universitetsbi-

bliotekene i Oslo og Trondheim. Det er mye interessant stoff som jeg ikke har fått med i min litteraturliste.

Bumerker

Beslektet med heraldikken er også bumerkene. Ofte finner vi avbildet bumerker i bygdebøker. Men dessverre er det ofte sparsomt med opplysninger om hvor avbildningene av bumerkene er hentet fra, om det er fra segl eller fra bruksgjenstander. En av de få her i Norden som har behandlet bumerker vitenskapelig, er Allan Tønnesen. Se litteraturlisten.

Foreninger

Norsk heraldisk forening har sine møter i Oslo, men har medlemmer overalt i Norge. Formann er Geir Helgen, fylkeskonservator i Drammen. Medlem av styret er også advokat Tom Sverre Vadholm, Oslo. Han har e-mail adresse. Foreningen utgir et MEDDELELSER TIL MEDLEMMENE. Medlemskap er vel 100 kr i året.

Skandinavisk Heraldisk Selskab har adresse København. Formann er arkivar, cand.mag. Allan Tønnesen, Ålholmvej 78, DK-2500 Valby, Danmark. Sekretær er forskningsassistent, cand. phil. Susanne

Vogt, Bernhard Bangs Allé 8, 2-54, DK-2000 Frederiksberg Danmark.

Medlemskap koster per år DKr. 225,-. Selskapet utgir Heraldisk Tidsskrift, som kommer med to nummer i året. Det inneholder artikler om både privat og offentlig heraldikk. Artiklene er skrevet på dansk, svensk eller norsk (bokmål eller nynorsk). Her er også bokanmeldelser av ny heraldisk litteratur. Redaktør er cand. mag. Poul greve Holstein, Berggreensgade 56, DK-2100 København Ø, Danmark. Det er også et redaksjonsutvalg med medlemmer fra Danmark, Finland, Norge og Sverige. Jeg representerer Norge.

Det er begrenset hva man kan få med av informasjon i en artikkel. Noen av leserne sitter kanskje med spørsmål som de vil ha svar på. De får heller sende meg et brev, adresse: Dalen Hageby 54, 7044 Trondheim. Men medlemmer av DIS bruker vel heller e-mail. Da er min adresse: harald.nissen@ub.ntnu.no

Litteratur

Det vises til forskjellige utgaver av Heraldisk Tidsskrift men særlig til: -Monica Aase, EDB-registrering av segl. Heraldisk tidsskrift 5, 2. halvbind, 1984, s. 293-297.

DISforum + DISafe = sant

av Lars Nygaard

Når dette leses, er etter all sannsynlighet en endring og deling av DIS-medlemmenes egen distribusjonsliste på Internett, DISforum, gjennomført. Etter mange og til dels skarpe diskusjoner om bruken av DISforum de siste årene, har DIS-Norges aktivitetsutvalg for Internett valgt å gjøre følgende endringer:

DISforum

åpnes for diskusjon av alle slekts- eller datafaglige emner. Det vil si at det nå også er kulant å ta opp generelle slektsgranskingsproblemer,

spørsmål om slektsprogrammer og slektsetterlysninger i DISforum. Foreningssaker og datafaglige temaer hører fortsatt hjemme her. DISforum skal altså være DIS-medlemmenes faglige forum. I tillegg etableres en ny distribusjonsliste

DISafe

for diskusjon av emner som ikke er slekts- eller datafaglige. Det kan være nyheter, samfunnskommentarer, mediastoff, anekdoter, vitser, dikt osv. DISafe skal altså være DIS-medlemmenes sosiale forum. DISafe er en prøveordning og vil bli evaluert etter en tids drift.

Tanker

Tanker ved oldefars bortgang

av Rolf Østrem

Gammel-Johannes var min oldefar. Han ble hundre år gammel. Det vil si at han ble begravet på sin 100-årsdag. Oppkallingsreglene gjorde at jeg ble oppkalt etter Randine og Johannes, men skulle egentlig ha vært jente. Johannes ble mitt andre navn.

Johannes var god nok, frisk og munter som han var. Randine døde tidlig, og han fikk, i all ærbødighet sagt, et barn i bygda. Da var han 70, men det sprekeste var likevel at han forsøkte å stoppe en løpsk hest da han nærmet seg hundreårsdagen. Hesten viste samme mot som oldefar, og de tørnet sammen. Det er uklart hvordan det gikk med hesten, men oldefar børstet av seg sagflis og hestehår før han falt overende igjen med skrammer og brudd og måtte bæres i hus. Der trakk han sitt siste sukk noen uker senere.

Han holdt god greie på familien. Dette at jeg var oppkalt, ga meg kanskje særlig status. Jeg besøkte den gamle hedersmann der han lå i sin seng. Han var fortsatt livlig og pratsom.

Jeg var 17 år og hadde planer om å reise i utenriksfart, komme til Honolulu og Padang og alle andre steder jeg kjente fra «Skip o hoi», men oldefar snakket om småbruket vårt og mulighetene for å grøfte myra, som ville gi minst ti kufør. Jeg ville ikke skuffe ham, så jeg la ut om hvordan jeg skulle grøfte og pløye. Vi skiltes som gode bønder.

Men så døde han. Det var spørsmål om hvem som skulle reise i

begravelsen. Mor hadde influensa og alle øvrige kandidater var uaktuelle, så det måtte bli meg. Hun så skeptisk på meg da jeg var iført min altfor trange konfirmasjonsdress, men jeg passerte gjennom kontrollen. Det var ikke klærne hun tenkte på, men min oppførsel ellers. Det var som sagt ingen annen å sende.

Det ble en drivandes morsom familiebegivenhet. Jeg kom sammen med mine søskenbarn på samme alder og ansvarlighetsnivå. Under det seremonielle lå ansiktene i alvorlige folder, men så fort konvensjonene løstes litt opp, boblet morskapen fram.

Oldefars gård var blitt delt i fire nye bruk. Min kusine og jeg gikk til gården der vår gren hørte hjemme. Der ble vi møtt av tanter, som ikke visste hva godt de skulle gjøre for de unge sørgende. Vi hadde en onkel, som nettopp var kommet hjem fra reise. Han var ungkar og veldig ordentlig og hadde mange interesser. Blant annet fotograferte han mye.

– Kanskje dere har lyst til å se onkels bilder? foreslo tantene.

Min kusine var et hakk verre enn jeg var, tror jeg. Hun sa med et søtt smil at det ville vi, men bildene var små og mørke og ikke særlig spennende, så etter kort tid sa hun:

– Skal vi ta og blande dem? Vi var i husets bestestue. En hel koffert med bilder var oppslått foran oss. Pertentlig hadde vår felles onkel laget konvolutter med påskrift til hele produksjonen. Nå kom den uskikkelige damen med et forslag om at alt skulle blandes.

– Da finner han vel ikke ut av...?

– Nei, nettopp.

Hun begynte å le og det smittet. Jeg lo og lo og kunne ikke stanse. Jeg kastet meg over posene med bilder og begynte å tømme innholdet utover bordet.

Kanskje skal vi over 60, som daglig ser ungdommers herjinger og spraying og knuste rutetavler på bussholdeplassen, være litt overbærende. Det var en viss fordervelig glede ved operasjonen. Alle esker og poser var åpnet. Lattersalvene gjenglød i huset. Ute på kjøkkenet hørte vi tantene spørre hverandre om hva som mon moret oss så sterkt ved onkels bilder.

Jeg gikk ut på kjøkkenet og spurte om de hadde en stor pose som var tom.

– Jeg har en kjempepose her. Tikilospose, men det har vært mel i den ...

– Det gjør ingen ting, sa jeg. Innenfra hørte vi et latterhyl.

La oss avslutte denne forferdelige historien. Vi styrtet bildene ned i melposen – la det hele ned i koferten – og lukket den.

– Hvordan var det i oldefars begravelse? ville min mor vite. Hun belaget seg nok på å høre hva prest og klokker og bygdas kjendiser hadde sagt i begravelsen. Hun ble bestyrket i sin antakelse om at det var sendt ut feil representant, for jeg begynte i et knis, som endte i en lattersalve som ikke en gang minnet om en koselig oldefar var i stand til å stoppe.

MEDLEMSTILBUD

Maskin og programvare Compo-data

DIS medlemmer får nå 7% rabatt på varer bestilt via web fra firmaet Compo-Data. Firmaet forhandler både maskin- og programvare, og sender sine varer over hele landet. For å benytte deg av dette medlems-tilbudet, må varene bestilles på nettet. Her er adressen:
<http://www.compo-data.no/>

MEDLEMSNUMMERET i DIS må oppgis for å få de ekstra prosentene. Skriv medlemsnummeret inn i meldingsfeltet og oppgi 7% rabatt. Tilbudet gjelder alle webordre, unntatt spesialtilbudene KUPP og ESS, som har spesialpris for alle. Medlemstilbudet gjelder foreløpig fram til 1.1.2000.

DIS-Norge kontakt: Tone Moseid

Fortsettelse fra s. 22.

også dekke over bortløbne hunde og katte!), men der finnes mange genealogiske websites med "Strays"!

"Strays" er kortest definert som personer, der i kilder finnes omtalt fjernt fra deres opprinnelsessted. – Et eksempel fra: Hvem Forsker Hva? 1998 er tydelige nok: To mænd fra Danmark, der dør i Australien.

Lidt mere bredt kan "Strays" defineres som en registrert begivenhet, i hvilken en person angives at komme fra eller have forbindelse til et sted uten for det område, hvor begivenheten skete. Det kan være, at man i en kirkebog finder vielse eller begravelse av en person, der kommer fra helt et annet sted. Andre interessante eksempler kan fx være begravelse av sømænd omkommet ved skibsforslis (ofte er navnet og hjemstedet for skibet opplyst), landsoldaters vielse til lokale piger.

Der finnes talrige andre eksempler. Det er alle de opplysninger, som man studser over, som man ikke forventer at finne, og/eller som man ikke umiddelbart kan finne nogen fornuftig forklaring på. "Strays" vil bli lagt inn på <http://www.genealogi.dk> eller <http://www.genealogi.dk/strays.htm>

Samfundet modtager også gerne fund af "Strays" fra andre lande! Endnu er der ikke så mange "Strays" på listen, men vi modtager næsten dagligt nye fund også fra andre lande.

To eksempler fra "Liste over Strays":

1. "Jonas Egeblad, 18 år fra Stokholm, Sverige: En strandet skibskarl som kom i land til Jens Andersens i Fjand. Han blev begravet den 27. november 1783 i Sdr. Nissum, (KB for Husby Sdr. Nissum sogn, Ringkøbing amt)."
2. "En fattig mand hos Hans Lervad i Bobøl, Andreas Lindholm død 14. januar 1810, 66 år gl. Han var født i Christiania i Norge og havde tjent kongen som soldat i 36 år. (KB Føvling, Ribe amt)."

Ny web-adresse til DIS-Norge: <http://www.disnorge.no/>

Fra 1. desember 1999 tar DIS-Norge i bruk sitt eget domenenavn på Internett, «disnorge.no». Dette skjer samtidig med at DIS-Norges (og mange lokallags) web-sider flyttes fra en server hos Scandinavia Online (SOL) til en tilsvarende server hos Telenor Nextel. Dette siste er en midlertidig løsning. DIS-Norge arbeider fortsatt med å anskaffe seg en egen server som en

permanent løsning. Domenenavnet vil også være permanent. De av lokallagene som har sine egne web-sider under DIS-Norge på SOL-serveren, vil få sin URL endret tilsvarende, f.eks til:

<http://www.disnorge.no/rogaland/>.

I skrivende stund er det ikke klart om noen av våre webtjenester vil måtte endres eller vil bli midlertidig ute av drift i forbindelse med

serverskiftet. Vi håper dette ikke vil skje.

Foreningens epost-adresser «disnorge@online.no» m.fl. vil ikke bli berørt av serverskiftet i denne omgang. Senere vil vårt eget domenenavn også bli tatt i bruk til e-post, f.eks adresser av typen «leder@disnorge.no».

Lars Nygaard

Terje A. Tetmo: Ordbok for slektsforskere

av Finn Holden

Forlaget Grøndahl Dreyer har i år sendt ut en Ordbok for slektsforskere av Terje A. Tetmo, i hovedsak bygd på utdrag fra Grøndahls «Ordliste for ættegranskere» fra 1946. I tillegg har Tetmo føyd til en rekke andre ord fra slektsbøker, bygdebøker og andre ordbøker. Det er blitt en hendig liten bok med over 2.500 ord som er forklart. Den er liten og lett, grei å bruke, med presise svar.

Men selv med over 2.500 ord er det klart at vi kan savne noen ord. Nettopp fordi ekstraskatten

1762 er så fin kilde for slektsforskere, synes jeg dette ordet burde ha vært omtalt. Likeledes begrepet kirkeår. Derimot tror jeg ingen seriøse slektsforskere kommer borti væringer, som jo ikke var «nordiske hærmenn i gresk tjeneste på 1800-tallet». Ordboka har en fin liste over forkortelser. Derimot behøver den ikke nevne Kalmarkrigen, som er blitt til Kaldemarkrigen. Tetmo nevner at andre verdenskrig i Norge varte fra 9. april 1940 til 9. mai 1945. Jeg vet ikke hva Tetmo tenker på, men hvis jeg skulle ha nevnt en annen dato enn 8. mai, ville jeg ha

valgt 7. mai, den dagen da våpenstilstanden ble offentliggjort, de første fangene fra Grini ble sluppet ut, blendingsgardinene ble brent osv. Få slektsforskere kommer så langt tilbake som til svartedauden (nevnt med forskjellige årstall på s. 64 og s. 85). Utvalget av Tidsrom av interesse (s. 85) er i det hele tatt svært merkelig. En liste over Kilder av interesse ville ha vært mer verdifullt.

Ordbok for slektsforskere er lettere å ta med seg enn det store Historisk leksikon, som er kommet i ny utgave i 1999, men den kan ikke erstatte det.

Etterlysninger

Etterlysning 6/99 Emigranter

Jeg etterlyser opplysninger om det norske opphav vedrørende:
Edward E(C?) GULLIKSEN, f. ca 1852, som emigrerte til Chicago IL. I Chicago giftet han seg 1878 med **Eline Hansen (Ravn)**.

De fikk tre barn:

Charlotte Eleanor, 1879, **Lillian (Lilly)**, 1885 og **Frank**, 1890.

Per Olav Eidissen,
Nedre Nygård 14,
1482 Nittedal
Tel.: 67 07 12 47
peidisse@everyday.no

Etterlysning 7/99 Hafwelandt

Jag är medlem i DIS Syd i Sverige. Jag undrar om det går att efterlysa vi er en ana som kan vara från Norge. Personen ifråga är **Margareta Kristoffersdotter Hafwelandt**, född ca 1600, död 1684 i Sunne socken. Gift med kapten **Lorentz Hansson**.

Det viktigaste är att finna någon ur slkten Hafwelandt. Kanske kan det stavas något anorlunda. Med hopp om svar och vänliga hälsningar

Eric Sundell
Postadress: Vendelsfridsgatan 6A,
217 64 Malmö
Telefon: 040-13 28 08.
E-post: eric.sundell@telia.com.se

Etterlysning 8/99 Nederland-Norge

Who can locate these lost persons?
Carsten Martens, født i Oslo i året 1589. Carsten ble gift i Amsterdam 7 oktober 1617, i en alder av 28 år, med **Marritje Claas** (20 år gammel), født på øya Terschelling i året 1597, datter av **Aaltje Alofs**.

Jan Matthijs, født i Oslo i året 1595. Jan ble gift i Amsterdam 8 september 1618, i en alder av 23 år, med **Aaltje Sieuwerts** (20 år gammel), født på Terschelling i året 1598.

Carsten Lieuwes, født i Bergen (Nor) i året 1603.

Carsten var gift med **Jeltje Sieuwerts**, født på Terschelling i året 1607.

Elizabeth J. Johnson, med tilnavnet: Betsey, født i Bergen 21 juni 1851, død i Hospers, Iowa (USA) 3 april 1935 (O'Brien County), begravet der 5 april 1935 (Sioux County), 83 år gammel, datter av **Lars Johnson**. Elizabeth ble gift i Hampton, Iowa (USA) 20 september 1873 (Franklin County, Mott Township), i en alder av 22 år, med **Albertus Jans Kramer** (41 år gammel), sjømann, født på West-Terschelling 26 januar 1832, og bor i Nord Amerika (4.5.1868) og i Hampton, Iowa (USA), død i Hospers, Iowa (USA) 10 oktober 1899 (Sioux County, Floyd Township), 67 år gammel, sønn av **Jan Hendriks Kramer** (kommisjonær, postansatt og medlem av redningsvesenet) og **Trijntje Albertus Wulp**.

Kind regards
Kees Stada
Aak 16, 9606 PZ Kropswolde,
The Netherlands
kees.stada@consunet.nl

Etterlysning 9/99 Hedmark

Jeg etterlyser mer kunnskap om min morfar **Per Otto Dahlgren** og hans familie. Per-Otto Dahlgren var født ca.1860 og døde i 1943. Han var innflytter far Skellefteå i

Sverige og kom som rallar til Hedmark ca 1912-1918. Bosatt i Tolga og gift med **Olivia Stenersen**. De hadde to barn; **Olaf**, f. 1918 og **Elsa**, f. 1922. Per-Otto hadde to brødre: **Jalmar** og **Aksel** som også bodde i Tolga-området. Hvis noen kjenner igjen dette, ville jeg være takknemlig om de sender meg en melding.

Haakon Bjerke
2905 Alphonse Pl.
Honolulu, HI 96816
USA
email: norsk@hgea.org

Etterlysning 10/99

Den 22. november 1919 forliste det brittiska? fartyget s/s Flush i Ålands södra skärgård. Alla om bord omkom. Ett manslik flöt i land, som visade sig vara fartygets kapten **Markus Christian Simonsen** f. 18. oktober 1890/91 i Oslo eller Sandin Seglen. Han var bosatt på New Foundland, Kanada. Han begravdes i Mariehamn och graven finns fortfarande kvar. Jag är medlem av Ålands Skeppsbefälhavareförening som i år 1919 skötte begravningen och fortfarande sköter om graven. Nu tänkte jag hålla ett föredrag om olyckan och söker därför uppgifter om kapten Simonsens personalia samt någon adress som jag kunde skriva til i Norge.

Kapten Tore Hägerstrand
Löfsskärsvägen 1
22100 Mariehamn
Åland
Telefax: 01822301

Etterlysning 11/99 Grue/Solør

Søker opplysninger om min oldefar **Hermana Gundersdatter** f. 26/9 1855 i Grue, Solør. Hun er døpt 11/11 1855, ble gift med min oldefar **Anton Svendsen Veel**, Torsnes, Borge 27/7 1875. Hermana døde i 1951 og har mange etterkommere. Leter etter Hermanas slekt; foreldre/besteforeldre. I Mormonregisteret finner jeg en **Gunder Pedersen**, f. 25/3 1819, døpt 27/3 1819 i Sør-Odal. Foreldrene hans er **Peder Gundersen** og **Ingrid Pedersdatter** (Kirkebok for Sør-Odal).

I FT 1865 (matr. nr. 131a) Grue finner jeg en husfader og husmann m/fjord, **Gunder Pedersen** – 47 år fra Grue prstegjeld (Holt under Grinder) og hans kone **Karen Nilsdatter**. Barna heter **Peder**, f. 1845, **Lina**, f. 1850, **Hermana**, f. 1855, **Karen (Karea)** f. 1857 og **Gunnerius** f. 1859. Jeg tror dette må være oldemor Hermanas familie og spør om noen kjenner til etterkommere etter noen av disse. Jeg finner ellers under samme folketelling (matr. 131b) nok en **Gunder Pedersen** f. ca. 1813 i Brandvald, Grue, logerende, forskjellig dagarbeid, g.m. **Olene Olsdatter** fra Grue. Disse har barna: **Thea** f. ca. 1847, **Gustave**, f. 1851 og **Peder** f. 1845. Jeg finner det spesielt at begge disse under matrikkel 131 a og 131 b begge heter **Gunder Pedersen** og er født samme år – og at de begge har en sønn med navn **Peder Gundersen** f. 1845. Kan disse muligens være søskenbarn? Jeg er takknemlig for alle svar.

Synøve Weel Gjesdal
Brautvn. 240
4340 Bryne
Tlf. 51 42 62 13

Etterlysning 12/99 Vatne

Jeg søker opplysninger om **Johan Tobias Ingebriktzen** f. ca. 1855. Han kom til Vatne M&R i tjeneste først på 1870-tallet og bosatte seg der. Gift med **Nikoline Karen Anna O. Helland** fra Vatne, og tok Helland som slektsnavn. De fikk mange barn: **Ole Andreas** f. 1873, **Josefine Oluffa** f. 1875, **Johan**

Kornelius f. 1878, **Oline Birgitte** f. 1880, **Berta Johanne** f. 1882, **Johanne Nikoline** f. 1885, **Vilhelm** f. 1890/92, muligens også flere. Flyttet til Ålesund, senere til Stordal. Nikoline måtte da være død, for han giftet seg igjen. Ingen barn i dette ekteskapet. Døde i Stordal 1/12 1923.

Hvor kom han fra? Han skulle visstnok ha vært med å bygge Kylling bro i Romsdal, men finner ham ikke født i traktene. Hvor ble alle barna av? Har kun opplysninger om **Wilhelm**. Alle opplysninger mottas med takk.

Astrid Skjortnes Søvik
6230 Sykkylven
Tlf. 70 25 60 74

Etterlysning 13/99

Hendrich Weldingh var iflg. danske biografer født i Norge ca. 1640. Han fulgte med **Henrik (Chr.) Bielcke**, sønn av **Jens Bielcke** som var stadtholder **Hannibal Sehesteds** nære medarbeider i Norge, tilbake til Danmark som «Riksdmiralens Fuldmægtig og Forvalter» på Edalgave ca. 30 km. nordvest for København. Godset Egegave fikk H. skjøte på i 1676. **Hendrich** fikk mange etterkommere. Selv fikk han 3 barn, men sønnen **Christian** ble far til 19 barn, hvorav flere etterkommere er i Norge. **Hendrichs** datter **Vibeke Margrethe**, ble mor til fetterne **Nicolai Fr. Grundtvig** (prest, salmedikter m.m.) og **Henrik Steffens** (filosof og Europeer).

Er det noen som kjenner til denne nordmannen **Hendrich Weldingh** som «verken var adelig eller krigsmand» men som likevel ble gods-eier på Sjælland i kraft av sin dyktighet som «godsforvalter og fuldmægtig»? Jeg er meget takknemlig for hvert spor som kan lede til **Hendrichs** norske liv.

Finn-Erik Levin
Buer terr. 8
3234 Sandefjord
Tlf. 33 47 37 82 / Fax. 33 47 46 81
E-mail: fele@online.no

Etterlysning 14/99 Vestfold

Min tippoldefar **Martin Laurits Paulsen** var født 2. november 1823 i Stavern. Han giftet seg med **Ann Mathea Jacobsdatter** (f. 25. oktober 1826 i Nittedal). De fikk 3 døtre og 4 sønner hvorav **Axel Michael Paulsen** (f. 1. september 1862 i Stavern). **Axel Michael** giftet seg med **Helene Marie Raastad** (f. 12. april 1866 i Sandefjord). **Axel Michael** flyttet senere til Sandefjord og drev kolonialhandel der til han døde 16. desember 1891. Søker slektninger og informasjon om familiene til disse.

Bjørn Halvorsen
Iver Olsens vei 10 A
0488 Oslo
Tlf. 22 15 52 45
E-mail:
bjorn.halvorsen@samf.oslo.-
kommune.no

Etterlysning 15/99 Telemark/Vestfold

Min tipp-tipp-tipp-oldefar **Johan Caspar Schubarth** født ca 1770 – 1780 i Porsgrunn. **Johan Caspar** var skipsfører av yrke og giftet seg 6. januar 1805 med **Christine Dorteia Paus** fra Porsgrunn. **Johan Caspar** ble borte på sjøen. **Johan Caspar** og **Christine** hadde 3 barn: **Martine Susanne Schubarth** (f. april 1806), **Wilhelmine Claudine Schubarth** (f. 14. januar 1808) og **Christen Paus Schubarth** (f. 30. desember 1810). Alle barna født i Porsgrunn. **Martine Susanne** var lærerinne og bodde i Sandefjord ved folketelling i 1900. **Christen Paus Schubarth** var styrmann og giftet seg senere med **Johanne Marie Mehre** (f. 14. mars 1813 i Tjølling). **Johanne Marie** var datter av **Johannes Mehre** og **Anne Marie Mehre** og døde 31. oktober 1894 i Larvik. **Christen** og **Johanne Marie** hadde 1 barn: **Amalie Christiane Schubarth** (f. 28. juli 1830 i Larvik). **Amalie** giftet seg 25. mars 1866 i Øystad, Aust-Agder med møllermester **Andreas Henriksen** (f. 20. mars 1842 i Tune, Østfold). **Amalie** døde 20. mars 1913 og

Andreas i 1910 i Berger, Vestfold. Søker slektninger til og informasjon om familiene Schubarth, Paus og Mehre.

Bjørn Halvorsen
Iver Olsens vei 10 A
0488 Oslo
Tlf: 22 15 52 45
E-mail:

Etterlysning 16/99 Skottland

JOHN DOMINICUSSEN

BRANT. John Brant (eller Brandt) var frå Grangemout-distriktet nær Edinburg i Skottland, og måtte rømme landet. Grunnen til røminga var visstnok av politisk art. Kva årstal han og ein av sønene kom til Noreg er ukjent, heller ikkje årstalet han vart fødd.

Første kona hans heitte **Mary Theeside.** Dei hadde tre søner, **John(ny), Allan og Dominicus.** Oppgjeve å vere fødd 1727, 1729 og 1731. Kona Mary døydd 1732 og John D. gifta seg oppatt med **Kristin Heerdahle,** som og var med på røminga. Det er fortald at

John D. Brant slo seg ned i Fredrikstad-området, som trelasthandlar, og at det skal vere etterkomarar av han der og andre stader rundt Oslofjorden, og andre stader på Austlandet. Dei skal ha hatt tre born (visstnok fødte her i landet) ein gut og to jenter. Dette er slikt som dotter-dotter til John J. Brant i Breivika har fortald til sine born. Son til John D., John(ny), kom først til Kristiansund N., men flytta til Breivika i Romsdal. Der tok han til

som gardbrukar, og gifta seg med ei jente frå Hustad i Romsdal. Om det er nokon som kjenner til denne Joh D. og etterslekta hans i traktene rundt Oslofjorden vil eg vere takksam for å få vite det. John D. var min 4. tippoldefar.

Send e-post på jstavik@online.no eller ring på noteringsoverføring til tlf. 71 25 25 35, postadresse: Jakob Stavik, Forhjellen 24, 6411 Molde.

Kloke ord:

*Det er dog lokallagene som er ryggraden til DIS
Det er lokallagene som holder medlemsmøter.*

Otto Jørgensen

DIS-Norge har fått daglig leder

DIS-Norges nyansatte kontorleder heter Åse Wethal Holen, er 34 år og kommer fra Strømmen. Nå er hun bosatt i Lillestrøm, er gift med Hans Petter og har to små døtre, Ragnhild 3 år og Tora 1 år. Hun er etnolog og har bl.a. et 2-årig studium i kulturarbeid, lokalhistorie og folkedans i fagkretsen. I høst har den nytilsatte kontorlederen gått på et semesteremne i arkivkunnskap på Blindern. Tidligere har hun bl.a. jobbet innen Noregs Ungdomslag, i Oslonett og SOL.

Så lenge Åse har levd, har faren hennes holdt på med slektsgransking, så ungjenta var tidlig med på arkiv, kirkegårder mm på jakt etter slektninger, før den håpefulle begynte på egen hånd. Hun forteller om seg selv fra denne tida: – Jeg hadde en romeriksbunad, men lurte på hvilke andre steder slekta kom fra. Etter 20 år

på jakt etter tidligere og nålevende slektninger, kan jeg konstatere at slekta stort sett er fra Romerike, Oslo, Østfold og Sverige, så det ble få bunader å velge i, men jeg har hatt mye glede av slektsgranskinga!

Den 4. oktober låste hun seg inn på DIS-kontoret på Brynsenteret i Oslo. Der skulle hun ha to kontordager i uka ut november måned. Fra desember blir det tre dager i uka. Hun forsøker å få til en fast kontortid to dager i uka, mens resten av arbeidstida skal i hovedsak brukes på styremøter, nytenking og reisevirksomhet.

Foreningens kontorhjelptil sluttet 1. oktober, så nå bruker Åse Wethal Holen mye tid på medlemsregisteret og innbetaling av medlemskontingenten. Målet er at nye medlemmer skal få svar i løpet av ei uke. Til nå har DIS-Norge

imidlertid hatt problemer med å få registrert de medlemmene som på et senere tidspunkt ønsker å melde seg inn i et lokallag, men kontorlederen håper det snart er i orden.

Hennes øvrige arbeidsområder blir å være sekretær for styret og å jobbe med utviklingen av foreningen. Styrets målsetning er at hun ikke skal overta arbeidsoppgaver som frivillige gjør i dag.

– Jeg håper at medlemmene tar kontakt hvis de har spørsmål knyttet til medlemskapet eller ting som angår foreningen. I dag er det ikke min arbeidsoppgave å svare på hvordan enkeltmedlemmer skal drive med slektsforskning, kilder og slikt, selv om det hadde vært moro. Jeg skal jobbe for å utvikle foreningen til beste for alle, slår kontorleder Åse Wethal Holen ettertrykkelig fast til slutt. Slekt og Data ønsker henne lykke til!

DIS-arrangementer Norge rundt

Dette er en foreløpig oversikt som vi har fått fra lokallagene. Sjekk også på DIS-Norges Internettisider og lokallagene egne sider for eventuelle endringer og tillegg. Kommer du langveis fra bør du sjekke med det lokale styret på forhånd for å finne ut om det er endringer på programmet.

1999 DESEMBER

Onsdag 1.

Tromsø, Fiskerihøgskolen, kl 19.00. DIS-Troms avholder medlemsmøte. Foredragsholder Kjell M. Nyborg. Tema: Skanning av bilder. Alle som har litt problemer med å skanne bilder, bør komme på møtet. Har dere spørsmål om skanning som vi skal ta opp på møtet, er det fint om dere på forhånd sender til vår foredragsholder.

Onsdag 1.

Sykkylven/Stranda. Sykkylven bibliotek, kl 20.00. DIS-Møre og Romsdal avholder medlemsmøte.

Torsdag 2.

Bekkestua bibliotek kl 19.00. DIS-Oslo/Akershus avholder medlemsmøte. Tema: presentasjon av DIS, tips og råd til nye medlemmer, videre planer for medlemstreff i Asker/Bærum?

Torsdag 2.

Bodø. Bodø bibliotek, kl 20.00. DIS-Salten slekthistorielag avholder medlemsmøte. Tema: Åpen kveld.

Mandag 6.

Tananger. Tananger ungdomsskole, kl 19.00. DIS-Rogaland nettgruppe avholder gruppemøte. Tema: Gruppemøte.

Tirsdag 7.

Molde. DIS-Møre og Romsdal arrangerer kurskveld. Foredragsholder: Arne Berg, Kjell Ivar Farstad og Johnny Berild. Tema: Nybegynnere: Grunnleggende dataopplæring (Arne Berg) Viderekomne: Gedcom (Kjell Ivar Farstad), DISTreff (Johnny Berild).

Tirsdag 7.

Tønsberg. Tønsberg bibliotek, kl 18.00 – 21.00. DIS-Vestfold arrangerer julemøte med gløgg og kaker. Foredragsholder: Kjell Ivar Anthonsen. Tema: Julemøte, foredrag militære kilder ved Kjell Ivar Anthonsen. Vi samles til hyggelig julemøte i Tønsberg bibliotek med gløgg og pepperkaker. I tillegg til foredrag om militære kilder blir det tid til generelt slektsprat. Ta med dine slektspapirer så får du hjelp i Vestfoldrommet. Dersom du trenger råd, eller tips om konkrete personer, send et brev til Kjell Ivar Anthonsen PB. 56 1431 Ås. Se også URL: <http://www.sol.no/disnorge/vestfold/medlemsmte.htm#vf10>

Tirsdag 7.

Kjevik. Kjevik Flystasjon, kl 18.30. DIS-Vest-Agder avholder medlemsmøte. Tema: Informasjon om bruk av Internett, samt surfing.

Onsdag 8.

Stavanger, Byarkivet, kl 18.30. DIS-Rogaland avholder medlemsmøte.

Lørdag 11.

Skjeberg. Skjebergssletten bibliotek, kl 11.00. DIS-Østfold avholder julemøte. Tema: Julemøte, foredrag(?) og sosialt samvær.

Mandag 13.

Arendal. Baptistkirke, kl 19.00.

Mandag 13.

Haugesund, Havnaberg eldresenter, kl 19.00. DIS-Haugaland avholder medlemsmøte. Tema: Julemøte med visning av forskjellige slektsprogrammer.

Mandag 13.

Skien. Skien videregående skole, kl 19.00. DIS-Telemark avholder medlemsmøte uten noe spesielt tema.

Onsdag 15.

Bergen, «Friskesalen» St. Jørgen, Kong Oscars gt. 59, Bergen, kl 19.00. DIS-Hordaland avholder julemøte. Foredragsholder: Ivar Utne, amanuensis v/ nordisk institutt Universitet i Bergen, navneforsker. Tema: PERSONNAVN MED NORSK TRADISJON. Sosialt samvær. (Snitter 4 kr, 15.) På grunn av servering vennligst påmelding innen 1 desember til Andreas H. Johannessen. Telefon. 55924246, telefaks 55924247, e-post: anjohann@c2i.net. En meget nyttig bok for slektsforskere, «Norsk historisk leksikon. Kultur og samfunn ca 1500 til ca. 1800» er kommet i ny versjon. En av deltakerne på møtet vil bli den heldige eier av denne boka. Se også URL: <http://www.sol.no/disnorge/hordaland/moe-ter1999.html>

2000 JANUAR

Tirsdag 4.

Molde. DIS-Møre og Romsdal arrangerer kurskveld. Tema: Internett ifm. Slektsgranskning. Nyhetsgrupper. E-post. Mailinglister. (Kjell O.N. Hattrem)

Tirsdag 4.

Kristiansand. Statsarkivet i Kristiansand, kl 18.30. DIS-Vest-Agder avholder medlemsmøte. Tema: «Gamle dager». Forhold mellom fattig og rik, og ord og uttrykk som vi støter på i ulike kilder fra den tiden.

Torsdag 6.

Bodø. Bodø bibliotek, kl 20.00. DIS-Salten slekthistorielag avholder medlemsmøte. Foredragsholder: Birger Jan Johansen. Tema: Bildebruk og bildebehandling.

Mandag 10.

Haugesund, Havnaberg eldresenter, kl 19.00. DIS-Haugaland avholder medlemsmøte. Foredragsholder: Arne Langhelle. Tema: Arne Langhelle presenterer Skårebøkene.

Mandag 10.

Skien. Skien videregående skole, kl 19.00. DIS-Telemark avholder medlemsmøte. Tema: Foredrag om følgende tema:

Hvordan forske på slekt som har utvandret til Amerika.

Onsdag 12.

Sted i Follo-regionen, sted ikke bestemt. kl 18.30. DIS-Oslo/Akershus avholder medlemsmøte. Tema: presentasjon av DIS, tips og råd til nye medlemmer, videre planer for medlemstreff i Follo-regionen.

Torsdag 13.

Tønsberg. Flykafeen, kl 18.30 – 21.00. DIS-Vestfold avholder medlemsmøte. Foredragsholder: Anna Helene Tobiassen. Tema: Slekstema: Private fotografier, en etnologisk kilde. Anna Helene Tobiassen var førsteamanuensis ved avd. for etnologi ved Universitetet i Oslo. Svennebrev i fotofaget i 1955, magistergrad i etnologi 1972 og dr. philos. i 1988 med avhandlingen «Driftshandel med stoffe i Norge ca. 1850-1935». Hun har i lengre tid arbeidet med prosjektet «private fotosamlinger som etnologisk» og har gitt ut boken «På talemål med fotografene våre». Ta gjerne med bilder og forbered deg med spørsmål om emnet. Datatema: Presentasjon av nye og gamle slektsforsker- og nytteprogram, og DIS-Vestfolds programarkiv. Etterlysninger. Se også URL: <http://www.sol.no/disnorge/vestfold/medlemsmte.htm#vf11>

Lørdag 15.

Skjeberg. Skjebergssletten bibliotek, kl 11.00. DIS-Østfold avholder medlemsmøte. Tema: Del 2: Bruk av Internett.

Onsdag 19.

Bergen. Støpeskjeen, Fabrikkgaten 6, kl 19.00. DIS-Hordaland avholder Slektsgranskertreff. Tema: På dette møtet vil det bli anledning til å se på og få demonstrert ulike slektsgranskerprogrammer. Ta med pc dersom du selv ønsker å presentere noe. Slektsgranskning vil være et sentralt tema. Muligheter for prøving av DISTreff. Ta med en Gedcomfil.

Lørdag 29.

Kristiansund. DIS-Møre og Romsdal avholder medlemsmøte.

Mandag 31.

Verdal. Håndverkerens Hus, kl 19.00. DIS-Nord-Trøndelag avholder medlemsmøte. Tema: «Scanning» og Kollegialt samvær.

FEBRUAR

Tirsdag 1.

Molde. DIS-Møre og Romsdal arrangerer kurskveld. Foredragsholder: Kjell O.N. Hattrem. Tema: Internett ifm. Slektsgranskning. Nyhetsgrupper. E-post. Mailinglister. (Kjell O.N. Hattrem)

Tirsdag 1.

Kristiansand. Statsarkivet i Kristiansand, kl 18.30. DIS-Vest-Agder avholder medlemsmøte. Tema: «Søking på internett».

Torsdag 3.

Oslo. Riksarkivets kantine v/ Sognsvann stasjon på T-banen, kl 18.00. DIS-Oslo/Akershus avholder medlemsmøte. Foredragsholder: Alf R. Bjercke. Tema: Norske husmannsgutter som kongelige dragoner 1758-62 i Slesvig-Holstein.

- Torsdag 3.**
Bodø. Bodø bibliotek, kl 20.00. DIS-Salten slekthistorielag avholder årsmøte.
- Lørdag 12.**
Skjeberg. Skjebergsløtten bibliotek, kl 11.00. DIS-Østfold avholder medlemsmøte Tema: Del 3: Egen hjemmeside på nettet?
- Lørdag 12., kl 19.00.**
DIS-Telemark avholder årsmøte.
- Mandag 14.**
Haugesund. Havnaberg eldresenter, kl 19.00. DIS-Haugaland avholder årsmøte.
- Tirsdag 15.**
DIS-Oppland avholder årsmøte Tema: Årsmøte. Slektsforskning og Internett
- Tirsdag 15.**
Tønsberg. Flykafeen, kl 18.30 – 21.00. DIS-Vestfold arrangerer årsmøte og feirer 5 års jubileum. Etter årsmøtet feirer vi DIS-Vestfolds 5 års dag, med et tilbakeblikk på de første fem årene. Tema: Spørsmål. Det blir anledning til å stille spørsmål om dagligdagse slektsforsker problemer som du har. Etterlysninger. Se også URL: <http://www.sol.no/disnorge/vestfold/medlemsmte.htm#vf12>
- Onsdag 16.**
Bergen. Støpeskjeen, Fabrikkgaten 6, kl 19.00. DIS-Hordaland avholder årsmøte Tema: Årsmøte. Vi arbeider med å få til et foredrag av en bygdebokforfatter.
- Lørdag 19.**
Bergen. Støpeskjeen, Fabrikkgaten 6, kl 11.00 – 16.00. DIS-Hordaland deltar i Åpning av Kulturbry Bergen 2000 Tema: Denne lørdagen er «Familiens Kulturbry dag». Vi vil i den anledning ha en liten «Slektsgransker messe» i Støpeskjeen. For de av medlemmene som har problemer med datautstyr/programvare etc. vil det denne lørdagen være mulig å få hjelp. Vi vil ta med en god del nyttig programvare (Gratis programmer). Det vil være tilgjengelige personer som kan hjelpe deg med data-tekniske problemer. Ta med deg ditt datautstyr. Du kan kjøre nesten til døren. Trenger du hjelp til bæring etc. så gi oss beskjed. Har du problemer med programvare så ta med disketter/cd for aktuelle programmer. Vi kan ikke love deg å løse alle dine data-tekniske problemer, men vi skal gjøre så godt vi kan.
- Mandag 28.**
Verdal. Håndverkerens Hus, kl 19.00. DIS-Nord-Trøndelag avholder valg møte Tema: Valg av utsendelse fra fylket til DIS-Norges årsmøte. Møtet er åpent for alle DIS-Norge medlemmer i Nord-Trøndelag
- Mandag 28.**
Verdal. Håndverkerens Hus, kl 19.30. DIS-Nord-Trøndelag avholder årsmøte Tema: Årsmøte og Kollegialt samvær

MARS

- Onsdag 1.**
Riksarkivets kantine v/Sognsvann stasjon på T-banen kl 18.00. DIS-Oslo/Akershus avholder årsmøte. Etterpå avholdes valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentanter for Oslo og Akershus til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i fylkene Oslo og Akershus, også direkte-medlemmer.
- Torsdag 2.**
Bodø. Bodø bibliotek, kl 20.00. DIS-Salten slekthistorielag avholder valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentant for Nordland til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Nordland, også direkte-medlemmer
- Lørdag 4.**
DIS-Møre og Romsdal avholder årsmøte
- Lørdag 4.**
DIS-Møre og Romsdal avholder valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentant for Møre

- og Romsdal til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Møre & Romsdal, også direkte-medlemmer
- Tirsdag 7.**
Molde. DIS-Møre og Romsdal arrangerer kveldskurs Foredragsholder: Jorulf Myrene. Tema: Bilder. Bildebehandling. Scanning. Bilder i slektsprogrammer. (Jorulf Myrene).
- Mandag 13.**
Tønsberg. Flykafeen, kl 18.30 – 21.00. DIS-Vestfold avholder valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentant for Vestfold til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Vestfold, også direkte-medlemmer. Slekstema: Slektsforskning med Internett, hvor finnes kildene? Kunsten å søke. Vi tar for oss de ulike norske og utenlandske kildene på Internett, viser hvor du finner hva, og hvordan du finner slekts-materialet. Datatema: E-mailprogrammer, filtrering av meldinger. Etterlysninger. Se også URL: <http://www.sol.no/disnorge/vestfold/medlemsmte.htm#vf13>
- Mandag 13.**
Haugesund. Havnaberg eldresenter, kl 19.00. DIS-Haugaland avholder medlemsmøte Tema: Skanning og bildebehandling.
- Mandag 13.**
Skien videregående skole, kl 19.00. DIS-Telemark avholder valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentant for Telemark til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Telemark, også direkte-medlemmer. Evt. tema for foredrag bestemmes senere.
- Tirsdag 14.**
Kristiansand. Statsarkivet i Kristiansand, kl 18.00. DIS-Vest-Agder arrangerer valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentant for Vest-Agder til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Vest-Agder, også direkte-medlemmer.
- Tirsdag 14.**
Kristiansand. Statsarkivet i Kristiansand, kl 18.30. DIS-Vest-Agder avholder årsmøte. Lokalhistorisk innslag
- Onsdag 15.**
Bergen. Støpeskjeen, Fabrikkgaten 6. DIS-Hordaland arrangerer valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentant for Hordaland til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Hordaland, også direkte-medlemmer.
- Mandag 20.**
Arendal. Baptistkjerka. DIS-Aust-Agder avholder valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentant for Aust-Agder til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Aust-Agder, også direkte-medlemmer.
- Tentativ dato torsdag 23.**
DIS-Finnmark arrangerer valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentant for Finnmark til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Finnmark, også direkte-medlemmer.
- Tentativ dato torsdag 23.**
DIS-Hedmark arrangerer valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentant for Hedmark til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Hedmark, også direkte-medlemmer.
- Tentativ dato torsdag 23.**
DIS-Rogaland arrangerer valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentant for Rogaland til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Rogaland, også direkte-medlemmer.
- Torsdag 23.**
DIS-Sogn og Fjordane arrangerer valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentant for Sogn og Fjordane til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Sogn og Fjordane, også direkte-medlemmer.

- Tentativ dato torsdag 23.**
DIS-Sør-Trøndelag arrangerer valg møte for Sør-Trøndelags DIS-medlemmer Tema: Valg av fylkesrepresentant for Sør-Trøndelag til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Sør-Trøndelag, også direkte-medlemmer.
- Torsdag 23.**
DIS-Troms arrangerer valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentant for Troms til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Troms, også direkte-medlemmer.
- Lørdag 25.**
Skjeberg. Skjebergsløtten bibliotek, kl 11.00. DIS-Østfold avholder valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentant for Østfold til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Østfold, også direkte-medlemmer.
- Lørdag 25.**
Skjeberg. Skjebergsløtten bibliotek, kl 11.30. DIS-Østfold avholder årsmøte Tema: Årsmøte
- Lørdag 25.**
DIS-Oppland avholder valg møte Tema: Valg av fylkesrepresentant for Oppland til årsmøtet i DIS-Norge. Møtet er åpent for alle medlemmer i Oppland, også direkte-medlemmer. Hjemmesider
- Mandag 27.**
Verdal. Håndverkerens Hus. DIS-Nord-Trøndelag avholder medlemsmøte Tema: «Utvandring til Amerika» og Kollegialt samvær

APRIL

- Tirsdag 4.**
Molde. DIS-Møre og Romsdal arrangerer kurskveld Foredragsholder: Per Gjendem. Tema: Tekstfiler. RTF-format og diverse. Hvordan lage slektsbok i program. (Per Gjendem)
- Torsdag 6.**
Bodø. Bodø bibliotek, kl 20.00. DIS-Salten slekthistorielag avholder medlemsmøte

Lørdag 8.
DIS-Norge feirer 10-år jubileum.

Søndag 9.
Landsmøte i DIS-Norge.

- Mandag 10.**
Tønsberg. Flykafeen, kl 18.30 – 21.00. DIS-Vestfold avholder medlemsmøte Foredragsholder: Ørnulf Hodne. Tema: Slekstema: Hva kan man bruke de muntlige kildene til? Muntlige kilder er svært aktuelle i forskning av slekt- og lokalhistorie, og foredraget tar et henblikk på minneinnsamlingene for eldre 1964, 1981 og 1996. Ørnulf Hodne arbeider til daglig ved Universitetet i Oslo, avd. for folkloristikk og er kjent fra flere bøker om emnet. Muntlige kilder er svært aktuelle i forskning av slekt- og lokalhistorie. Datatema: Nyhetsgrupper, Disforum. Presentasjon av høstens program. Etterlysninger Se også URL: <http://www.sol.no/disnorge/vestfold/medlemsmte.htm#vf14>
- Mandag 10.**
Haugesund. Haugesund Folkebibliotek, kl 19.00. DIS-Haugaland avholder medlemsmøte Tema: Presentasjon av lokalhistorisk avdeling
- Onsdag 19.**
Bergen. Støpeskjeen, Fabrikkgaten 6, kl 19.00. DIS-Hordaland avholder Slektsgranskertreff

DIS-lokallagene

DIS-Norge har nu lag i alle fylker og kan derfor kalle seg landsdekkende

DIS-Finnmark
v/Ingulf Niskavara
Tel 78952801
E-post:
ingulf.niskavara@vadso.online.no

DIS-Troms
v/Leif G. Morland
Tel 77639596
E-post: leifgm@online.no

DIS-Salten Slektshistorielag
v/Viggo Eide
Tel 75528414
E-post: viggo.eide@nl.telia.no

DIS-Nord-Trøndelag
v/Karle Jensvik
Tel 74078631
E-post: karle@inni.no

DIS-Sør-Trøndelag
v/Finn Guttvik
Tel 72581820
E-post: guttvik@online.no

DIS-Møre og Romsdal
v/Aud Magnhild Ohnstad
Tel 71260460
E-post: audmo@unforgettable.com

DIS-Sogn og Fjordane
v/Erling Bjørnetun
Tel 57681177 (p)
Tel 57685518 (a)
E-post: ebj@sf.telia.no

DIS-Hordaland
v/Andreas H. Johannessen
Tel 55924246
E-post: anjohann@c2i.net

DIS-Haugaland
v/Steinar Oddenes
Tel 52714840
E-post: steinar.oddnes@hsh.no

DIS-Rogaland
v/Otto Dag Olsson
Tel 51688581
E-post: odolsson@online.no

DIS-Aust-Agder
v/Jan Eivind Braaten
Tel 37044233/90821352
E-post: jabraate@c2i.net

DIS-Vest-Agder
v/Dagfinn Andreassen
Tel 38040065
E-post: dagfi@online.no

DIS-Telemark
v/Bjørn Høgstmyr
Tel 35538734
E-post:
bjorn.hogstmyr@hydro.com

**Se også DIS-Norges
hjemmeside.**

DIS-Buskerud
v/Remi Pedersen
Tel 32733297
E-post:
remiped@kongsberg.mail.telia.com

DIS-Vestfold
v/Morten Kjellesvig
E-post: kjellesvig@c2i.net

DIS-Oslo/Akershus
v/Eirik Nord
Tel 22264457
E-post: enord@chello.no

DIS-Oppland
v/Kjell Helge Moe
Tel 61264262
E-post: khmoe@newmedia.no

DIS-Hedmark
v/Per Rolf Johnsen
Tel 62522308

DIS-Østfold
v/Kari Nicolaisen
Tel 69343058
E-post: kanicola@online.no